

Βικτωριανή

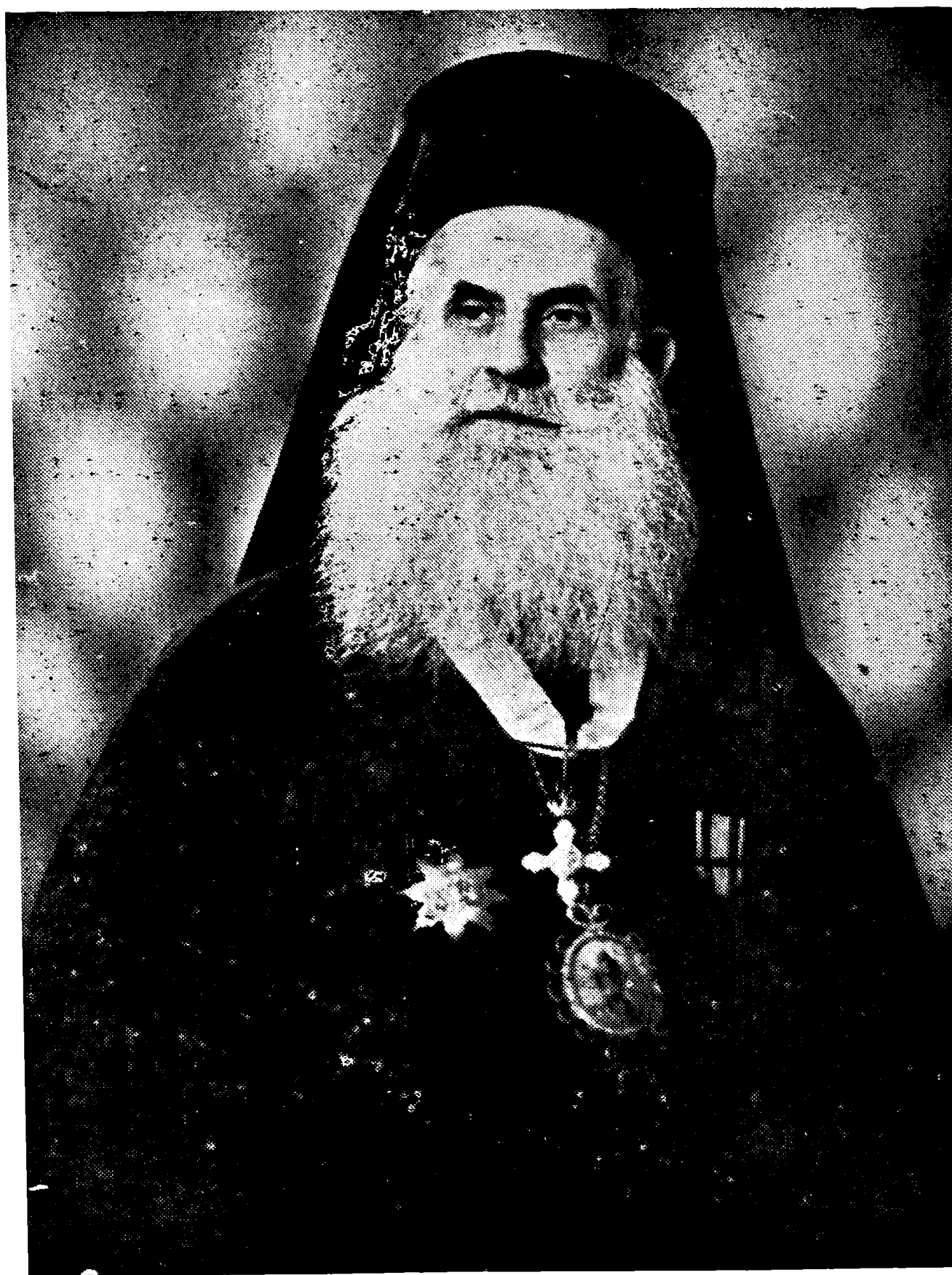
Γ. Δ. Κανδύδης - Κανίς

Αδ. - Βικτωριανή

Εκ της Βικτωριανής Λαοφιλίας.

Κ
Τ

**ΕΠΙ ΤΗ, ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑΤΡΙΕΤΕΙ
ΕΠΕΤΗΡΙΔΙ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ
ΤΗ, 6^η ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1934**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ μακρά, πολυσχιδῆς καὶ παμφόρος Ἀρχιερατεία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Διδυμοτείχου - Ὁρεστιάδος & Σουφλίου κ. Ἰωακείμ, ὅστις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἀφιέρωσεν μέχρι τοῦδε ὁλόκληρον εἰκοσιπενταετίαν εἰς τὴν ἐθνικὴν καὶ χριστιανικὴν ποιμαντορίαν τῶν κατοίκων της, παρέχει εἰς ἡμᾶς ἐπιτακτικὴν τὴν ἀφορμὴν νὰ ἐπιχειρήσωμεν τοῦ παρόντος τὴν ἔκδοσιν.

Εἶναι βεβαίως γνωστὸν ὅτι ἡ δρᾶσις ἐνὸς προσώπου, ὅσον περισσότερον ἐπεκτείνεται, τόσον καὶ προκαλεῖ παντοίας ἀντιδράσεις, ὀφειλομένας εἰς τὴν ἑναντι αὐτῆς τοποθέτησιν τῶν κρινόντων, πολλάκις δὲ καὶ εἰς μικρόχαρον φθόνον αὐτῶν. Τούτου ἕνεκα καὶ ἡ ἱστορήσις τῶν ἔργων αὐτοῦ ζῶντος δὲν δύναται εὐλόγως νὰ εἶναι ἄμοιρος συμπαιδῶν ἢ ἀντιπαιδῶν. Διότι τὸ πάθος ἐν τῇ καθαρᾷ αὐτοῦ ἐννοίᾳ εἶναι νόμος τῆς ἀνθρωπίνως ζωῆς, καθαιρόμενον δὲ ἀποβαίνει τὸ μοναδικὸν κίνητρον πάσης εὐγενοῦς ἀνθρωπίνης δημιουργίας.

Ἐξ ἄλλου καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ Ἱστορία, ὥς καταστάλαγμα τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων τῶν μεγάλων προσωπικοτήτων, δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀμέτοχος τῆς μεθέξεως ποικίλων ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων, ὅταν μάλιστα, ἀξιολογοῦσα τὰς προσπάθειάς των, ἐκφέρῃ τελεσιδίκως τὰς ἐπ' αὐτῶν κρίσεις της.

Τοῦτο συμβαίνει κατὰ λόγον ἀναγκαιότητος, διότι αἱ πράξεις τῶν ἱστορικῶν προσωπικοτήτων καὶ ὅταν αὐταὶ ἀνάγωνται εἰς τὸ ἀπώτατον παρελθόν, ἡ δὲ γνώσις ἡμῶν μετ' αὐτῶν ἐπιτυγχάνεται δι' ἀψύχων γραπτῶν μαρτυριῶν, δὲν δύνатаи ν' ἀποξενωθῇ ἐντελῶς τῆς συμμετοχῆς τῶν ἡμετέρων αἰσθημάτων, οὔτε νὰ παραχθῇ ἐργαστηριακῶς καὶ μελετηθῇ δι' ἀψύχων ὀργάνων, ὅπως συμβαίνει εἰς τὸν κύκλον τῶν φυσικῶν φαινομένων. Ἐπομένως ἡ ἐξιστόρησις τῶν πράξεων ἐνὸς ἱστορικοῦ προσώπου, εἴτε τοῦτο ζῇ καὶ εὐρίσκεται πλησίον μας, εἴτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκιάν τῆς Ἱστορίας, δὲν δύνатаи ν' ἀξιολογηθῇ, εἰ μὴ μὲ κριτήρια τελείως ἀνθρώπινα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ ἐν τῷ πυρὶ τῶν συναισθημάτων καθαρθεῖσα διὰ τοῦ πάθους μέθεξις εἶναι καὶ ἀναγκαία καὶ ἀπαράιτητος.

Καὶ δὲν εἶναι μόνον ἡ ἐπὶ σειρὰν τετραγαγμένων καὶ πάνυ ἀνησύχων δεκαετιῶν ἀναπτυχθεῖσα δρᾶσις τοῦ βιογραφουμένου Ἱεράρχου ἀξία ἱστορήσεως καὶ μεταδόσεως, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπὶ ὀλόκληρον πεντηκονταετίαν συνεχεῖς ἀγῶνες αὐτοῦ, ἀγῶνες ἱεροί, διεξαχθέντες ἐπὶ ἀλυτρώτων ἐδαφῶν πρὸς ἐχθροὺς τοῦ Ἔθνους ποικίλους, διὰ μέσων σατανικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους τὸν ὀλοκληρωτικὸν ἀφανισμόν καὶ ἐξανδραποδισμόν ἐπιδιώκοντας. Ἐν μέσῳ τοιούτων ἀγώνων ἔζησε καὶ ἔδρασεν ὁ ἱστορούμενος Ἱεράρχης, οἵτινες πρὸς διεξαγωγὴν ἀπαιτοῦσιν ὄχι μόνον τοῦ σώματος τὴν σιδηρὰν ἀντοχήν, ἀλλὰ κυρίως τῆς ψυχῆς τὴν ἕμμονον πίστιν ἐπὶ τὸ δίκαιον τοῦ Ἔθνους καὶ τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς νὰ ὑποστῇ τὰ πάντα διὰ τὴν τελικὴν ἐπικράτησιν. Ὁ Σεβασμιώτατος Διδυμοτεῖχου εἶναι ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων, οἵτινες παρὰ τῆς Θείας Προνοίας ἠύνοήθησαν νὰ πρωταγωνιστήσουν εἰς τὰς ἱστορικὰς τῆς Φυλῆς περιπετείας, νὰ ἐπιζήσουν τῶν οἰμῶγων καὶ συμφορῶν, διὰ νὰ ἴδουν τὸ ἔργον αὐτῶν καὶ τῶν ὑψηλοφρόνων συναγωνιστῶν τῶν ἐπισφραγιζόμενον μὲν. μὴ καλύπτον ὁμῶς ἐξ ὀλοκλήρου τῶν εὐγενῶν ἐκείνων ψυχῶν τὴν θυσίαν.

Διὰ τὰ Ἔθνη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα συντηρεῖ εἰς τὰς ἱστορικές πραγματώσεις των ὁ ἡρωϊσμός τοῦ παρελθόντος, ἡ ἀξιοποίησις τῶν τοιούτων ἀγώνων ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν ἱεράν, συντηροῦσαν τὸ ἀγωνιστικὸν τῆς Φυλῆς πνεῦμα, ἄνευ τοῦ ὁποῖου οὐδὲν μέγα δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τὸ Μέλλον. Τὰ δὲ ζῶντα πρότυπα, ὡς καὶ τὰ θανόντα, πρέπει νὰ τυγχάνωσι τῆς αὐτῆς εὐγνωμοσύνης, διότι διὰ τῆς πατραγαθίας των καταλείπουσιν ἡμῖν ἀθάνατα παραδείγματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ εὖρη ἀσφαλὲς ἔρεισμα τὸ Παρὸν καὶ τὸ Μέλλον τῆς Φυλῆς.

Ἄλλ' ἰδιαιτέρας ὁλως τιμῆς πρέπει νὰ τύχη ὁ βιογραφούμενος παρὰ πάντων μὲν, ἰδιαίτατα δὲ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ βλέπομεν νὰ διασώζηται ὁ ἡρωϊκὸς τύπος τῶν ὁσημέραι ἐκλιπόντων λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου, τῶν ὑψούντων διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς τὸν Σταυρόν, ὡς Σύμβολον νίκης τῆς Ἰδέας ἐπὶ τῆς Ὑλῆς, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας τὴν Ἑλληνικὴν Ρομφαίαν, ὡς Σύμβολον τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Ἐθνους ἐπὶ παντὸς ἐχθροῦ.

Ἐκ τῶν σκέψεων τούτων ὀρμηθέντες, προέβημεν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος, τὸ ὁποῖον παραδίδομεν εἰς τὸν στοχασμὸν παντός, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ἀναβαπτιζόμενος εἰς τὴν παρωχημένην ἐποχὴν τῶν Ἐθνικῶν Θριάμβων καὶ τοῦ Πένθους, εἰς προσκτῆσθαι ὠφέλειαν τὴν προσήκουσαν. Τὰ δ' εἰς τὴν προσφιλεῖ καὶ πολυαίμακτον τῆς Μ. Ἀσίας ἱστορίαν ἀναφερόμενα δὲν ἀποβλέπουν πλέον εἰς τὴν ἀναρρίπισιν κατασιγασθέντων παθῶν, διότι τοῦτο εὕρισκεται ἐκτὸς τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος τοῦ παρόντος, ἀλλὰ προτίθενται νὰ ἐξάρουν τὴν συμβολὴν τοῦ βιογραφουμένου εἰς τὰ σημαντικὰ καὶ ὀδυνηρὰ ἐκεῖνα ἱστορικὰ γεγονότα, τῶν ὁποίων ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὁλόκληρος ἡ μετέπειτα ἱστορικὴ δημιουργία τοῦ Ἑλλαδικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Δι' ὅλων τέλος τούτων θ' ἀποδειχθῇ περιτράνως ὅτι ὁ βιογραφούμενος Ἱεράρχης οὐδὲν ἄλλο ἐπεδίωξεν διὰ βί-

10

ου, εἰ μὴ τὴν ἐπιτέλεσιν καθήκοντος ἱεροῦ κατὰ τὰς κρισί-
μους ἐθνικὰς περιστάσεις, πληροῦντος τὴν ψυχὴν ἀγαλλιά-
σεως καὶ εὐφροσύνης καὶ ἐξαγιάζοντος τὸν προορισμὸν παν-
τὸς ἀνθρώπου.—

Μάρτιος 1954

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α '

Ι. — ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ

Ἡ ἵδρυσις Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν ἐν Θράκῃ εἶναι γνωστὸν ὅτι προηγήθη κατὰ πολὺ τῆς ἰδρύσεως τοιούτων ἐν τῇ ὑπολοίπῃ Ἑλλάδι. Τὸ γεγονὸς τοῦτο δὲν εἶναι βεβαίως τυχαῖον, ὁφείλεται δὲ εἰς τὴν πρωϊμωτέραν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Θράκην, ἐνθα μάλιστα καὶ οἱ περισσότεραι τῶν Μητροπόλεων φέρονται ἰδρυθεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, ὥς λ.χ. ἡ τῆς Ἀδριανουπόλεως ὑπὸ τῶν Ἡρωδίωνος καὶ Ἐπαφροδίτου, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐκ τῶν ἑβδομήκοντα μαθητῶν τοῦ Κυρίου, ἡ τῆς Ἡρακλείας ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ ἡ τῆς Φιλιππουπόλεως ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἑρμαῖ.

Ἄλλ' ἐνῶ περὶ τῶν περισσοτέρων θρακικῶν Μητροπόλεων ἔχομεν σαφεῖς μαρτυρίας καὶ πληροφορίας ἤδη ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῶν ἰδρύσεως, ἐν τούτοις περὶ τῆς τοῦ Διδυμοτείχου οὐδὲν τὸ σαφὲς γνωρίζομεν, οὔτε τὸν χρόνον τῆς ἰδρύσεώς της, οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου αὐτῆς ἐπισκόπου. Ἡ μοναδικὴ δὲ μαρτυρία περὶ τούτων εἶναι ὅτι εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς πρώτης μεγάλης ἐπὶ Φωτίου γενομένης Οἰκουμενικῆς Συνόδου τὸ 879 μ.χ. διὰ πρώτην φορὰν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐπισκόπου Διδυμοτείχου Νικηφόρου. Εἶναι κατὰ ταῦτα ὁ Νικηφόρος ὁ πρῶτος γνωστὸς ἐπίσκοπος Διδυμοτείχου. Τοῦτο ὁμῶς δὲν σημαίνει ὅτι καὶ προηγουμένως δὲν ὑπῆρχεν ἐπίσκοπος ἐν Διδυμοτείχῳ. Τὸ ἐπικαιρον τῆς τοποθεσίας τῆς πόλεως, τὸ γεγονὸς ὅτι λίαν ἐνωρὶς ἐξηπλώθη ἐνταῦθα καὶ τοῖς πέριξ ὁ Χριστιανισμὸς καὶ τὸ ὅτι τὸ Διδυμότειχον συγκατελέγετο μεταξὺ τῶν μεγάλων Χριστιανικῶν κέντρων τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ Τραϊανουπόλεως συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως, ὅτι ἀσφαλῶς ἐνωρίτερον ἔδει νὰ ὑπῆρχεν ἐνταῦθα ἔδρα ἐπισκοπικὴ.

Διατὶ ὁμῶς δὲν ἀναφέρεται ὄνομα ἐπισκόπου Διδυμοτείχου πρὸ τοῦ εἰρημένου Νικηφόρου ἀκμάσαντος, ἐλλείπουσι δὲ παντελῶς μαρτυρίαι περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης, ἐνῶ περὶ ὅλων σχεδὸν τῶν μεγάλων θρακικῶν πόλεων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ὀνόματα μητροπολιτῶν καὶ χρονολογίαι ἰδρύσεως τῶν μητροπόλεων διασώζονται;

Ὁ ἀείμνηστος Φιλάρετος Βαφείδης, προτελευταῖος Μητροπολίτης Δι-

δυμοτείχου, ὅστις ἡσχολήθη μὲ τὸν καταρτισμὸν Καταλόγου τῶν ἐπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν Διδυμοτείχου, οὐδόλως ἔθιξε τὸ ζήτημα τοῦτο, τουλάχιστον ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς αἰτιολογήσεώς του. Ἀλλὰ καὶ ὅλοι γενικῶς οἱ ἀσχοληθέντες μὲ τὰς μητροπόλεις τῆς Θράκης οὐδεμίαν περὶ τούτου ἐξήγησιν παρέχουσιν.

Πρὸς λύσιν τοῦ ἐπιμόχθου τούτου προβλήματος ἐπάναγκες θεωροῦμεν νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰ ἱστορικά δεδομένα τῆς ἀπωτάτης ταύτης ἐποχῆς. Τὸ Διδυμότειχον, καίτοι ἡ ἀκρόπολις αὐτοῦ εἶναι κτῖσμα Πελασγικόν, φαίνεται ὅτι ἄλλως ἔκαλεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, τὸ δ' ἔτι καὶ σήμερον ἐπικρατοῦν ὄνομα αὐτοῦ εἶναι δημιούργημα τῶν Βυζαντινῶν χρόνων. Μάλιστα ἡ πόλις ἀναφέρεται ὑπὸ τὸ σημερινόν της ὄνομα διὰ πρώτην φορὰν κατὰ τὴν ἐπὶ Φωτίου μεγάλην Σύνοδον, καθ' ἣν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἐπισκόπου αὐτῆς ἀναφέρεται, ὡς εἶδομεν.

Πῶς ἔκαλεῖτο ἡ πόλις κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, δὲν εἶναι γνωστόν, δυνάμεθα ὁμῶς νὰ εἰκάζωμεν ἐκ παρομοίων περιπτώσεων, ὡς ἐκ τῆς ὀνομασίας τῆς Ἀδριανουπόλεως, Φιλιππουπόλεως κλπ. ἐπὶ τῶν θρακικῶν χρόνων, ὅτι θὰ εἶχεν ἀσφαλῶς θρακικὸν ὄνομα. Κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς ὁμῶς χρόνους ἀπεδείχθη ἐκ τῶν νεωστὶ ἀνακαλυφθέντων εὗρημάτων, ἥτοι ἐπιγραφῶν, νομισμάτων, ἀγγείων κλπ., ὅτι ἔκαλεῖτο Πλωτινόπολις. Μετωνομάσθη δ' οὕτως ἡ πόλις πρὸς τιμὴν τῆς Πλωτίνης, συζύγου τοῦ ρωμαίου Αὐτοκράτορος Μ. Ἰουλίου Φιλίππου τοῦ Ἄραβος, συμφώνως πρὸς τὸν τότε συρμόν, κατὰ τὸν ὁποῖον πλεῖσται θρακικαὶ πόλεις, ἀποβαλοῦσαι τὸ θρακικὸν ὄνομα αὐτῶν, προσέλαβον τὸ τῶν ρωμαίων Αὐτοκρατόρων, ἢ τὸ τῶν συζύγων των. Οὕτω, λοιπὸν καὶ τὸ Διδυμότειχον, ἄγνωστον πῶς καλούμενον θρακιστί, ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων μετωνομάσθη Πλωτινόπολις. Κέντρον τῆς πόλεως δὲν ἦτο, ὡς ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ὁ νῦν βράχος τῆς ἀκροπόλεως (Καλές), ἀλλ' ὁ παρὰ τὴν σημερινὴν γαλλικὴν λεγομένην γέφυραν ἑκατέρωθεν τοῦ Ἐρυθροποτάμου λόφος καὶ αἱ κλιτύες αὐτοῦ. Τὸ νῦν Διδυμότειχον ἀποτελεῖ τὸ δεύτερον ὄχυρόν τῆς ἐκτεταμένης ταύτης πόλεως, τὸ ὁποῖον ἡ φύσις τοῦ ἐδάφους καθίστα ἀπόρθητον.

Κατὰ τοὺς πρώτους, λοιπὸν, βυζαντινοὺς χρόνους, ὡς καὶ κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς, ἐπεκράτει τὸ ὄνομα τῆς Πλωτινοπόλεως. Διὰ τοῦτον ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ εἰς τὸν Συνέκδημον τοῦ Ἱεροκλέους ἀναφέρεται μὲν ἡ Πλωτινόπολις, τοποθετουμένη ἐντεῦθεν τοῦ Ἑβρου, οὐδόλως ὁμῶς τὸ Διδυμότειχον. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν πρωτοκκλησιῶν τοῦ Ἐπιφανίου, Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, ἀκμάσαντος κατὰ τὸν Ζ' μ. Χ. αἰῶνα, ἀναφέρεται μόνον ἡ ἐπισκοπὴ Πλωτινοπόλεως, ὑποτεταγμένη εἰς τὴν λα' ἐπαρχίαν Αἰμιμόντου Ἀδριανουπόλεως, μετὰ τὴν Σωξοπόλεως καὶ πρὸ τῆς Ἀναστασιουπόλεως (εἶτα Περιθεωρίου), ἥτοι τρίτη τὴν τάξιν.

Ἀλλ' ἐπίσης καὶ εἰς τὸν Παρισινὸν Κώδικα 1555 Α', εἰς τὸν ὁποῖον

περιλαμβάνεται τακτικὸν τῆς ἐκκλησίας Κων]πόλεως, ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου Εὐστράτιάδου καὶ Γ. Κονιδάρη, ὁ Πλωτινοπόλεως ἀναφέρεται ὑποκείμενος τῇ ΛΕ' ἐπαρχίᾳ Αἰμιμόντου, μὲ ἔδραν τὴν Ἀδριανούπολιν, μετὰ τὸν Σωξοπόλεως καὶ πρὸ τοῦ Τζωΐδων, ἦτοι τρίτος τὴν τάξιν.

Κατὰ τὸν **LEONCELIUS** ἡ Πλωτινόπολις ἦτο μία τῶν πέντε ἐπισκοπῶν τῆς ἐπαρχίας Αἰμιμόντου, τῆς ὁποίας ἔδρα ἦτο ἡ Ἀδριανούπολις, ὁ δὲ Πλωτινοπόλεως ἦτο τέταρτος τὴν τάξιν.

Παρὰ Ράλλη καὶ Ποτλῇ (Σύνταγμα θείων καὶ ἱερῶν κανόνων κλπ.) ἀναφέρεται ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ Πλωτινοπόλεως ὑπάγεται τῇ Ἀδριανουπόλει, ὁ δὲ Πλωτινοπόλεως φέρεται τέταρτος τὴν τάξιν.

Ὁ Γ. Κονιδάρης (Θρησκ. Χρ. Ἐγκ. τόμ. Α' ἐν λ. Ἀδριανούπολις) γράφει ὅτι τὸ τακτικὸν τοῦ Ἐπιφανίου (ἀρχαὶ Ζ' αἰῶνος) μνημονεύει μετὰ τὸν τῶν ἐπισκόπων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἐπαρχίαν Αἰμιμόντου «μητροπόλις ἔχει ὑπ' αὐτὴν....Πλουτινουπόλεως».

Ἐπίσκοποι Πλωτινοπόλεως ἀναφέρονται δύο: 1) Ἰερόφιλος (Σωκρ. Ἐκκλ. Ἱστορ. βιβλ. Ζ', σελ. 275) καὶ 2) Γεώργιος, λαβὼν μέρος εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον τὸ 787.

Μετὰ ταῦτα οὐδεὶς ἐπίσκοπος Πλωτινοπόλεως ἀναφέρεται, ὅπως καὶ πρὸ τούτων δὲν ἀναφέρεται Διδυμοτείχου. Τοῦτο ἄγει ἡμᾶς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Διδυμοτείχου ἦτο διάδοχος τοῦ Πλωτινοπόλεως. Φαίνεται κατὰ ταῦτα ὅτι περὶ τὸν Η' μ. χ. αἰῶνα ὁρισμένα αἷτια συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῆς Πλωτινοπόλεως καὶ εἰς τὴν ἐμφάνισιν καὶ ἀκμὴν τοῦ Διδυμοτείχου. Ταῦτα δ' ἦσαν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ τάσις πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν παλαιῶν εἰδωλολατρικῶν ὀνομάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐκφυγὴ ἐν Θράκῃ κατὰστασις, ἣτις ἐδημιουργήθη ἐκ τῆς ἐμφανίσεως τῶν διαφόρων βαρβάρων λαῶν, Σλάβων, Βουλγάρων κλπ. καὶ τῆς ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν τούτων διαμορφωθείσης καταστάσεως. Τὸ δεύτερον τοῦτο ἠνάγκασε καὶ τοὺς Πλωτινοπολίτας νὰ μετακομίσωσιν εἰς τὸ ἰσχυρότερον φρούριον τοῦ νῦν Διδυμοτείχου, μεγαλυτέραν παρέχοντος ἀσφάλειαν. Ὡς ἐκ τούτου καὶ τὸ κέντρον τῆς πόλεως ἤρχισε μετατοπιζόμενον πρὸς τὸ νῦν Διδυμότειχον, διὰ λόγους ἀσφαλείας κυρίως.

Κατὰ τὸν **FORBIGER** ἡ Πλωτινόπολις κατεσκάφη ἐκ θεμελίων ὑπὸ τοῦ τσάρου τῶν βουλγάρων Ἰωαννίτση ἢ Σκυλογιάννη τῷ 1205 συγχρόνως μετὰ τῆς Τραϊανουπόλεως, Χαριοπόλεως, Ραιδεστοῦ, Πανίου, Ἡρακλείας, Φιλιππουπόλεως καὶ ἄλλων πόλεων καὶ κωμῶν, τῶν ὁποίων οἱ περισωθέντες κάτοικοι ἐξηνδραποδίσθησαν καὶ μετεκρίσθησαν εἰς τὰς παραδουναβείους τῆς Βουλγαρίας χώρας. Ὁ σύγχρονος τοῦ Ἰωαννίτση ἱστοριογράφος Γ. Ἀκροπολίτης λέγει τὰ ἑξῆς: « κατέσκαψε γοῦν ἐκ βάθρων αὐτῶν τὴν Φιλιππούπολιν θαυμαστὴν ἄγαν οὕσαν... εἶτα τὰς ἄλλας πάσας πόλεις, ἃς ἀριθ-

μεῖν οὐ χρεών ». Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν τοῦ βυζαντινοῦ ἱστοριογράφου ὁ Ἰωαννίτης ἐπολιόρησε καὶ τὸ Διδυμότειχον, τὸ ὁποῖον ὁμοῦς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκπορθήσῃ.

Ἐκ τῆς μαρτυρίας ταύτης τοῦ Γ. Ἀκροπολίτου συνάγονται δύο τιναί: 1) ὅτι ὁ **FORBIGNER**, ἀγνοῶν τὴν ἀκριβῆ τοποθεσίαν τῆς Πλωτινοπόλεως, ὑπολαμβάνει ὅτι αὕτη κατεσκάφη ὑπὸ τοῦ Σκυλογιάννη τὸ 1204. Τὴν γνώμην του ταύτην στηρίζει προφανῶς εἰς τὴν φράσιν τοῦ Ἀκροπολίτου « ... εἶτα τὰς ἄλλας πάσας, ἃς ἀριθμεῖν οὐ χρεών ». Εἶναι δὲ τῷ ὄντι περὶεργον, διατὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων μεγάλων κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν ταύτην καταστραφειῶν πόλεων πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ συγκαταλεχθῇ καὶ ἡ Πλωτινόπολις, ἐφ' ὅσον μάλιστα δὲν ἀναφέρεται ρητῶς, καὶ 2) ὅτι τὸ Διδυμότειχον ὑπέστη τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Βουλγάρων, ἀλλ' ἀντέσχε καρτερῶς. Πάντα ταῦτα καὶ εὐλόγα εἶναι καὶ ἄγουσιν ἡμᾶς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ καταστροφὴ τῆς Πλωτινοπόλεως ἐγένετο ἐνωρίτερον ἀπὸ ὅ,τι τοποθετεῖ ταύτην ὁ **FORBIGNER**. Διότι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, θὰ ἔπρεπε ν' ἀναφέρεται καὶ ἐπίσκοπός τις Πλωτινοπόλεως μέχρι τοῦ 1204, ἐνῷ τοιοῦτος ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Η' αἰῶνος ἔπαυσε νὰ μνημονεύεται. Ἐκ πάντων τούτων εἰκάζομεν, ὅτι ἡ Πλωτινόπολις κατεστράφη τουλάχιστον κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς τοῦ Η' αἰῶνος.

Τῆς Πλωτινοπόλεως καταστροφείσης μετὰ τὸν Η' αἰῶνα, ἤρχισεν ἀναπτυσσόμενον τὸ Διδυμότειχον, τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ πλησιέστερον πρὸς αὐτὴν ὁχυρόν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐγείρεται ἱστορικὸν χάσμα εἰς τὴν ταραγμένην ταύτην ἐποχὴν μεταξὺ τοῦ Η' καὶ ΙΑ' αἰῶνος, ὀφειλόμενον εἰς τὰς ἐκ τῶν διαφόρων ἐπιδρομῶν ἀναστατώσεις. Ἀλλ' ὅπωςδήποτε ἐν καὶ μόνον ἀπομένει, νὰ θεωρήσωμεν δηλ. τὴν ἐπισκοπὴν Διδυμοτείχου ὡς συνέχειαν τῆς Πλωτινοπόλεως, ὡς καὶ ἡ πρώτη αὕτη πόλις ὑπῆρξε συνέχεια τῆς δευτέρας.

Δὲν εἶναι βεβαίως δυνατὸν νὰ ὀρισθῇ χρονολογικῶς μὲ ἀκρίβειαν ἡ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔγινεν ἡ διαδοχὴ αὕτη. Εἶναι ὁμοῦς ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ Διδυμοτείχου διεδέχθη τὴν τῆς Πλωτινοπόλεως. Εἶναι συνεπῶς μία τῶν ἀρχαιοτέρων Μητροπόλεων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διαδραματίσασα σπουδαιότατον πρόσωπον ἐν τῇ ὅλῃ ἱστορικῇ πορείᾳ τοῦ Ἑθνους. Καὶ μάλιστα σήμερον, ὅτε αἱ ἐν τῇ ὑποδοῦλῳ Θράκῃ Ἑλληνικαὶ Μητροπόλεις ἀπέμειναν ὡς εὐλαβεῖς ἀναμνήσεις εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐκρίζωθέντων ἀδελφῶν μας, ἀπομένει ἡ μόνη σχεδὸν ἐπιζῶσα ἱστορικὴ τῆς Θράκης Μητρόπολις.

II.— ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΞΑΡΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ

Εἰδήσεις περὶ τῆς ἐπισκοπῆς καὶ μετὰ ταῦτα Μητροπόλεως Διδυμοτείχου ἀπὸ τοῦ β' ἡμίσεως τοῦ Η' αἰῶνος κ. ἔ. παρέχουν εἰς ἡμᾶς αἱ κάτωθι

ἐκθέσεις, τακτικά, καὶ συνταγμάτια, διὰ τῶν ὁποίων καθορίζεται καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐξάρτησις καὶ ἡ τάξις τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης.

I. Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886-959) « Τάξις τῶν ὑποκειμένων μητροπόλεων τῷ ἀποστολικῷ καὶ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῆς Θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως. Αὕτη ἡ τάξις ἐκ συνοδικῆς διασκέψεως τὸ ἀκριβὲς εἰλήφθη, καθὼς σήμερον ἐν τῷ ἱερῷ χαρτοφύλακι ἀναγέγραπται ». Κατὰ τὸν κατάλογον τοῦτον, συνταχθέντα ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ὁ Διδυμοτείχου ὑπόκειται εἰς τὴν Τραϊανούπολιν Ρωδόπης, ἡ ὁποία καθορίζεται ὡς 37ος θρόνος.

II. Κατάλογος συνταχθεὶς ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Νικαίας καὶ Μιχαὴλ Παλαιολόγου (1260-1270) φέρει τὸ Διδυμότειχον ὡς ἔδραν Μητροπόλεως ὑπὸ στοιχεῖον 86, μετὰ τὴν Μεσημβρίαν, ταυτοχρόνως δὲ ὡς 40ὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, μετὰ τὴν τῆς Ἀγχιάλου.

III. Ἐκθεσις τῶν ὑποκειμένων μητροπόλεων τῷ ἀποστολικῷ πατριαρχικῷ Θρόνῳ τῆς Θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ὁποία συνετάχθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ αἰοδίδιμου βασιλέως Κυροῦ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ γέροντος (1282-1328). Εἰς αὐτὴν ἀναφέρεται ὅτι « .. ὁ Διδυμοτείχου καὶ αὐτὸ ἀρχιεπισκοπὴ ὃν πάλαι ποτὲ εἰς ΝΔ' (54ον) θρόνον προεβιβάσθη », μετὰ τὸν Τραϊανουπόλεως.

IV. Ἐκθεσις τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως Κυροῦ Ἀνδρονίκου τρίτου Παλαιολόγων. « Τάξις προκαθεδρίας μητροπόλεων τελούντων ὑπὸ τὸν ἀποστολικὸν θρόνον τῆς Θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως ».

« ... μδ' (44ος) ὁ Κατάνης... ἐν αὐτῷ καὶ ὁ Διδυμοτοίχου καὶ ὁ Λακεδαιμονίας ».

V. Ἐκθεσις « περὶ τῶν τάξεων καὶ τῶν θρόνων τῶν μητροπολιτῶν, τίνες αὐτῶν λέγονται ἑξαρχοὶ καὶ ὑπέρτιμοι, τίνες ὑπέρτιμοι μόνον ». Εἰς αὐτὴν ἀναφέρεται: « ... 44 Εἰσὶ καὶ ἕτεροι μητροπολῖται ἕξω τῶν ὧν γράφει ἡ διατύπωσις ἡ ἀρχαία· οἵτινες ἀπὸ ἀρχιεπισκόπων ἐτιμήθησαν κατὰ διαφόρους καιρούς. καὶ ἀπὸ μὲν ἀρχιεπισκόπων ἐγένοντο οὗτοι . . . 65 καὶ ἀπὸ τοῦ Τραϊανουπόλεως, ὁ Διδυμοτείχου, ὁ Μάκρης, ὁ Ξανθείας καὶ ὁ Περιθεωρίου ».

VI. Ἐκθεσις νέα Ἀνδρονίκου βασιλέως, ὅστις τὰς τοῦ Κωνσταντινουπόλεως μητροπόλεις ἄλλας μὲν μικρῶν ἀνεβίβασεν ἄλλας δὲ πάλιν εἰς μικρότερας τῶν θρόνων κατεβίβασεν, ὡς ἐνταῦθα αὐτὰς σημειοῦμεν. « νδ' (54) τὸ Διδυμότειχον ἐπισκοπὴ ἦν τοῦ Τραϊανουπόλεως, ἐτιμήθη εἰς μητρόπολιν εἰς θρόνον νδ' ».

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο παρατηροῦμεν ὅτι ὁ μὲν Κατάλογος τῶν αὐτοκρατόρων Νικαίας καὶ Μιχαὴλ Παλαιολόγου, ἡ ὑπ' ἀριθ. III ἑκθεσις, ἡ ἑκθεσις Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου καὶ ἡ V ἑκθεσις ἀναγράφουν ὅτι τὸ Διδυμότειχον ἀπὸ Ἀρχιεπισκοπῆς ἐτιμήθη εἰς Μητρόπολιν, ἡ δὲ νέα ἑκθεσις

τοῦ Ἀνδρονίκου Γ', συνταχθεῖσα τὸ 1387 ἀναγράφει ὅτι ἀπὸ Ἐπισκοπῆς ἐτιμήθη εἰς Μητρόπολιν. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἀείμνηστος Φιλάρετος Βαφείδης εἰς τὸ ἔργον του «Περὶ τῆς πόλεως Διδυμοτείχου, τῶν ἐπισκόπων καὶ μητροπολιτῶν αὐτῆς», συμφωνῶν πρὸς τὴν Νέαν Ἐκθεσιν τοῦ Ἀνδρονίκου Γ' παραδέχεται ὅτι τὸ Διδυμότειχον ἦτο πρότερον ἐπισκοπή, προεβιβάσθη δὲ εἰς Μητρόπολιν ἀπὸ τοῦ 1387 κ. ἔ. Ἡ ἄποψις ὅμως αὕτη δὲν φαίνεται νὰ ἐπιβεβαιουῖται ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐκθέσεις. Συμφώνως, λοιπὸν, πρὸς αὐτὰς τὸ Διδυμότειχον προεβιβάσθη εἰς Μητρόπολιν καὶ μάλιστα εἰς τὸν 54ον μητροπολιτικὸν θρόνον πρὸ τοῦ 1328 καὶ μετὰ τὸ 1270.

VII. Τάξις προκαθεδρίας τῶν ὁσιωτάτων πατριαρχῶν καὶ αἱ μητροπόλεις καὶ αἱ ἀρχιεπισκοπαί, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται τὴν σήμερον καὶ εἶναι ὑποκείμεναι τῇ βασιλίδι Κων]πόλει. (τῶν τουρκικῶν χρόνων).

Αἱ μητροπόλεις . . . λδ' (34) τὸ Διδυμότειχον. Σημείωσις ὅτι τινὲς ἀπὸ ἐπισκόπων ἐγινόταν μητροπολίται. Ἀπὸ τοῦ Τραϊανουπόλεως ὁ Διδυμοτείχου, ὁ Ξάνθης καὶ ὁ Περιθεωρίου. Ἡ ἔκθεσις αὕτη ἐστηρίχθη ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο εἰς τὴν Νέαν Ἐκθεσιν τοῦ Ἀνδρονίκου Γ'.

VIII. Συνταγμάτιον τοῦ ΙΖ' αἰῶνος: «Τάξις τῆς προκαθεδρίας. . . καὶ αἱ μητροπόλεις καὶ αἱ ἀρχιεπισκοπαί αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται ὑποκείμεναι τὴν σήμερον τῇ βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει. Αἱ τάξεις τῶν Μητροπόλεων.. λδ' τὸ Διδυμότειχον.

IX. Ὁ κατάλογος τοῦ **PAUL RICAUT** (1692) ἀναγράφει τὸ Διδυμότειχον μεταξὺ τῶν ἐπισκοπῶν, αἱ ὁποῖαι ἐξαρθῶνται ἀμέσως ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον. Αὗται εἶναι: Φιλιππόπολι, Σωζόπολις πλησίον τῆς Ἀδριανουπόλεως, Διδυμίτοχον, Λίτιτζα εἰς μικρὰν τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀπόστασιν, Βύζια, Σελιβρία πλησίον τῆς Κων]πόλεως.

X. Ἡ τάξις τῆς προκαθεδρίας τῶν ἀρχιερέων, ὡς ἔχει αὕτη τῷ 1767, γενομένη ὑπὸ Μ. Ι. Γεδεών. Εἰς αὐτὴν μεταξὺ τῶν 87 Μητροπόλεων ἡ τοῦ Διδυμοτείχου ἀναφέρεται τριακοστὴ τὴν τάξιν, μετὰ τὴν τῆς Φιλιππουπόλεως (25ος) καὶ πρὸ τοῦ τῆς Αἴνου (35ος).

XI. Κατάλογος τῶν μητροπολιτῶν τῶν ὑποκειμένων τῷ ἀγιωτάτῳ πατριαρχικῷ Ἀποστολικῷ καὶ Οἰκουμενικῷ θρόνῳ τοῦ 1862. Εἰς τοὺς ἐν Θράκῃ ὁ Διδυμοτείχου ἀναφέρεται 31ος τὴν τάξιν, μετὰ τὸν Φιλιππουπόλεως (25ος) καὶ πρὸ τοῦ τῆς Αἴνου (35ος).

XII. Ἐπίσημον ἐκκλησιαστικὸν συνταγμάτιον εἰς διατήρησιν τῆς ἀρχιερατικῆς εὐταξίας, διατυπωθὲν ἐπὶ τῆς α' πατριαρχείας Ἰωακείμ τοῦ Β' καὶ μετασχηματισθὲν ἐπὶ τῆς τοῦ Ἰωακείμ τοῦ Γ'. Εἰς αὐτὸ ὁ Διδυμοτείχου ἀναφέρεται ὡς 28ος τὴν τάξιν μετὰ τὸν Φιλιππουπόλεως (22ος) καὶ πρὸ τοῦ τῆς Αἴνου (32ος).

XIII. Συνταγμάτιον τοῦ 1897. Εἰς αὐτὸ ὁ Διδυμοτείχου ἀναφέρεται ὡς 28ος τὴν τάξιν καὶ ὡς Ὑπέρτιμος καὶ Ἐξαρχος πάσης Ροδόπης, μετὰ

τὸν Φιλιππουπόλεως, ὁ ὁποῖος φέρεται 22ος καὶ ὡς Ὑπέρτιμος καὶ Ὑ-
 ξαρχος Θράκης Δραγοβητίας καὶ πρὸ τοῦ τῆς Αἴνου, ὁ ὁποῖος φέρεται
 32ος καὶ ὡς Ὑπέρτιμος.

ΧΙΥ. Συνταγμάτιον τοῦ 1906. Εἰς αὐτὸ ὁ Διδυμοτείχου φέρεται 29ος
 τὴν τάξιν καὶ ὡς Ὑπέρτιμος καὶ Ὑξαρχος πάσης Ροδόπης, μετὰ τὸν Φι-
 λιππουπόλεως καὶ πρὸ τοῦ τῆς Αἴνου. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν
 ὅτι ἤδη ἀπὸ τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος ἢ καὶ ἐνωρίτερον ἢ μητρόπολις Τραϊανουπόλε-
 ως ἐξαφανίζεται, ὁ δὲ τίτλος Ὑξαρχος πάσης Ροδόπης δίδεται εἰς τὸν Δι-
 δυμοτείχου.

ΧΥ. Συνταγμάτιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τοῦ 1938.
 Εἰς αὐτὸ ὁ Διδυμοτείχου ἀναφέρεται τεσσαρακοστὸς τὴν τάξιν καὶ ὡς Ὑ-
 πέρτιμος καὶ Ὑξαρχος πάσης Ροδόπης καὶ παντὸς Αἰμιμόντου, μετὰ τὸν
 Φιλιππουπόλεως, ὅστις φέρεται 34ος τὴν τάξιν καὶ Ὑπέρτιμος καὶ Ὑξαρ-
 χος Θράκης Δραγοβητίας καὶ πρὸ τοῦ τῆς Αἴνου, ὅστις φέρεται 44ος καὶ
 Ὑπέρτιμος καὶ Ὑξαρχος Ροδόπης.

III.— ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ

Ὅπως αἱ πληροφορίες ἐκ τοῦ μακρυνοῦ παρελθόντος, αἱ ἀφορῶσαι
 εἰς τὸν χρόνον τῆς ἰδρύσεως τῆς Μητροπόλεως Διδυμοτείχου καὶ εἰς τοὺς
 κατὰ καιροὺς διατελέσαντας Μητροπολίτας αὐτῆς εἶναι τοσοῦτον ἐλλειπεῖς,
 ὅσον ἀνερχόμεθα τὰς ἑκατονταετηρίδας, οὕτω καὶ αἱ πληροφορίες, ὅσον ἀ-
 φορᾷ εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν τὴν Μητροπολιτικὴν
 περιοχὴν Διδυμοτείχου παντελῶς ἐλλείπουσιν. Οὐδ' εἶναι δυνατόν, ἔνεκα τῆς
 ἐλλείψεως τῶν σχετικῶν πηγῶν, νὰ γνωρίζωμεν τὰ ὀνόματα καὶ τὴν ἀκρι-
 βῆ τοποθεσίαν αὐτῶν, τουλάχιστον τῶν ἀρχαιοτέρων, δοθέντος μάλιστα ὅτι
 καὶ οἱ ἱστορικοὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων καὶ οἱ γεωγράφοι ἀναφέρουσι μό-
 νον τὰς ἀξιολογωτέρας αὐτῶν, οἱ δὲ περιηγῆται τῶν μετέπειτα χρόνων δὲν
 ἦτο δυνατόν νὰ γνωρίζουν τὰς ἀσήμεους πόλεις καὶ χωρία.

Μόνον κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας ἐν Θράκῃ
 τόσον ἐκ τῶν Κωδίκων τῶν Μητροπόλεων, ὅσον καὶ ἐξ ἀναφορῶν καὶ ἐγ-
 γράφων διδασκάλων καὶ λογίων, ἢ καὶ ἐκ κυβερνητικῶν ἀναγκῶν, δυνάμε-
 θα νὰ ἔχωμεν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀκριβῆ κατάλογον τῶν πόλεων,
 κομποπόλεων καὶ χωρίων μετὰ πληροφοριῶν περὶ τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν. Ἐκ
 τούτων γνωρίζομεν ὅτι ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν Διδυμοτείχου ὑπήγοντο ἀπὸ
 τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος αἱ κάτωθι πόλεις καὶ χωρία, πολλὰ τῶν ὁποίων
 σήμερον εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀντιπέραν τοῦ Ἑβρου ὀχθίν. Κατῴκουν δὲ
 εἰς πολλὰ ἐξ αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανοί, εἰς εὐάριθμα δὲ
 καὶ ἐλάχιστοι βούλγαροι.

Παραθέτομεν κατὰ ταῦτα τὰ χωρία, τὰ ὁποῖα ὑπήγοντο ἐκκλησιαστι-
 κῶς εἰς τὴν Μητρόπολιν Διδυμοτείχου παραλείποντες τὸν ἀριθμὸν τῶν κα-

κατοίκων, διότι ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προσδιορισθῇ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ὅτε καὶ ἡ κρατικὴ ἀπογραφὴ ἢ ἡτο ἄγνωστος ἢ πλημμελῶς διεξήγετο, ἐξυπηρετοῦσα πάντοτε πολιτικὴν καὶ φυλετικὴν σκοπιμότητα τῶν Τουρκικῶν Κυβερνήσεων. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ οἱ διασωθέντες καὶ ἐκδοθέντες κατάλογοι παρουσιάζουσι μεγίστην διαφορὰν ὥς πρὸς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ἐθνικύτητα τῶν κατοίκων, ἃν καὶ ἐλαχίστην χρονικὴν διαφορὰν ἔχουν μεταξὺ των.

4.— ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΙΩΝ

1)	Διδυμότειχον		
2)	Καραμπεϊλῇ	καὶ ἑλληνιστὶ	Ἀμόριον
3)	Σαλτικ	» »	Λάβαρα
4)	Μάνδρα		
5)	Σουφλίον		
6)	Καρά—μπουνάρ	καὶ ἑλληνιστὶ	Βουσιὰ
7)	Τσάμ—κιοῖ	» »	Λαδιὰ
8)	Κούτρουντζε	» »	Κοτρωνιά
9)	Μπάς—κλησε	» »	Πρωτοκλήσιον
10)	Μπουγιούκ—Ντερβέντ	» »	Μέγα Δέρειον
11)	Κιουτσούκ—Ντερβέντ	» »	Μικρὸν Δέρειον
12)	Μανδρίτσα		
13)	Τοκμάκ—κιοῖ	» »	Μεταξάδες
14)	Καγιατζήκ	» »	Κυριακὴ
15)	Χατζῆ—ἀλῇ	» »	Κόρυμβος
16)	Τσαλῇ	» »	Παλιούριον
17)	Ἄκ Μπουνάρ	» »	Ἀσπρονέριον
18)	Καρά—Κλησε	» »	Μαυροκλήσιον
19)	Τσιονί-Καρά-Μπουνάρ	» »	Κορνοφωλεὰ
20)	Κιρέτς—κιοῖ	» »	Ἀσβεστάδες
21)	Τσαουσλῇ	» »	Κυανῇ
22)	Ἰντζέ—κιοῖ	» »	Κουφόβουνον
23)	Πραγγί—κιοῖ	» »	Πραγγίον
24)	Ταστσῇ Ἀρναούτ—κιοῖ	» »	Πετράδες
25)	Κούλελι Μπουργάζ	» »	Πύθιον
26)	Σαράκιοῖ	» »	Σαράκιον
27)	Καπουτζῇ	» »	Θυρέα
28)	Βουλγάρκιοῖ	» »	Ἑλληνοχώριον
29)	Ἰμπλιντὶν	» »	Λάδη
30)	Μπουγιούκ Τσαμπάζ	» »	Μεγάλῃ Τραύα
31)	Κιουτσούκ Τσαμπάζ	» »	Μικρὰ Τραύα

32)	Κιλιντζίκιοι	καὶ ἑλληνιστὶ	Σκουροτοχῶρι
33)	Τσομπανλῆ	»	Ποιμενικὸν
34)	(Κουροῦ) Κουλακλῆ	»	Ἀμπελάκια
35)	Κουρουτζοῦ-κιοῖ	»	Καρωτῆ
36)	Καδήκιοι	»	Μάνη
37)	Ἀσὰρ Μπεϊλῆ	»	Κισιόριον
38)	Ἀχριὰν Μπουνὰρ	»	Ἀγριάνη
39)	Ἀμπντουλάχ-κιοῖ	»	Ἀβδέλλα
40)	Ἀκ Σακὰλ	»	Πολιά
41)	Χεκιμλῆ	»	Ἱατροάδες
42)	Οὐρλῆ	»	Θούριον
43)	Ντελῆ—Μουσλὸνκ	»	Δελήτιον
44)	Καρατζᾶ—Χαλήλ	»	Ἐλαφοχώριον
45)	Σουμπάσκιοι	»	Σαύρα
46)	Κιουπλοῦ	»	Κιουπλίον
47)	Γιάννερι	»	Γιαννούλη
48)	Παζαρλῆ	»	Παταγῆ
49)	Γενίκιοι ἢ Πασᾶ Ἰντζέ	»	Νεοχώριον
50)	Καρὰ—κασήμ	»	Νιόβη
51)	Ἀσλαὰν	»	Λεοντάριον
52)	Τατάρ—γιαλποῦ	»	Στέρνα
53)	Καρᾶ—σακλῆ	»	Σάκκος
54)	Ἰντζέκιοι	»	Λεπτῆ
55)	Ἰμούρ—μπέη	»	Χειμώνιον
56)	Ἰν—ολοῦ	»	Οἰνὴ
57)	Δέλ—Μποργὰζ	»	Πύργος
58)	Καβακλῆ	»	Καβύλη
59)	Ἀχήρκιοι	»	Ἀχυροχώριον ἢ Βήσσα
60)	Κλησελῆ	»	Κλεισὼ
61)	Μπουγιούκ Ζαλοῦφ	»	Μέγα Ζαλούφιον
62)	Κιουτσοῦκ Ζαλοῦφ	»	Μικρὸν Ζαλούφιον
63)	Σαραπλὰρ	»	Κρασοχώριον
64)	Ἑσκήκιοι	»	Παλαιοχώριον
65)	Κοῦρτ	»	Δανιήλιον
66)	Λουλούκιοι	»	Διλή
67)	Σαγιάντζα	»	Σαγήνη
68)	Ἰστρέμ—κιοῖ	»	Κωστῆ
69)	Καράμτζα	»	Καρτερία
70)	Τσιφλίκ—κιοῖ	»	Τσιφλικάκι
71)	Καρά—κλμᾶ	»	Καρέγλη

72)	Γιαούπ	»	Σιταριά
73)	Χασηρτζή Ἀρναούτ-κιοϊ	»	Ψαθάδες
74)	Ἀζατλή	»	Ἐλευθεροχώριον
75)	Μπουγιούκ Ντογαντζή	»	Μέγα Δοκάριον

Ἐξ αὐτῶν τὰ κάτωθι χωρία, εὗρισκόμενα σήμερον πέραν τοῦ Ἑβρου ἐπὶ τουρκικοῦ ἑδάφους, ἐπὶ Τουρκοκρατίας ὑπήγοντο εἰς τὴν Μητρόπολιν Διδυμοτείχου:

1)	Ἀσλαάν	καὶ ἑλληνιστὶ	Λεοντάριον
2)	Ἀζατλή	»	Ἐλευθεροχώριον
3)	Γενίκιοϊ ἢ Πασᾶ Ἰντζέ	»	Νεοχώριον
4)	Γιαούπ	»	Σιταριά
5)	Ἑσκῆ—κιοϊ	»	Παλαιοχώριον
6)	Ἰστρέμ—κιοϊ	»	Κωστῆ
7)	Κιουτσούκ Ζαλούφ	»	Μικρὸν Ζαλούφιον
8)	Καρά—κασήμ	»	Νιόβη
9)	Κούρετ	»	Δανιήλιον
10)	Καράμτζα	»	Καρτερία
11)	Κιουπλοῦ	»	Κιουπλίον
12)	Καβακλή	»	Καβύλη
13)	Καρά—κλμα	»	Καρέγλη
14)	Λουλοῦ—κιοϊ	»	Λιλῆ
15)	Μπουγιούκ Ζαλούφ ἢ Κιερτζᾶ	»	Μέγα Ζαλούφιον
16)	Μπουγιούκ Ντογαντζή	»	Μέγα Δοκάριον
17)	Σαραπλάρ	»	Κρασοχώριον
18)	Τσαλῆ	»	Παληούριον
19)	Τσιφλίκ—κιοϊ	»	Τσιφλικάκιον
20)	Χασηρτζή Ἀρναούτ—κιοϊ	»	Ψαθάδες

Μετὰ τὴν τραγικὴν ἔκβασιν τῆς Μικράσιατικῆς ἐκστρατείας, τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῆς ἀνατολικῆς Θράκης καὶ τὴν κατάληψιν ταύτης ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὁλόκληρος ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς αὐτῆς ἦλθεν εἰς τὸ ἑλεύθερον ἑλληνικὸν ἑδαφος. Ὑπὸ τῶν προσφύγων ἐξ ἀνατολικῆς Θράκης καὶ ἰδίᾳ ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἰδρύθη τότε νέα πόλις εἰς τὴν θέσιν Κούμτσιφλίκ, ὀνομασθεῖσα Νέα Ὁρεστιάς. Εἰς αὐτὴν ὥς ἔδραν μετεφέρθη καὶ ἡ παλαιὰ Μητρόπολις Ἀδριανουπόλεως καὶ ἐδημιουργήθη νέα προσωρινὴ Μητρόπολις μὲ ἔδραν τὴν Ὁρεστιάδα. Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Μητροπόλεως ταύτης ἀπεσπᾶσθησαν τὰ ἐξῆς χωρία ἐκ τῆς Μητροπόλεως Διδυμοτείχου καὶ ἐδόθησαν εἰς αὐτήν:

1)	Ὁρεστιάς	
2)	Ἀμπελάκια	καὶ τουρκιστὶ Κουλακλή

3)	Ἀχυροχώριον ἢ Βήσσα	καὶ τουρκιστὶ	Ἀχήρριοι
4)	Βάλτος		
5)	Καβύλη	»	Καβακλῆ
6)	Κλεισὼ	»	Κλησελῆ
7)	Λεπτὴ	»	Ἰντζέ—κιοϊ
8)	Νεοχώριον	»	Γενῆ—κιοϊ
9)	Οἰνὴ	»	Ἰν—ολοῦ
10)	Παταγὴ	»	Παζαρλῆ
11)	Πύργος	»	Δέλ—Μπουργάζ
12)	Στέρνα	»	Τατάρ—γιαλποῦ
13)	Σάκκος	»	Καρᾶ—σακλῆ
14)	Σαγίγη	»	Σαγιάντζα
15)	Χειμώνιον	»	Ὁμούρ—μπέη

Καταργηθείσης τῆς Μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως κατὰ Μάρτιον τοῦ 1931, πάντα τὰ ἀνωτέρω χωρία μετὰ τῆς πόλεως Ὁρεστιάδος ἀπεδόθησαν εἰς τὴν Μητρόπολιν Διδυμοτείχου, ἣ ὁποία ὠνομάσθη Μητρόπολις Διδυμοτείχου — Ὁρεστιάδος.

Κατὰ τὸν Ὀκτώβριον ἐπίσης τοῦ 1924 διὰ Πατριαρχικοῦ Τόμου ὑπ' ἀριθμὸν Πρωτ. 3981 καὶ χρονολογίαν μηνὸς Ὀκτωβρίου, Ἰνδικτιῶνος η' ἀπεσπάσθη ἐκ τῆς Μητροπόλεως Διδυμοτείχου τὸ τμήμα Σουφλίου καὶ ἀπετέλεσεν ἰδίαν Μητρόπολιν.

Ὡς Μητροπολίτης τῆς νέας Μητροπόλεως Σουφλίου ἐτοποθετήθη διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3985 τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου 1924 Μηνύματος τοῦ Πατριαρχείου ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου Νεόφυτος, τοῦ ὁποίου τὸν διορισμὸν ἐπεκύρωσε καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 55646 τῆς 12ης Νοεμβρίου 1924 ἐγγράφου της.

Ἡ μητρόπολις Διδυμοτείχου κατὰ ταῦτα διηρέθη εἰς τρία τμήματα, τὸ τοῦ Διδυμοτείχου, τὸ τῆς Ὁρεστιάδος καὶ τὸ τοῦ Σουφλίου. Ἐπεκυρώθη δὲ τοῦτο διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 4427]2661 καὶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 6 Νοεμβρίου 1924 Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, διὰ τῆς ὁποίας ἐγίνε καὶ ἡ διαρρύθμισις τῶν εἰς τὰς Νέας χώρας τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν τοῦ Θρόνου.

Σημειωτέον ὅτι τὴν 21ην Νοεμβρίου 1926 διὰ τηλεγραφήματος τοῦ Πατριάρχου Κων]πόλεως Βασιλείου ὁ Σουφλίου Νεόφυτος μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἰκαρίας, ὁ δὲ Ἰκαρίας Ἰωακείμ Καβύρης, ὁ νῦν Ἀλεξανδρουπόλεως, εἰς τὴν τοῦ Σουφλίου.

Τέλος, κατ' Ἰούνιον 1934 κατηργήθη ἡ προσωρινὴ Μητρόπολις Σουφλίου, τὰ δὲ χωρία μετὰ τῆς πόλεως ἐπανῆλθον εἰς τὴν Μητρόπολιν Διδυμοτείχου, τοῦ Μητροπολίτου Ἰωακείμ μετατεθέντος εἰς Ἀλεξανδρούπολιν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς γερμανικῆς κατοχῆς τὰ χωρία:

1) Μικρὸν Δέρειον, 2) Ὁρμένιον, 3) Πεντάλοφος, 4) Πετρωτὰ καὶ 5) Μηλιὰ ἀποσπασθέντα τῆς Μητροπόλεως Διδυμοτείχου παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, παραμείναντα ὑπὸ Βουλγαρικὴν κατοχὴν μέχρι τοῦ 1944, ὅτε καὶ πάλιν ἀπεδόθησαν τῇ Πατρίδι καὶ τῇ Ὁρθοδοξίᾳ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β΄

Ι.— ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ.— Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Ὁ Ἰωακείμ, κατὰ κόσμον δὲ Γεώργιος, Σιγάλας ἐγεννήθη ἐν Μυτιλήνῃ τῷ 1881 ἐξ οἰκογενείας εὐσεβοῦς καὶ πολυμελοῦς. Ἐντὸς τοῦ πατριαρχικοῦ ἐκείνου περιβάλλοντος, ἔνθα ἐδέσποζεν ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ἀρετὴ ἀσκουμένη ἐν τῷ προσώπῳ τῶν γονέων του, ἐθερμάνθη ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις. Γαλουχηθεὶς παιδιόθεν καὶ ἐκ παραδόσεως μετὰς ἡθικὰς ἐκείνας ἀρχάς, τὰς ὁποίας ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ ἐφύλασσον αἱ παλαιαὶ ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι, καὶ ὑπὸ τὸ αὐστηρὸν βλέμμα τῶν γονέων, μὴ ἀνεχομένων οὔτε παιδικήν τινα παρακοήν ἢ παρεκτροπὴν, ἀπὸ μικρᾶς ὥσαύτως ἡλικίας ἀνετράφη μετὰς ἐθνικὰς παραδόσεις, τὰς ὁποίας τόσον μυστικοπαθῶς συνετήρει ὁ ὑπόδουλος Ἑλληνισμός. Αἱ δύο αὗται κύριαι κατευθύνσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ τρυφερᾶς ἀκόμῃ ἡλικίας ἐνεγράφησαν ἀνεξιτήλως εἰς τὴν ψυχὴν του, τῆς ἀφοσιώσεως δηλονότι πρὸς τὴν Θρησκείαν καὶ τῆς πρὸς τὴν Πατρίδα ἀπεριορίστου ἀγάπης, ἔνεκα τῆς διατηρήσεως τῶν ὁποίων ἐδιδάχθη καὶ πληγὰς καὶ θανάτους νὰ ὑπομένη, ἀπετέλεσαν τοὺς δύο ἀπαρασλεύτους πόλους, πέριξ τῶν ὁποίων θὰ περιστρέφετο ἀργότερον ὁ λόκληρος ἡ ζωὴ του.

Ἀκριβῶς δὲ ἡ μετὰ φανατισμοῦ ἐνσυνείδητος πίστις πρὸς τὸ ἱερὸν αὐτὸ δίπτυχον τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Πατρίδος, τὸ ὁποῖον ἐτεχνούργησε μὲν ἡ οἰκογενειακὴ παράδοσις, ἀνύψωσε δὲ ἡ πλήρης εὐσεβείας φαντασία εἰς τὸ μετάρσιον ὕψος τῶν κυανορόδων στοχασμῶν, διεμόρφωσαν ἀναγλύφως χαρακτηῖρα ἐξέχοντα καὶ ἐνωρὶς ἀπωλοκληρωμένον, τοῦ ὁποίου κύρια γνωρίσματα εἶναι: ἡ μαχητικότης, ἡ ἄτεγκτος τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσις, τὸ ἀγωνιστικὸν πνεῦμα, ἡ ἀποστολικὴ ἐγκαρτέρησις, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐπιβολὴ τοῦ πνευματικοῦ ἐπὶ τὸ ὕλικόν.

Τὰ κυριαρχοῦντα ἀκόμῃ καὶ σήμερον χαρακτηριστικὰ ταῦτα στοιχεῖα δὲν ἀποδεικνύουν ἄλλο τι, εἰμὴ ἀποτετελεσμένην, ἀποκρυσταλλωμένην προβολὴν μακροχρονίου θρησκευτικοῦ καὶ πατριδολατρικοῦ βιώματος, τὸ ὁποῖον ὡς τοιοῦτον δὲν ἐπιδέχεται ἐλαστικότητα συμβιβασμῶν, σκέψιν διπρόσωπον, χαμέρπειαν προθέσεως, ὕλικούς ὑπολογισμούς.

Καὶ τοῦτο διότι, ἡ πιστεύομεν εἰς τὴν Θρησκείαν καὶ τὴν Πατρίδα, καὶ ἐπομένως ἐκ τῆς πίστεώς μας ταύτης ἐθελουσίως ἀναλαμβάνομεν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐξ αὐτῆς βαρυτάτων ὑποχρεώσεών μας, ἡ δὲ πιστεύομεν, ὁπότε οὐδὲν ἔχομεν νὰ ἐκπληρώσωμεν. Συμβιβαστικὴ κατάστασις προκειμένου περὶ τῶν δύο αὐτῶν ὑψίστων ἀρχῶν, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν ἁγιοποιεῖται

ἡ ἀνθρωπίνη ζωή, δὲν ἐπάρχει. Ἡ μεταξὺ θέσεως καὶ ἀρνήσεως τῶν ἀρετῶν αὐτῶν τοποθέτησις εἶναι τῆς μεταπολεμικῆς ἐποχῆς νεωτεροποιΐα, οὐσα καὶ τῆς ἀρνήσεως χειροτέρα.

Ἄλλ' ὁ ἀναλαμβάνων νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἐκ τῶν δύο τούτων ὑπερτάτων ἀρχῶν ἐπιταγὰς, δὲν δύναται ν' ἀγάγῃ εἰς πέρας αἷσιον τὸ ἔργον του, ἂν δὲν ὀπλισθῇ μὲ τὰς ἀρετὰς ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι συνδέονται ἀρρήκτως μὲ τούτων τὴν ὁλοκλήρωσιν. Ἐκ τῆς ἐνσυνειδήτου ταύτης ὁλοκληρίας ὑψοῦται ὁ νοῦς καὶ χαλκεύονται οἱ ἡρωϊκοὶ χαρακτήρες. Διότι καὶ τοῦ Σταυροῦ ἡ ὕψωσις καὶ τῆς Ρομφαίας ἡ ἄρσις προϋποθέτουν ἡρωϊσμόν ὅχι τόσον συναφῇ πρὸς τὴν σωματικὴν ρώμην, ὅσον ἀπολύτως πρὸς τὸ ψυχικὸν σθένος συνταυτιζόμενον. Καὶ χωρὶς τὴν συμμετοχὴν τῆς ψυχῆς τίποτε τὸ γενναῖον δὲν κατορθοῦται. «Τοῖς ἀγαθοῖς, οἷς ἔχομεν ἐν τῇ ψυχῇ, τούτοις κτώμεθα καὶ τὰς ἄλλας ὠφελείας», εἶπεν ὁ Ἰσοκράτης.

Τὰ πρῶτα γράμματα ἐξέμαθεν ὁ Ἰωακεῖμ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα. Προικισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ ἰδιαιτέραν ὀξύνοϊαν καὶ παρατηρητικότητα, ἔχων δ' εὐφυὲς τὸ πνεῦμα, δὲν ἄργησε νὰ προπορευθῇ εἰς τὴν μάθησιν τῶν ἄλλων συνηλικιωτῶν του. Ὁ πρῶτος πρὸς τὰ γράμματα ὁργασμὸς τῆς φύσεώς του, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν σπουδαιότεραν βαθμίδα τῆς πνευματικῆς προόδου τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἤδη παρετήρησεν ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος καὶ ὁ Ἰπποκράτης, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἔμφυτον εὐσέβειάν του, προκαθώρισε τὸ στάδιον τοῦ μετέπειτα βίου του.

Ἀποφοιτήσας τοῦ Δημοτικοῦ ἐνεγράφη εἰς τὸ Γυμνάσιον Κυδωνιῶν, διατηρῶν πάντοτε τὰ πρωτεῖα μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν του. Ὑπύχνησε μάλιστα τότε ν' ἀκροασθῇ μαθημάτων διδασκομένων ὑπὸ Καθηγητῶν λογίων καὶ πεπαιδευμένων, πραγματικῶν τοῦ Γένους Διδασκάλων.

Ἐν ἔτει 1899 ἀπεφοίτησε τοῦ Γυμνασίου ἀριστεύσας, καὶ ὥς ἦτο ἐπόμενον, μετέβη εἰς Κων)πολιν διὰ νὰ συνεχίσῃ τὰς σπουδὰς του. Ἠκμαζε τότε ἡ περίφημος Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἡ ὁποία ἀνεκτίμητον συνήνεγκεν εἰσφορὰν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ Ἑθνους. Μετ' εἰσιτήριον ἐξέτασιν λίαν εὐδόκιμον κατετάγη εἰς τὸ Δ' ἔτος αὐτῆς, ἐξ ἧς καὶ ἀπεφοίτησε τῷ 1903.

Τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἦτο πλήρες μεγάλων ἐθνικῶν γεγονότων. Ἦδη εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν ἐμαίνεται ἡ βουλγαρικὴ προπαγάνδα. Ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ζῶν ὑπὸ τὴν βίαν τῆς τουρκικῆς κατακτήσεως, ἐκαλεῖτο ν' ἀντισταθῇ ὅχι μόνον κατὰ τῶν κουτσοβλαχικῶν ἀξιώσεων, ἀλλὰ κατὰ τῆς βουλγαρικῆς ἀπειλῆς, ἡ ὁποία ἐπήρχετο κατ' αὐτοῦ ἀγρίως ἐπιδιώκουσα τὴν ἐξόντωσίν του.

Ἀπέναντι τῆς ὀγκουμένης ταύτης ἐθνικῆς ἀπειλῆς μόλις ἤρχισε νὰ ὁργανοῦται ἡ Ἑλληνικὴ ἄμυνα. Εἰς τὸ προσκλητήριον σάλπισμα τοῦ Παύλου Μελά ἤρχισαν νὰ συγκεντροῦνται οἱ πρῶτοι Μακεδονομάχοι, τῶν ὁποίων

ἡ ψυχὴ ἐξεγείρετο ἐκ τῶν βουλγαρικῶν φρικαλεοτήτων. Μετὰ τοῦ Παύλου Μελά καὶ ἄλλοι ὀπλαρχηγοὶ ἀπὸ τὴν Κρήτην καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος ἔσπευδον εἰς βοήθειαν τῆς κινδυνευούσης Μακεδονίας.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἀκριβῶς καὶ μόλις ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ὁ Ἰωακείμ, πλήρης ὁρέξεως πρὸς δοῶσιν χριστιανικὴν καὶ ἐθνικὴν, ἀπεστάλη εἰς τὸ Μοναστήριον (σερβικὸν ἤδη) ὀλίγον μετὰ τὴν ἐν Κρουσόβω ψευδεπανάστασιν τῶν Βουλγάρων, ἣ ὁποία ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν καταστροφὴν τῆς πόλεως ταύτης.

Ἀφικθὲς εἰς Μοναστήριον ἐν ἔτει 1903, ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Πελαγονίας Ἰωακείμ Φοροπούλου, διάκονος κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ λειτουργίαν, γενομένην τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων εἰς τὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τιμώμενον μητροπολιτικὸν ναὸν τοῦ Μοναστηρίου.

Ἐκεῖ εὗρισκόμενος καὶ ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις ταύτας, αἱ ὁποῖαι πᾶν ἄλλο ἢ εὐχάριστον καθίστων τὴν διαμονήν, ἀνემίχθη ἐνεργῶς εἰς τὴν ὁργάνωσιν τῶν ἀνταρτικῶν σωμάτων. Περιέτρεχεν ὡς ἐκ τούτου τὴν ἐπαρχίαν καὶ ἐπαγρύπνει συνεχῶς εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς διασώσεως τοῦ ἐν αὐτῇ Ἑλληνισμοῦ, κινούμενος μεταξὺ Θεσσαλονίκης, Μοναστηρίου καὶ Κορυτσᾶς. Εἰς τὴν τελευταίαν μάλιστα πόλιν ἀπεσόβησε κατάληψιν Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ἐκ μέρους κουτσοβλάχων. Διότι, ὅταν οὗτοι ἀπεπειράθησαν νὰ τὴν καταλάβουν, εὗρον ἀντιμέτωπόν των τὸν Ἰωακείμ, ὁ ὁποῖος μὲ ὀπλοφόρους Ἑλληνας εἶχετ ὀχυρωθῇ ἐντὸς τοῦ περιβόλου αὐτῆς.

Ἄλλ' αἱ συνεχεῖς μετακινήσεις του καὶ ἡ ἀνάμιξις του εἰς τὰ τῶν Ἑθνικῶν ἀνταρτικῶν ὁμάδων Μακεδονίας, προεκάλεσαν, ὡς ἦτο ἐπόμενο, τὴν ὑποψίαν τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι ἄλλωστε πάντοτε ὑπωπτεύοντο τὸν Ἑλληνικὸν Κλήρον διὰ τὴν ἐθνικὴν δοῶσιν του. Διὰ νὰ ἔχη, λοιπὸν κάποιαν δικαιολογίαν τῆς εἰς Θεσσαλονίκην παρουσίας του, ἐξηγοῦσαν τὴν εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἔλευσιν καὶ παραμονήν του, ἀνέλαβε τὴν διδασκαλίαν μαθημάτων εἰς τὸ Γυμνάσιον, διδάξας μέχρι τοῦ 1911. (Βλέπε Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον 1954).

Ἄλλ' ὅτε εὗρίσκετο εἰς Θεσσαλονίκην καὶ καθ' ὃν χρόνον περιώδευεν εἰς τὴν ὑπαιθρον κατηχῶν τὸν πληθυσμὸν εἰς τὴν κατὰ Βουλγάρων ἀντίστασιν καὶ ἐκτελῶν ἐμπιστευτικὴν ἀποστολήν, κατηγγέλθη κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὰς τουρκικὰς ἀρχάς. Συνεπεία τῶν καταγγελιῶν τούτων ἐνεπλάκη εἰς δίκην κατηγορηθεὶς ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ ἀπὸ τὰ τουρκικὰ δικαστήρια, κατεδικάσθη δὲ εἰς φυλάκισιν καὶ ἔξορίαν.

Ἡ ἔκτισις τῆς ποινῆς, τῆς ἐπιβληθείσης ἀπὸ τὰ τουρκικὰ δικαστήρια, δὲν ἦτο εὐκόλος, διότι εἶχον ἀναλάβει πλέον ἐνεργὸν δοῶσιν τὰ ἐθνικὰ ἀνταρτικὰ σώματα τῆς Μακεδονίας. Διὰ τοῦτο ἡ ποινὴ του μετετράπη εἰς βαρὺ χρηματικὸν πρόστιμον, τὸ ὁποῖον ὅμως διὰ παρελκύσεων καὶ ἐλιγμῶν ἀ-

πέφυγε νὰ πληρώσῃ, ἕως ὅτου ἐξεργάγῃ ὁ Βαλκανικὸς πόλεμος, τοῦ ὁποίου ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ἐπέκτασις τοῦ Ἑθνους πρὸς ἐδάφη ἀλύτρωτα καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Θεσσαλονίκης διὰ τῆς εἰσόδου τοῦ δαφνοστεφοῦς Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ τὴν 26 Ὀκτωβρίου 1912.

Ἔνεκα τῶν πολυτίμων τούτων ὑπηρεσιῶν του, αἱ ὁποῖαι ἀπήτουν καὶ ζῦψυχίαν καὶ καρτερικότητα καὶ κινητοποιήσιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ὅχι τυχαίαν, προήχθη εἰς Ἐπίσκοπον, λαβὼν τὸν ψιλὸν τίτλον Ἀπολλωνιάδος.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'

Ι. — ΝΕΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ — ΤΟΥΡΚΙΚΑΙ ΒΙΟΠΡΑΓΙΑΙ ΕΙΣ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΝ

Χειροτονηθεὶς ὁ Ἰωακεῖμ εἰς Ἐπίσκοπον Ἀπολλωνιάδος, ἀπεστάλῃ ὡς βοηθὸς τοῦ Μητροπολίτου Νικομηδείας Ἀλεξάνδρου. Τὸ τμήμα Ἀπολλωνιάδος τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἀποτελεῖτο ἐξ 24 χωρίων, ὑπήγετο δὲ διοικητικῶς εἰς τὴν νομαρχίαν Προύσης.

Ἡ κατάστασις, τὴν ὁποίαν εὔρε καὶ ὑπεχρεώθη ν' ἀντιμετωπίσῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην, ἦτο ἐθνικῶς τραγικὴ. Διότι οἱ Τοῦρκοι, ἀποθηριωθέντες μετὰ τὴν ἥτταν, τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, ἐφανατίσθησαν ἐκ τῆς ἀπογοητεύσεως καὶ ἐστράφησαν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, κατὰ παντὸς ξένου, κυρίως δὲ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὴν ἐξόντωσιν τῶν ὁποίων συντόνως ἀπέβλεψαν. Ἐπεδόθησαν, λοιπόν, μετὰ μεθοδικότητος εἰς σφαγὰς, δηώσεις καὶ λεηλασίας, σκορπίσαντες εἰς τὰ ἀνθοῦντα Ἑλληνικὰ χωρία τὸ πένθος καὶ τὴν ἀπόγνωσιν. Βαρύτερον φόρον αἵματος ἐπλήρωσε τὸ τμήμα ἀπολλωνιάδος, τῆς ὁποίας 19 ὁλόκληρα χωρία κατεστράφησαν ἐντελῶς.

Ἐν μέσῳ τῆς ἐπικινδύνου ταύτης καταστάσεως ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ κινῆται καὶ ἐργάζεται ὁ Ἰωακεῖμ, ἀναπτύξας εὐτολμίαν καὶ δραστηριότητα ἀσυνήθη. Ἐχὼν ἐν τῇ συνειδήσει τὴν χριστιανικὴν ἀρχὴν ὅτι « ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων », ἐμπλουτισμένος δὲ μὲ τὰς ἐκ τῆς ρήσεως ταύτης ἀπορρεούσας ψυχικὰς δυνάμεις τοῦ ἁλτροῦϊσμοῦ καὶ τῆς αὐτοθυσίας κατὰ τὸ παράδειγμα Ἐκείνου, ὅστις ἐκουσίως ὑψωσεν ἑαυτὸν μέχρι θανάτου σταυρικοῦ, περιήρχετο τὰ καταστρεφόμενα χωρία διὰ νὰ παρηγορήσῃ, νὰ περισώσῃ, νὰ ἐμπνεύσῃ, νὰ ἐνθαρρύνῃ, οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ διὰ νὰ ὀργανώσῃ τὴν ἄμυναν κατὰ τῆς τουρκικῆς μανίας. Διὰ συντόνων παραστάσεων πρὸς τὸν Νομάρχην Προύσης, ἐχουσῶν μᾶλλον τὸν χαρακτῆρα σφοδρῶν ἐπιπλήξεων, διὰ διαμαρτυριῶν πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων δυνάμεων, διὰ δριμυτάτων παρατηρήσεων πρὸς τὰ ὄργανα τῆς τουρκικῆς διοικήσεως, δι' ἐκθέσεων πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα, προσεπάθει ν' ἀποτρέψῃ καὶ ἀπομακρύνῃ τὸν κίνδυνον. Καὶ ὅταν ταῦτα κατ' οὐδὲν ἴσχυσαν, δὲν ἐδίστασε ν' ἀντισταθῇ καὶ ἐνόπλιως κατὰ τῶν ἐπιδρομέων,

ὥς συνέβη εἰς τὸ χωρίον Κ ο υ β ο ύ κ λ ι α.

Κατόπιν τῆς οὕτω ἐκδηλωθείσης δραστηριότητός του φυσικὸν ἦτο νὰ προκαλέσῃ τὴν ὀργὴν τῶν Τούρκων, οἱ ὅποιοι ἐσχεδίασαν τὴν ἐξόντωσίν του, διὰ ν' ἀπαλλαγοῦν τῆς ἀνεπιθυμήτου καὶ τόσον ἐνοχλητικῆς παρουσίας του. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀπέφυγε διὰ τῆς ἐμφύτου ψυχραιμίας καὶ εὐφυΐας του.

Συμφώνως πρὸς τὴν Α' Ἐκθεσίν του, ὑποβληθεῖσαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὑπὸ ἡμερομηνίαν 7 Ἰουνίου 1914, ἡ κατάστασις εἰς τὸ τμήμα Ἀπολλωνιάδος, τὸ ὁποῖον ὑπήγετο διοικητικῶς εἰς τὴν Νομαρχίαν Προύσης καὶ εἰς τὰς Ὑποδιοικήσεις Μουδανίων καὶ Μιχαλητσίου, εἶχεν ὥς ἐξῆς:

ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ: Ἡ πόλις αὕτη, ἀριθμοῦσα 600 ἑλληνικὰς οἰκογενεῖας, κατ'ὀρθωσεν νὰ διαφύγῃ τὴν καταστροφὴν, διότι κατέβαλεν εἰς τοὺς μωαμεθανοὺς κατοίκους λύτρα, ἀνιόντα εἰς 300 λίρας Τουρκίας καὶ 500 ὀκ. μεταξοκουκουλίων.

ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ (Κεμεριέντ): Τὸ χωρίον τοῦτο, ἀριθμοῦν 100 ἑλληνικὰς οἰκογενεῖας κατεστράφη καὶ παραμένει ἀγνώστον τὸ μέγεθος τῆς καταστροφῆς καὶ τῶν φόνων ἐν αὐτῷ. Οἱ ἐπιζήσαντες τῶν κατοίκων διεσώθησαν ἐν Τριγλίᾳ τῆς ἐπαρχίας Προύσης.

ΑΠΕΛΛΑΔΑΤΟΙ (Σοῦ-Μπασῆ). Τὸ χωρίον τοῦτο, ἀριθμοῦν 120 ἑλληνικὰς οἰκογενεῖας, ὑπέστη τὴν 30 Μαΐου 1914 καὶ περὶ ὥραν 7 1]2 νυκτερινὴν ἐπίθεσιν 40 ἐνόπλων, ἡ ὁποία ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῶν χωρικῶν, ἀμυνομένων διὰ κυνηγετικῶν ὅπλων. Συνεπεία μηνύματος τῶν ληστῶν, ἀπευθυνθέντος τὴν μεσημβρίαν τῆς 1 Ἰουνίου, οἱ χωρικοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκκενώσουν τὸ χωρίον πρὸς ἀποφυγὴν τελείας ἐξοντώσεώς των καὶ παραλαβόντες ἐλάχιστα διηυθύνθησαν πρὸς Κίδικα. Ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου εἶχον ἐγκαταλείψει αὐτὸ καὶ εἶχον συναθροισθῇ εἰς τὸ ὕψωμα τοῦ Ἀγίου Πέτρου. Τότε οἱ κάτοικοι καὶ τῶν δύο χωρίων ἔλαβον τὴν ἄγουσαν πρὸς Τριγλίαν, ἀλλὰ περιέπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐκατοντάρχου Μιχαλητσίου, ὁ ὁποῖος ἐλίστευσεν αὐτοὺς ἀνηλεῶς. Ἐκ τῶν κακοποιήσεων ἐπληρώθη καὶ ὁ ἱερεὺς Ἀπελλαδάτων Ἀθανάσιος.

ΑΝΑΧΩΡΙΟΝ: Τὸ χωρίον τοῦτο, κατοικούμενον ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν καὶ ἀριθμοῦν 30 ἑλληνικὰς οἰκογενεῖας, ἠναγκάσθη κατόπιν διαταγῆς τοῦ Ἀρχικομιτατζῆ νὰ ἐκπατρισθῇ σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις. Οἱ κάτοικοι ἄφησαν τὴν περιουσίαν των εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ληστῶν, φεύγοντες δὲ ἐνέπεσαν εἰς ἐνέδραν ἄλλων ληστῶν, οἱ ὅποιοι, ἀφοῦ ἠρεύνησαν ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ἀφίρεσαν πᾶν ὅ,τι εὔρον ἐπ' αὐτῶν.

ΒΕΛΕΤΛΕΡΙΟΝ: Τὸ χωρίον τοῦτο, ἀριθμοῦν 90 ἑλληνικὰς οἰκογενεῖας, ὑπέστη τὴν 2 Ἰουνίου ἐπίθεσιν τῶν κατοίκων τῶν ὀθωμανικῶν χωρίων Μιρτζᾶ-ὀμπᾶ, Καῦμάκ-ὀμπᾶ, Γιαμάν-κιοῖ, Μαρτζίκιοῖ (Οὔρχανιέ) καὶ Ζωγραφιστῶν. Οὗτοι ἐλεηλάτησαν ἀγρίως τὸ χωρίον καὶ ἐκακοποίησαν τοὺς

χωρικούς, οἱ ὅποιοι ἔφυγον πανικόβλητοι.

ΔΕΡΕΚΙΟ·Ι·: Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμοῦν 400 ἑλληνικὰς οἰκογενείας ὑπέστη ἐπίθεσιν καὶ ἐληλατήθη τῇ συνδρομῇ τῶν χωροφυλάκων ὑπὸ τῶν κατοίκων τῶν ὀθωμανικῶν χωρίων Μπάρτζαλα, Καζίλκιοϊ, Ζωγραφιστά, Μπαλουκλή, Μπαλαμπαντζίκ καὶ Τσέκρες. Οἱ ἐπιδρομεῖς ἐπρότειναν εἰς τοὺς χωρικούς νὰ ἐξισλαμισθοῦν, διὰ νὰ ζήσουν ἀνενόχλητοι.

Ε·Ι·ΝΕΣΗ: Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμοῦν 130 ἑλληνικὰς οἰκογενείας ἐληλατήθη ἀγρίως ὑπὸ τῶν ληστῶν. Ἐφονεύθησαν δύο χωρικοὶ ὑπὸ Κούδρων ὑπαλλήλων τῆς ἐταιρείας σιδηροδρομῶν Μουδανίων, ὡς κατηγγέλθη ὑπὸ τοῦ αὐτόπτου μάρτυρος Τσαούση Δελή - Ἀμέτ.

ΚΟΥΒΟΥΚΛΙΑ: Ἡ κωμόπολις αὕτη μὲ 400 ἑλληνικὰς οἰκογενείας, πολιορκουμένη ἀπὸ 2 Ἰουνίου 1914 ὑπὸ τῶν ἐπιδρομέων ληστῶν, διέφυγε τὴν καταστροφὴν χάρις εἰς τὴν προβληθεῖσαν ἔνοπλον ἀντίστασιν, ὁργανωθείσαν δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ, ὅστις συνέπεσε νὰ εὑρίσκεται ἐκεῖ, ὅτε ἐξεδηλώθη ἡ ἐπίθεσις. Οὗτος μάλιστα συνέστησεν εἰς τοὺς κατοίκους ν' ἀναμίξουν εἰς τὰ ἄλνευρα κονιορτοποιημένην ὕαλον, εἰς ἣν περὶ πτωσιν ἡ ἄμυνα ἐκάμτετο καὶ ἠναγκάζοντο νὰ ἐκκενώσουν τὸ χωρίον. Καὶ παρεσκευάσθησαν μὲν ταῦτα, ἀλλὰ δὲν παρέστη ἀνάγκη χρησιμοποιεῖσθαι τῶν, διότι ἡ κρατερὰ ἀντίστασις ἔσωσε τὸ χωρίον.

ΠΑΣΚΙΟ·Ι·: Τὸ χωρίον τοῦτο μὲ 180 ἑλληνικὰς οἰκογενείας ὑπέστη τὴν 1 Ἰουνίου καὶ περὶ ὥραν 9ην πρωϊνὴν βάρβαρον καὶ ἀνίκητον ἐπίθεσιν τῶν ληστῶν. Οὗτοι διέταξαν τοὺς χωρικούς ν' ἀπέλθουν καὶ συγχρόνως ἐπεδόθησαν εἰς λεηλασίαν. Οἱ δυστυχεῖς χριστιανοὶ κατηυθύνθησαν πρὸς Μουδανιά καὶ Προῦσαν. Καθ' ὁδὸν ὅμως συνήντησαν χωροφύλακας καὶ τὸν Μουλιαζίμην Προύσης, οἱ ὅποιοι τοὺς διέταξαν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὸ χωρίον τῶν. Ἐνῶ πάλιν ἐπέστρεφον, ἐκυκλώθησαν ὑπὸ πλήθους ὀθωμανῶν καὶ χωροφυλάκων, οἱ ὅποιοι πυροβολοῦντες κατ' αὐτῶν τοὺς ἀνάγκασαν νὰ τραπῶσι πρὸς τὴν ἀμαξιτὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς Προῦσαν, καταδιώκοντες αὐτοὺς κατὰ πόδας. Εἰς τὸν σταθμὸν ὅμως Σουλουνκλή εὐρέθησαν ἀντιμέτωποι ἄλλων χωροφυλάκων. Πανταχόθεν πυροβολούμενοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν σωτηρίας, ὅπου ἕκαστος ἠδυνήθη. Ἐκ τῶν 550 κατοίκων τοῦ χωρίου ἐσώθησαν μόλις 80-90, οἱ ὅποιοι κατέφυγον εἰς Σιγὴν καὶ Μουδανία. Τότε ἐσφάγη καὶ ὁ ἱερεὺς Νικόλαος, τοῦ ὁποίου οἱ λησταὶ ἐβίασαν τὰς θυγατέρας, ἡλικίας 17 καὶ 14 ἐτῶν. Αἱ περισσότεραι γυναῖκες ἐβιάσθησαν, ἀφοῦ οἱ ἄνδρες τῶν ἐρρίφθησαν εἰς τὸν ποταμόν. Ἀπήχθησαν ὑπὸ τῶν ἐπιδρομέων καὶ κοράσια, τῶν ὁποίων ἀρκετὰ ἐρρίφθησαν ἐντὸς φρεάτων διὰ ν' ἀποφύγουν τὴν ἀτίμωσιν. Ἐθεάθη ἀξιωματικὸς σφάζων πατέρα, μητέρα καὶ δύο θυγατέρας, ἐπειδὴ δὲν εἶχον νὰ πληρώσουν εἰς αὐτὸν λύτρα.

ΤΣΑΤΑΛΑΓΑ: Τὸ χωρίον τοῦτο μὲ 80 ἑλληνικὰς οἰκογενείας ὑπέστη ἐπίθεσιν καὶ ἐληλατήθη ὑπὸ χωροφυλάκων μετὰ τῶν περιοίκων ὀθωμα-

νών. Ἐκ τῶν 80 οἰκογενειῶν μόνις ἐσώθησαν 20-30 ἄτομα. Τὰ ὑπόλοιπα ἐσφάγησαν ἐντὸς τοῦ χανίου τοῦ χωρίου, ὅπου εἶχον ἐγκλεισθῆ πρὸς λαφυραγωγίαν. Ἐφονεύθη ἐν τοῖς ἄλλοις καὶ ὁ γέρον ἱερεὺς Χ' Ἀθανάσιος.

ΧΩΡΟΥΔΑ: Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμοῦν 50 ἑλληνικὰς οἰκογενείας ὑπέστη ἐπίθεσιν τὴν 1 Ἰουνίου καὶ περὶ ὥραν 8ην πρωῒνην πεντακοσίων ληστῶν, οἱ ὅποιοι, ἀφοῦ ἤρπασαν τὰ ζῶα τῶν χωρικῶν, ἀπεγύμνωσαν καὶ κατέστρεψαν αὐτὸ τελείως. Ἐν συνεχείᾳ ἐπετέθησαν ἐναντίον τῶν κατοίκων, οἱ ὅποιοι εἶχον συγκεντρωθῆ ἐντὸς τοῦ δάσους καὶ οἱ ὅποιοι πανικοβληθέντες ἔτρεχον κατ' ἀντιθέτους διευθύνσεις καὶ οὕτως αἱ οἰκογένειαι διεσκορπίσθησαν. Τμῆμα τῶν φυγάδων, τὸ ὅποιον ἔφθασεν εἰς τὸν σταθμὸν Σουλουκλῆ, παραληφθὲν ὑπὸ χωροφυλάκων ὠδηγήθη εἰς τὸ χάνιον Τσατάλαγα. Ἐκεῖ ἀπεγυμνώθη καὶ ἐβασανίσθη ὑπὸ μπασμποζούκων ληστῶν. Τότε κατέσφαξαν καὶ τὸν γέροντα ἱερεῖα Κυριάκον καὶ ἐβίασαν τὰς νύμφας αὐτοῦ, καθὼς καὶ πολλὰς ἄλλας γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἀπωλέσθησαν μετὰ τῶν τέκνων των. Τέλος ἐκ τοῦ χωρίου τούτου μόνις 30 οἰκογένειαι φαίνεται ὅτι περισώθησαν γυμνητεύουσαι καὶ τῶν πάντων στεροῦμεναι.

Τῶν χωρίων **Γιαλητσιφλικίου, Κίδια, Τσάμιλτζα** καὶ **Τσεσνεῖριον** οἱ κάτοικοι ἐλεηλατήθησαν καὶ ἐξηναγκάσθησαν εἰς φυγὴν. Ἐπληρώθη ὑπὸ τοῦ χωροφύλακος Μουδανίων Βελῆ Κούρδου διὰ περιστροφῆς ὁ ἐκ Γιαλητσιφλικίου Δ. Κ. Κρομμύδας, ἀπωλέσθησαν 5 οἰκογένειαι ἐκ Τσάμιλτζας καὶ ἐβιάσθη εἰς ἀρνησιθρησκείαν ὁ ἱερεὺς Τσεσνεῖριου. Τὰ χωρία ταῦτα κατεστράφησαν καὶ ἡρημώθησαν.

Ἐπίσης ἐκ τῶν χωρίων **ΑΧΤΣΕ - ΜΠΟΥΝΑΡ** μὲ 50 ἑλληνικὰς οἰκογενείας, **ΓΟΥΛΙΟΥ** μὲ 30 οἰκογενείας, **ΑΓΙΝΑΤΩΝ** μὲ 100 οἰκογενείας, **ΠΡΙΜΗΚΙΡΙΟΝ** μὲ 70 οἰκογενείας, **ΣΙΡΓΙΑΝΗ** μὲ 60 οἰκογενείας καὶ **ΤΣΑΜΠΑΖΗ** μὲ 23 οἰκογενείας, οἱ ἐναπομείναντες ἐκ τῶν βιαιοπραγιῶν κάτοικοι κατέφυγον εἰς Πάνορμον τῆς ἐπαρχίας Κυζίκου καὶ εἰς Μιχαλήτσιον τῆς ἐπαρχίας Νικαίας. Ἀγνωστον τυγχάνει, πόσοι ἐφονεύθησαν.

Ἐκτὸς τούτων κατεστράφησαν καὶ τὰ χωρία **Γκιαβούρζιοῦ, Κούμζιοῦ** καὶ **Λωπάδες** τῆς ἐπαρχίας Νικομηδείας. Ἡ Μεσόπολις τῆς ἐπαρχίας Προύσης ἐρρωμένως ἀντιστάσα διέφυγε τὴν καταστροφὴν.

Τὴν 4ην Ἰουνίου καὶ περὶ ὥραν 2αν μετὰ μεσονύκτιον ὁ ἀρχηγὸς τῆς χωροφυλακῆς Κίου μετὰ χωροφυλάκων καὶ πολλῶν ἄλλων Μπασμποζούκων περιεκύκλωσαν τὸ πρὸς νότον τοῦ Κατιρλῆ χωρίον Ἀρβανιτοχώριον, ὅπου συνέλαβον τὴν Μουκταροδημογεροντίαν, ὠδηγήσαντες αὐτὴν εἰς Ἀρμουτλῆ. Μετὰ ταῦτα οἱ Μπασμποζούκοι προέβησαν εἰς ἔκτροπα καὶ διὰ τῶν συχνῶν πυροβολισμῶν ἠνάγκασαν τὰ γυναικόπαιδα τοῦ χωρίου ν' ἀπέλθωσι πανικόβλητα εἰς τὰ ὄρη. Ὁ μουκτάρης ἐπληρώθη θανασίμως. Μονόφθαλμος κόρη συλληφθεῖσα ἐβιάσθη ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ καὶ ὁδῷ.

Τὰς πληροφορίας ταύτας, τὰς περιεχομένας ἐν τῇ Α' Ἐκθέσει, ἐπε-

βεβαίωσαν εὐθὺς ἀμέσως ἕτεραι ἀνατριχιαστικώτεραι, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς ἑτέραν Ἑκθεσιν, ἡ ὁποία ἐτελείωνε μὲ τὴν ἐξῆς ἀπέλπιδα κραυγὴν:

« Εἶναι ἀνεκδιήγητα τὰ δεινοπαθήματα καὶ τὰ φρικτὰ βασανιστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπεβλήθησαν πρὸς ἀπογύμνωσιν οἱ ταλαίπωροι χριστιανοί, τῶν ὁποίων ἐπέστρεψαν οἱ περισσότεροι ἤδη εἰς τὰ χωρία των διὰ τὰ εὖρωσι τὰς οἰκίας των τελείως γεγυμνωμένους μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς βελόνης. Θέλουσι τὰ θερίσωσιν, ἀλλὰ στεροῦνται τῶν ἀπαιτουμένων σχετικῶν ἐργαλείων. ὥς καὶ τῶν πρὸς κατασκευὴν ἄρτου καὶ καλλιέργειαν τῆς γῆς ἐπιτηδείων. Στεροῦνται κτηνῶν καὶ ἀμαξῶν, τῶν ὁποίων, ὅσαι δὲν ἐκλάπησαν, κατεθρυμματίσθησαν. Καὶ εἰς τινα μὲν μέρη ἐπιστρέφονται εἰς τοὺς κυρίους των μερικὰ τῶν κατὰ χιλιάδας κλαπέντων κτηνῶν, ἀλλ' ἀφοῦ καταβληθῇ δι' αὐτὰ μικρὰ ἢ μεγάλη δι' ἕκαστον τούτων φορολογία, τὴν ὁποίαν εὐνόητον πόσον εὐκόλως δύνανται τὰ καταβάλλωσιν οἱ ἀπογυμνωθέντες χριστιανοί. »

Ἡ ἀνωτέρω περιγραφομένη κατάστασις ὅχι μόνον δὲν ἐβελτιώθη, ἀλλ' ἐπεξετάθη καὶ εἰς ἄλλα χωρία, ὅπως ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν παρατιθεμένων γραμμάτων, τῶν ἀποσταλέντων ὑπὸ τοῦ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακεῖμ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα:

Ἐπαρχία Νικομηδείας

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἀπὸ τῆς 6ης παρελθόντος Ἰουνίου ἤρχισαν ἐπισυμβαίνοντα διάφορα ἔκτροπα ἐν Ἀρβανιτοχωρίῳ, ὧν ἕνεκα ἐκ τῶν 100 οἰκογενειῶν αἱ 60 ἠναγκάσθησαν νὰ φύγωσι τῇδε κακεῖσε. Οὕτως αὐθημερὸν ἐνεφανίσθησαν πρὸ τοῦ ἡμετέρου χωρίου περὶ τὰ 30 πρόσωπα, ἐξ ὧν 18 χωροφύλακες, οἱ δὲ λοιποὶ Κολτζήδες καὶ Βαζιβοζοῦκοι, ἅπαντες ὀπλισμένοι, οἵτινες προέβησαν εἰς ἐρεῦνας ἐν διαφόροις οἰκίαις πρὸς ἀνακάλυψιν δῆθεν τοῦ δράστου τοῦ ἐν Κίῳ φόνου.

Τὴν ἐπομένην 8 Ἰουνίου, δύο ἐκ τῶν ἀνωτέρω χωροφυλάκων, εὐρόντες ἔξω τοῦ χωρίου δεκαεπταετίδα κόρην, ἐζήτησαν νὰ βιάσωσιν αὐτήν, ἐσώθη δὲ χάρις εἰς τινὰς γυναῖκας, αἵτινες προσέδραμον εἰς τὰς φωνὰς τῆς. Ἡ δὲ κόρη ἔπαθε τὰς φρένας,

Τὴν 9 Ἰουνίου περὶ ὥραν 3 1/2 μ. μ. περὶ τοὺς 40 ἐκ τῶν ἀνωτέρω, περιζώσαντες τὸ χωρίον, ἤρχισαν νὰ πυροβολοῦν, πληγώσαντες ἐν ἄτομον, τὸ ὁποῖον μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ὑπέκυψεν εἰς τὰ τραύματά του. Ἐπλήγωσαν ἐπίσης καὶ ἕτερον, οὗτινος ἔβλαψαν τοὺς ὀφθαλμούς.

Συνεπεία τῶν ἀνωτέρω γεγονότων ἡ κατάστασις ἐν τῷ ἡμετέρῳ χωρίῳ ἐπιτείνεται, ἰδίᾳ ἀφ' ὅτου τὰ αὐτὰ ἄτομα, προσελθόντα πρὸ ἐβδομάδος παρέλαβον τοὺς εὐρεθέντας ἡμιόνους τῶν χωρικῶν, δῆθεν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ, ἐξῆλθον δὲ καὶ εἰς τὰ περίξ πρὸς ἀναζήτησιν τῶν μὴ εὐρεθέντων κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοιούτων.

Ἡ αὕτη κατάστασις ὑπάρχει καὶ εἰς Κατιρλῆ, ὅπου συλλαμβάνουσι καθ' ἑκάστην τὰς μητέρας καὶ τὰς ἀδελφὰς τῶν φυγοστράτων, τὰς ὁποίας φυλακίζουσι, σφραγίζοντες τοὺς οἴκους αὐτῶν πρὸς καταστροφὴν ἐκ πείνης τῶν μεταξωσκολήκων αὐτῶν. Τὸ ἥμισυ τῶν Κατιρλιωτῶν ἕνεκα τῶν καταπιέσεων αὐ-

τῶν ἀνεχώρησεν καὶ εὐρίσκεται εἰς Μπεμπέκιον τοῦ Βοσπόρου.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ

† Ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακεῖμ

Ἐν Ἀρβανιτοχωρίῳ τῇ 2 Ἰουλίου 1914

Ἐτέρα ἐπιστολὴ πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα, συνταχθεῖσα ἐξ ἐπιτοπίου ἐξετάσεως τῶν πραγμάτων ἔχει οὕτω:

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ὁ βαθυσεβάστως ὑποφαινόμενος ἐπισκεφθεὶς τὸ Ἀρμουτλῇ εἰμὶ εἰς θέσιν νὰ διαπιστώσω τὴν ἐκεῖ ἀθλίαν κατάστασιν τῶν χριστιανῶν, ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν ἀπελπιστικὴν, ἐπιταθεῖσαν συνεπείᾳ τῆς γνωσθείσης ἀποφάσεως 80 Μουσουλμάνων, οἵτινες εἰς τὸ ἐκεῖ τέμενος συναθροισθέντες, ἐνόρκως ὑπεχρεώθησαν νὰ διενεργήσουν γενικὴν σφαγὴν τῶν χριστιανῶν.

Ὁ ἐν Ἀρμουτλῇ Τσαούσης, ἐπὶ κεφαλῇς τῶν ταραχοποιῶν στοιχείων εὐρισκόμενος, τοὺς μὲν ἄνδρας συλλαμβάνων ξυλοκοπεῖ ἐπὶ διαφόροις ἀνυποστάτοις προφάσεσι, παρὰ δὲ τῶν γυναικῶν ἀρπάζει βιαίως τὰ κοσμήματα αὐτῶν. Δύο γεγονότα χαρακτηριστικὰ τοῦ ποιοῦ τοῦ ἀνδρὸς ἔλαβον χώραν τελευταίως, προξενήσαντα βαθυτάτην ἐκπληξιν. Οὗτος δηλ. πρὸ δεκαπενθημερίας συλλαβὼν πατέρα μετὰ δύο ἀρρένων τέκνων, ὠδήγησεν εἰς τὸ Διοικητήριον, ἐκεῖ δ' ἀποτεινόμενος εἰς τὴν συνηθροισμένην κακοποιὸν συμμορίαν ἔθηκεν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν παυτῶν αὐτῶν τὰ δύο μαιράκια.

Τὸ δεύτερον γεγονὸς εἶναι τὸ ἐξῆς: Συνέλαβε πέντε χριστιανοὺς καὶ ἐπὶ τῇ συκοφαντίᾳ ὅτι οὗτοι δῆθεν περιθάλλουσι συνένοχόν τινα τοῦ φονέως τῆς Κίου, παρέπεμψεν αὐτοὺς εἰς τὸ Στρατοδικεῖον. Εὐτυχῶς τὸ Στρατοδικεῖον ἠθώωσε τοὺς εἰρημένους, καθ' ὅσον ὁ ὑπ' αὐτῶν δῆθεν ἀποκρυπτόμενος εὐρίσκετο πρὸ δύο μηνῶν εἰς τὸν Στρατόν.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ

† Ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακεῖμ

Ἐν Κωνιπόλει τῇ 2 Ἰουλίου 1914

Ἐτέρα ἐπιστολὴ, ἀναφερομένη εἰς τὰ τραγικὰ ἐκεῖνα γεγονότα ἔχει οὕτω:

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἀπὸ τῆς 28ης παρελθόντος Μαΐου, καθ' ἣν συνέβησαν ἐν τοῖς παρακειμένοις τῆς Ἀπολλωνιάδος Πιστικοχωρίοις οἱ γνωστοὶ φόνοι καὶ λεηλασίαι, διαπραχθεῖσαι ὑπὸ Ὀθωμανῶν τῶν περιοίκων χωρίων, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ Ἀπολλωνιάς εὐρίσκεται ἐν ἀποκλεισμῷ, τῶν κατοίκων φοβουμένων νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῶν. Δικαίως δέ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἐξῆς ἐπισυμβάντος γεγονότος.

Τῇ 27ῃ Ἰουνίου τρία ἀλιευτικὰ πλοίαρια φέροντα πέντε χριστιανοὺς μετὰ παιδός, τολμήσαντα ν' ἀλιεύσωσιν εἰς τὴν λίμνην, ἐπυροβολήθησαν ὑπὸ τῶν κακοποιῶν. Ἐξ αὐτῶν εἰς ἐφονεύθη, δύο ἐτραυματίσθησαν βαρέως καὶ εἰς ἐλαφρῶς.

Ὡς ἐκ τοῦ ἀνωτέρω τραγικοῦ γεγονότος οἱ χριστιανοί, ἀδυνατοῦντες νὰ ἐργασθῶσι κινδυνεύουσι τὸν ἐξ ἀσιτίας θάνατον, ἤρχισαν δ' ἐνεκα τούτου πολλοὶ ἐκ τῶν κατοίκων νὰ ἀπέρχωνται τῇδε κακεῖσε πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀπηλ-

πισμένης ζωῆς αὐτῶν.

Γνωστοποιῶν τὰ ἀνωτέρω διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ

† Ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ

Ἐν Κων)πόλει τῇ 3 Ἰουλίου 1914

Ἐν μέσῳ τοιαύτης καταστάσεως καὶ ἀτμοσφαίρας πλήρους θορήνων καὶ διωγμῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔδρασεν ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ, ἀντιπροσωπεύων καὶ τῆς Θρησκείας τὴν μεγαθυμίαν καὶ τῆς Πατρίδος τὴν καρτερικότητα. Λόγῳ τῶν ἀλλεπαλλήλων γεγονότων, τῶν σφαγῶν, τῶν δηώσεων, τῶν πυρπολήσεων καὶ τῶν ἀτελευτήτων μετακινήσεων τοῦ μαρτυρικοῦ πληθυσμοῦ, ἠναγκάζετο νὰ ἐπισκέπτεται τὰ δεινοπαθοῦντα χωρία ὅχι μόνον διὰ νὰ διαπιστώνῃ τὸ μέγεθος τῶν καταστροφῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ προστατεύῃ, διὰ νὰ παρηγορῇ, διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ, διὰ νὰ στηρίξῃ τὰς ψυχὰς τῶν σφαγιαζομένων ἀδελφῶν μας.

Ἄλλ' ἡ περιοδεία αὕτη περιέκλειε μυρίους κινδύνους διὰ τὸν ἴδιον. Μέσα εἰς ἓνα κράτος, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐλέγχῃ τὰ παρεκτρεπόμενα ὄργανά του καὶ νὰ συγκρατῇ τὰς αἰμοδιψεῖς ἐκδηλώσεις τοῦ ὄχλου του, ποῖος θὰ παρεῖχεν ἐγγύησιν διὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χριστιανοῦ Ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος εἰς ἐπίμετρον δὲν ἦτο ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὑποστέλλουσιν ἐκ φόβου τῆς ἀληθείας τὴν φωνήν;

Τὰ μέτρα ἀσφαλείας, τὰ ὁποῖα τὸ Κράτος δὲν ἠδύνατο νὰ τοῦ παράσχῃ, τὰ ἐπορίσθη μόνος. Ὀπλοφυρῶν συνεχῶς, ἐκινεῖτο ἀόκνως ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον. Διὰ τὸ θάρρος τοῦτο ἀπέβη ὁ πρῶτος ἐχθρὸς τῶν ληστανταρτῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπέβλεψαν εἰς ἐξόντωσίν του. Καὶ πολλὰς μὲν ἐνέδρας αὐτῶν ἀπέφυγε. Τελικῶς ὅμως εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν ἐνέπεσεν, ἀλλὰ ψυχραίμως ταύτην ἀντιμετωπίσας διεσώθη.

Εἶχον δηλ. οἱ λησταὶ ἐπανειλημμένως δωροδοκίσει τὸν ἀμαξηλάτην του, ὁ ὁποῖος εἷς τινα στροφὴν τοῦ δρόμου διὰ χειρισμοῦ ἐπιτηδείου ἀνέτρεψε διὰ πολλοστήν φορὰν τὴν ἄμαξαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας εὗρίσκετο ὁ Ἐπίσκοπος. Ἐκ τῆς ἀνατροπῆς ταύτης τὰ πάντα ἐν τῇ ἀμάξῃ διεσκορπίσθησαν, οὗτος δ' ἐκυλίσθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τότε ἐνεδρεύοντες λησταὶ ἔσπευσαν ἐναντίον του καὶ πρὶν προλάβῃ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ περίστροφόν του, ἐδέχθη πληγὰ διὰ μαχαίρας κυρτῆς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀνωθεν ἀκριβῶς τοῦ μετώπου.

Διαισθανθεὶς τὸ κρίσιμον τῆς στιγμῆς καὶ ἀντιληφθεὶς ὅτι, ἂν ἐδειλία ἢ ἡργοπόρει, θὰ κατεσφάζετο καὶ διαπιστώσας ὅτι τὸ τραῦμα ἦτο μᾶλλον ἐπιπόλαιον, ἤρχισε νὰ πυροβολῇ συνεχῶς κατὰ παντὸς πλησιάζοντος. Οἱ ἐπιτεθέντες, μὴ φαντασθέντες ὅτι ἦτο δυνατὸν Ἐπίσκοπος νὰ ὀπλοφορῇ καὶ καταληφθέντες ἐξ ἀπροόπτου, φοβούμενοι δὲ συγχρόνως, ὅτι οἱ πυροβολισμοὶ θὰ προεκάλλουν ἀναστάτωσιν τῶν πέριξ, ἠναγκάσθησαν νὰ τραποῦν εἰς φυγὴν καὶ οὕτως ἐσώθη ὁ Ἐπίσκοπος.

Τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ αἱ δοκιμασίαι, τὰς ὁποίας καθημερινῶς ὑφίστατο ἐκ μέρους φίλων καὶ ἐχθρῶν, ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ ἐκ τῆς θέσεώς του. Μεταβὰς παρέμενεν εἰς Κων]πολιν χρησιμοποιούμενος ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων εἰς διαφόρους ἐθνικὰς ἀποστολὰς μέχρι τοῦ 1919. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἀνοίγεται νέα δραματικὴ περιπέτεια εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ, διὰ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ εἰς Κερασσοῦντα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ'

Ι.— Η ΕΝ ΠΟΝΤΩ ΚΑΙ ΚΕΡΑΣΟΥΝΤΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Κατὰ τὸ ἔτος 1919 καὶ μετὰ τὴν σύναψιν τῆς ἀνακωχῆς, ὅτε πλέον εἶχεν ἐκπέσει τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου ὁ Πατριάρχης Γερμανός, ἀπεστάλη ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ ὡς Ἐξαρχος εἰς τὴν Κερασσοῦντα τοῦ Πόντου, διὰ νὰ διενεργήσῃ ἀνακρίσεις ἐπὶ τοῦ ἀπὸ μακροῦ ἐκκρεμμοῦντος Λαυρεντιανοῦ ζητήματος.

Πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν λεπτομερῆ καὶ ἀντικειμενικὴν ἐξέτασιν τῶν Λαυρεντιανῶν, θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ περιγράψωμεν τὴν τότε εἰς τὸ Τουρκικὸν Κράτος ἐπικρατοῦσαν κατάστασιν.

Ὁ χρόνος καθ' ὃν ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ μετέβη ὡς Ἐξαρχος εἰς Κερασσοῦντα, ἦτο μεστὸς μεγάλων γεγονότων. Ἦδη εἶχε λήξει ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος μὲ τὴν νίκην τῶν συμμαχικῶν ὅπλων, οἱ δὲ σύμμαχοι εἶχον ἀθλοθετήσει διὰ τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν εὐκρατον Ἰωνίαν. Ἦδη τὸ ὄνειρον τῆς Μεγάλης Ἰδέας, διὰ τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ ὁποίου γενεαὶ ὀλόκληροι τῶν Ἑλλήνων ἐμόχθησαν καὶ αἷμα ἄφθονον μετὰ δακρύων προσέφερον, ἐπραγματοποιεῖτο ὑπὸ τοὺς αἰσιωτέρους οἰωνούς. Καὶ οἱ ἀπαλοὶ ζέφυροι ἐθώπευον τὰς θεσπεσίας τῆς Ἰωνίας ἀκτὰς μέχρι τοῦ πορφυροῦ Κερατίου, μεταφέροντες ἐπὶ τῶν κυμάτων τὴν ἐθνικὴν φρικίαν, ἣτις διακατεῖχε κάθε Ἑλληνικὴν καρδίαν, ἀσθμαίνουσαν ἐν ὄψει τοῦ θάνατος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Μαρμαρωμένου.

Τῆς ἐθνικῆς ταύτης ἐξάρσεως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑστερήσῃ ὁ Ἑλληνισμὸς τοῦ Πόντου, ὁ γενναιότερος καὶ προσφιλέστερος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὰς χειμερίους τῆς δουλείας νύκτας ἠγγρύπνει πανέτοιμος, διὰ νὰ συντηρήσῃ δι' ἀγώνων μακρῶν καὶ πολυαιμάκτων τὴν Ἑθνικὴν Παρακαταθήκην ἀμόλυντον, διὰ νὰ ψάλλῃ εἰς ρυθμοὺς βυζαντινοῦ τοῦ Διγενῆ τὰ κατορθώματα καὶ τοὺς ἡρωϊσμούς. Τὰ μεγάλα γεγονότα τῶν ἐτῶν ἐκείνων ἀνεπτέρωσαν τὸ μηδέποτε χαλαρωθὲν μαχητικὸν πνεῦμα τῶν Ποντίων, οἱ ὁποῖοι πυρετωδῶς εἰργάζοντο, διαθέτοντες τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν των, τὴν ζωὴν καὶ τὰς περιουσίας των, διὰ ν' ἀνακηρύξουν τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Πόντου, συνδεόμενοι οὕτω καὶ τυπικῶς πρὸς τὴν Μεγάλην Πατρίδα.

Ἀλλὰ παρὰ τὰ τόσον ἐνθουσιώδη καὶ εὐόλινα διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν γεγονότα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μελανὰ νέφη εἶχον ἀρχίσει νὰ συσσωρεύωνται

εἰς τὸν ὀρίζοντα, τὰ ὅποια προεδίκαζον τὴν μεγάλην καταιγίδα τοῦ 1922 καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ἀνήκεστον ἐθνικὴν συμφορὰν. Μετὰ τὴν ἀτυχῇ δι' αὐτὴν ἔκβασιν τοῦ πρώτου μεγάλου πολέμου, ἡ Τουρκία περιέπεσεν εἰς χαώδη κατὰστασιν, ἐντὸς τῆς ὁποίας δὲν ἤργησαν νὰ ἐκκολαφθοῦν τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς ἀντιδράσεως. Ἦδη τὸ Τουρκικὸν Κομιτᾶτον τῆς Ἑνώσεως ἀπέσπα ἀπὸ τὴν παλαιὰν σεσαθρωμένην αὐτοκρατορίαν καὶ ἰδιοποιεῖτο τοὺς σπουδαιότερους κλάδους τῆς δημοσίας ζωῆς ἄνευ ἀντιστάσεως, ὅπου δὲ καὶ ταύτην συνήντα, διὰ τῆς βίας. Ἦρχισαν, λοιπὸν, νὰ σχηματίζονται αἱ πρῶται συμμορίαι, αἱ ὁποῖαι παρέσχον εἰς τὸν Μουσταφᾶ Κεμάλ τὴν δύναμιν νὰ κηρύξῃ εἰς τὴν ἀνατολὴν τὸ γνωστὸν κίνημα κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἀντάντ, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου καὶ διεκόπησαν αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν Πατριαρχείων καὶ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης.

Αἱ συμμορίαι αὗται, ἀποτελεσθεῖσαι ἀπὸ διάφορα ἐξτρεμιστικὰ στοιχεῖα τῆς Τουρκίας, τὰ ὅποια ἐθεώρουν τοὺς χριστιανοὺς καὶ δὴ τοὺς Ἑλληνας ὡς αἰτίαν τῆς καταπτώσεως τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους, ἐστράφησαν ὡς ἦτο ἐπόμενον κυρίως κατὰ τῶν Ἑλλήνων, μάλιστα δὲ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πόντου, ὅπου οὔτε εὐρίσκετο, ἀλλ' οὔτε καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἀποβιβασθῇ Ἑλληνικὸς Στρατός. Τὸ κατὰ τῶν χριστιανῶν καὶ Ἑλλήνων μένος τῶν μελῶν τῶν ἀνταρτικῶν αὐτῶν ομάδων, ἐξεγεῖρον τὸ φυλετικὸν μῖσος, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν προῖοῦσαν ἀφύπνισιν τοῦ μέχρι τότε λανθάνοντος ἐθνικιστικοῦ τῶν Τούρκων αἰσθήματος, τοῦ ὁποίου ἀπότοκοι ἦσαν αἱ βιαιοπραγίαι καὶ οἱ διωγμοί. Ἐξέχον μέλος τοῦ Κεμαλικοῦ κινήματος ἦτο ἐν Κερασοῦντι ὁ περιβόητος καὶ θηριώδης Τοπάλ Ὀσμὰν ἀγᾶς, ὅστις κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἦτο Δήμαρχος τῆς πόλεως ταύτης.

Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ Τοπάλ Ὀσμὰν ἦτο πρότερον λεμβοῦχος εἰς Κερασοῦντα καὶ καθαριστὴς τῶν Ἑλληνικῶν καταστημάτων τῆς πόλεως. Λαβὼν μέρος εἰς τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους καὶ τραυματισθεὶς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν θέατρον πολέμου, ἐκαραδόκει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκδικηθῇ, τὴν ὁποίαν καὶ εὗρεν, προσχωρήσας εἰς τὸ κίνημα τοῦ Κεμάλ. Ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα τόσον ἐπικίνδυνος ἀπέβη καὶ δι' αὐτὸ τὸ Κεμαλικὸν καθεστῶς, ὥστε κατεδικάσθη καὶ ἐξετελέσθη. Εὐγλωττότερον ἐκθέτει τὴν ἐν Πόντῳ καὶ Κερασοῦντι κατάστασιν μία τῶν πολλῶν ἐκθέσεων τοῦ Ἐξάρχου:

« Πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Εἰς Κωνσταντινούπολιν - Φανάριον.

Τὰ ἐκάστοτε ἐν τῇ ἑλληνικῇ τύπῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως δημοσιευόμενα δυσμενῇ διὰ τοὺς Τούρκους, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἐν σχέσει πρὸς τὴν σχηματισθεῖσαν προσωρινὴν Κυβέρνησιν τοῦ Πόντου ἐν Βατούμ, ὅτι δηλ. ἀναγνωρισθεῖσα αὕτη ὑπὸ τῆς Συνεγνωήσεως, ἠτοίμασε μὲν ἤδη, ἐτοιμάσει δὲ καὶ πλείω τοῦ ἐνὸς συντάγματος στρατοῦ, ἀναδημοσιευόμενα ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ τύπου, φοβερὰ ἐπιδρωσιν ἐπὶ τῶν εὐαίσθητων εἰς τὰ τοιαῦτα Ὀθωμανῶν,

οἱ ὅποιοι οὕτω φανατιζόμενοι, ἀποβαίνουσι βαναυσότεροι καὶ ἀγριώτεροι ἔναντι τῶν ὁμογενῶν, κατὰ τῶν ὁποίων ἄλλως τε οὐδέποτε παύουσι νὰ ἀσκῶσι βίαν καὶ τρόμον, ὅποια καὶ κατὰ τὴν ἐμπόλεμον κατάστασιν.

Τὸ τοιοῦτον ἰδίᾳ παρατηρεῖται ἐνταῦθα, ὅπου ἀνέκαθεν ἐμφωλεύουσιν οἱ δηλητηριωδέστεροι τῶν ὄψεων τούτων. Οἱ ὁμογενεῖς τότε μόνον εἶνε δυνατόν νὰ ἐργασθῶσιν, ὅταν ὑποσχεθῶσιν εἰς τὸν σατράπην τῆς πόλεως καὶ τῶν πέριξ Τοπάλ Ὀσμὰν ἀγᾶν τὰ περισσότερα τῶν κερδῶν των. Ἐμποδίζονται νὰ φορτώνωσι τὰ ἐμπορεύματά των εἰς τὰ καὶ ἄλλως, διὰ τὰς συχνὰς κακοκαιρίας τῆς Μ. Θαλάσσης, σπανίως ἐπισκεπτόμενα τὸν λιμένα τῆς Κερασοῦντος ἀτμόπλοια.

Τοῦτο ἐγένετο καὶ πρὸ ἡμερῶν εἰς τοὺς υἱοὺς Ι. Δεληγεώργη, ἀνεψι-οὺς τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ ὁμογενοῦς Κ. Κωνσταντινίδου, κατὰ τοῦ ὁποίου ὁ ρη-θεὶς ἀγᾶς μυρίας ἐξεστόμισε χυδαιοτάτας ὕβρεις, ὥς ἐργαζομένου διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Πόντου. Τίς οἶδε δὲ ἀντὶ τίνων ἀντισταθμισμάτων, ἢ μᾶλλον ἀντὶ τίνος ἀφαιμάξεως, ἐξηγόρασαν οὗτοι παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν τῆς ἐπαναλήψεως τῆς ἐργασίας των ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ἐπὶ τῶν σάκκων νὰ μὴ θέτωσι τὰ γράμματα τοῦ θείου των.

Πρὸ ἡμερῶν ἐπεσκέφθη τὴν Κερασοῦντα ὁ Ἄγγλος Ἀρμοστής ἐν Τραπεζοῦντι κ. **KRAFFT**, ὅστις προέβη εἰς παραστάσεις πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ἀνευθύνους καὶ ὑπευθύνους ἄρχοντας Ὀθωμανοὺς διὰ τὸ κατὰ τῶν ὑπὸ ἑλληνικὴν σημαίαν ἀτμοπλοίων μποῦκοτάζ, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα διήρκεσεν ὅσον καὶ ἡ ἐνταῦθα παρουσία τοῦ Ἀρμοστοῦ, ἀφ' οὗ, ἔστω καὶ ἀνεπισήμως τὸ μποῦκοτάζ ἐξακολουθεῖ δῆθεν ὡς ἀπόρροια τῆς λαϊκῆς ἀγανακτήσεως τῶν Τούρκων κατὰ παντὸς ἑλληνικοῦ.

Ὁ ἐνταῦθα ἐβδομηκονταπενταετῆς Ἡλίας Σεϊτανίδης ἐνοικίασε δωμάτιον τῆς οἰκίας του εἰς ζευγος Ὀθωμανῶν. Μετὰ 2 ἢ 3 ἡμέρας ὁ Ὀσμὰν ἀγᾶς ἀπέστειλεν ἐνόπλους τσέτες, τοὺς ὁποίους διατηρεῖ, καὶ οἱ ὅποιοι, ἀφ' οὗ ἠνάγκασαν τὸν Σεϊτανίδην νὰ μετακομίσῃ τὰς ἀποσκευὰς τῶν ἐνοικιαστῶν του παρὰ τῷ ἀρχηγῷ των, διαταγῇ αὐτοῦ, τὸν ὠδήγησαν δεκαπεντάλεπτον ἀπὸ τῆς πόλεως, ὅπου, ἀφ' οὗ τὸν ἀπεγύμνωσαν, τὸν ἀφῆκαν ἡμιθανῆ ἐκ τοῦ δαρμοῦ. Ἐκεῖθεν, περισυλλεχθεὶς ὁ γέρων μετεφέρθη εἰς τὴν οἰκίαν του εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε ἀποκλείεται ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας του.

Σήμερον ἔλαβον τηλεγράφημα διατάσσον νὰ ἀποστείλω τὴν ἀπολογίαν τοῦ Παν. Μητροπολίτου Χαλδείας κ. Λαυρεντίου μετὰ σχετικῆς ἐκθέσεώς μου. Ταύτην ὑπὸ ἡμερομηνίαν 20 παρελθόντος μηνὸς εἶχον δώσῃ πρὸ καιροῦ εἰς τὸ ἀνεπισήμως λειτουργοῦν γαλλικὸν Ταχυδρομεῖον. Ἀλλὰ, ἐπειδὴ μέχρι πρό τινων, ἕνεκα τῆς κακοκαιρίας δὲν ἦλθε τὸ ἀτμόπλοιον, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἀπεστέλλετο, ἀνέλαβον αὐτὰ καὶ ἀπέστειλα διὰ τοῦ αὐτόσε ἀναχωρήσαντος ἐντεῦθεν Κερασουντίου Παναγῇ Παπάζογλου, ὁ ὅποιος, πι-

στεύω ὅτι ἤδη ἔχει ἐπιδώση ταῦτα. Τὴν ἀπολογία τοῦ Παν. Μητροπολίτου ἐσφραγισμένην σφραγῖσι πέντε (ἀριθ. 5), ἀποστέλλω ἐγκλείστως.

Ἐπληροφορήθην ὅτι πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν περισυνελλέγοντο ὑπογραφαὶ ὁμογενῶν διὰ τηλεγράφημα πρὸς τὰ σεβ. Πατριαρχεῖα ἀπὸ μέρους τοῦ Ὁσμὰν ἁγᾶ διὰ ὀθωμανόπαιδος.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ

Ἐν Κερασοῦντι τῇ 15ῃ Δεκεμβρίου 1919

Ὁ Πατριαρχικὸς Ἐξαρχος

† Ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ *

Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ἐξαρχος διέβλεπε μὲ ὀξύνοϊαν ἀσυνήθιστον τὸ μέγα πρόβλημα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶναι ἄξιον ἐξάρσεως. Ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι, τόσον οἱ ἀρμόδιοι ἐκ τῶν ἡμετέρων, ὅσον καὶ οἱ ἐκ τῶν συμμάχων ἢ ἐθελούφλων πρὸ τῆς τεταραγμένης ταύτης καταστάσεως, ἢ ἡδιαφόρουν, ἢ ἐπιπολαίως ταύτην ἔκρινον, εἶναι ἄξιον ἱστορικῆς καταδίκης. Τὰ δὲ τῆς ὀλιγορίας τούτων ἀποτελέσματα ἐπλήρωσε διὰ τοῦ αἵματός του ὁ ἡρωϊκὸς τοῦ Πόντου πληθυσμὸς, ὁ ὁποῖος ἐξωντώθη καὶ τοῦ ὁποίου τὰ καθημαγμένα λείψανα μόλις κατώρθωσαν νὰ διαφύγουν τὴν ἀπηνῆ καὶ ἀπάνθρωπον ἐξόντωσιν καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Μητροπολιτικῆς Ἑλλάδος, δακρυχέοντα καὶ νοσταλγοῦντα τὸ «νόστιμον ἡμᾶρ».

Τὰς αὐτὰς ἀνησυχίας ἐξέφραζεν ὁ Ἐξαρχος καὶ δι' ἐτέρας ἐκθέσεώς του, ἀποσταλείσης τὸ 1920 εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀρμοστείαν Κων]πόλεως καὶ ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἀκολούθως:

« Ἐκθεσις περὶ τοῦ λεγομένου ἐθνικιστικοῦ κινήματος τῶν Τούρκων πρὸς τὴν ἐν Κων]πόλει ἑλληνικὴν Ἀρμοστείαν τῷ 1920.

Θὰ ᾔτο δυνατόν νὰ εἶπη τις ὅτι κυρίως ἐθνικὸν κίνημα συγκινοῦν τὸν τουρκικὸν λαὸν οὔτε ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ οὔτε εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρχη, διότι ὁ ἰσλαμισμὸς, ἀποκλείων πᾶσαν ἰδέαν ἐθνικὴν, δὲν ἀπετέλεσεν ἐκ τῶν μουσουλμανικῶν κοινωνιῶν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς τουρκικῆς, εἰμὴ ὀρησκευτικὰς ὁμάδας, ἐχούσας μόνον ὀρησκευτικὸν ἰδεῶδες, τὸ ὁποῖον εἶνε παράλογος καὶ ἀδιάλλακτος φανατισμὸς ἐν τῇ πραγματικότητι.

Τὸ κίνημα, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζεται σήμερον ὡς ἐθνικιστικόν, ἔχει τὴν γένεσίν του ἐν τῷ σχηματισμῷ συμμοριῶν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Ἑνωτικῶν, τοὺς ὁποίους ἔκαμε τὸ σφάλμα ἢ ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις νὰ ἀποπειραθῇ νὰ συλλάβῃ μετὰ τὴν ἀνακωχὴν διὰ ὑπαλλήλων, οἱ ὁποῖοι ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἦσαν Ἑνωτικοὶ (τοῦ κόμματος Ἑνωσις Πρόοδος, τὸ ὁποῖον εἶχε ρίψει τὸν Σουλτᾶνον Ἀβδούλ Χαμίτ), χωρὶς νὰ τοὺς ἀντικαταστήσῃ διὰ ὑπαλλήλων ἀνθενωτικῶν, οἱ ὁποῖοι ὅμως καὶ δὲν ὑπῆρχον. Αὐτοὶ οἱ Ἑνωτικοί, ἔνοχοι τῶν σφαγῶν καὶ βιαιοπραγιῶν, αἱ ὁποῖαι διεπράχθησαν κατὰ τῶν χριστιανῶν, ἠναγκάσθησαν, διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὴν τιμωρίαν, νὰ σχηματίσουν ληστρικὰς συμμορίας, ἐνεχομένας καὶ ταύτας εἰς τὰς σφαγὰς, καὶ

νὰ ἀντιστοῦν ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν, κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ἦτο προφανές ὅτι δὲν εἶχεν ἀρκετὴν δύναμιν ὥπως ἐνεργήσῃ κατ' αὐτῶν.

Βραδύτερον μερικοὶ Ἑνωτικοὶ ἀρχηγοὶ ἐδράξαντο τῆς εὐκαιρίας τῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καταλήψεως τῆς Σμύρνης, ὡς εὐλόγου προφάσεως, διὰ νὰ συνεννοηθοῦν μετὰ τῶν κατὰ τόπους ἀρχηγῶν τῶν συμμοριῶν, καὶ πρὸς τοῦτο διωργάνωσαν τὰ Συνέδρια τῆς Ἐρζερούμης καὶ τῆς Σβαστείας καὶ ἔδωκαν τὸ εὖφημον ὄνομα «Ἐθνικαὶ Ὁργανώσεις» εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς συμμορίας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν βεβαρημέναι μὲ τόσας σφαγὰς καὶ δηώσεις. Ἀλλὰ εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ὁ πολὺς τουρκικὸς λαός, κεκμηκὼς ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῆς ἀθλιότητος, εἶνε ἐν τῇ πραγματικότητι ὅλως ἀδιάφορος καὶ δὴ ἀντιδραστικὸς. Βεβαίως ὁ πολὺς τουρκικὸς λαός, δείξας κατὰ τὸν πόλεμον τὴν κακὴν του θέλησιν ἔναντι καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς ἐκκλήσεως τοῦ Χαλίφου του, δὲν ἔχει διάθεσιν νὰ ὑποστῇ νέας θυσίας δι' ὑπόθεσιν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐννοεῖ, ἀλλὰ οἱ τοπικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν συμμοριῶν, ἀποκτήσαντες ἀπεριόριστον δύναμιν ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν καὶ τῆς Κυβερνήσεως υἱοθετήσεως πλέον τῶν Ἐθνικῶν Ὁργανώσεων, τρομοκρατοῦν τὸν ἀδρανῆ ὄγκον τοῦ τουρκικοῦ λαοῦ διὰ τῆς δολοφονίας καὶ ἐξοντώσεως τῶν ἀνθισταμένων εἰς τὴν πρόσκλησίν των καὶ τὸν ἀναγκάζουν εἰς παθητικὴν ὑποταγὴν. Οὐχ ἦττον καὶ, παρὰ ταῦτα, οἱ τοπικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν συμμοριῶν δὲν κατώρθωσαν νὰ προσελκύσουν εἰς αὐτὰς εἰμὴ ἐλάχιστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ, ἀποτελούμενον κυρίως ἀπὸ δολοφόνους καὶ ἀπολυθέντας ἐκ τῶν φυλακῶν κακούργους.

Εἰς παράδειγμα φέρομεν τὴν περιφέρειαν Κερασοῦντος, ὅπου ἐπὶ πληθυσμοῦ 100.000 ψυχῶν, ὁ τοπικὸς ἀρχηγὸς τῶν συμμοριῶν Ὀσμὰν ἀγὰς δὲν ἐγένετο δυνατὸν νὰ στρατολογήσῃ πλέον τῶν 200-300 συμμοριτῶν, ἀλλὰ ἔχει ἐναντίον του ἄλλας τινὰς τουρκικὰς πάλιν συμμορίας, τὰς ὁποίας ἐσχημάτισαν οἱ ἐχθροὶ του, διὰ νὰ ὑπερασπίσουν ἑαυτοὺς κατὰ τῆς δικτατορικῆς αὐθαιρεσίας του.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ὁργανώσεων εἶνε παλαιὰ μέλη τοῦ κομιτάτου «Ἑνωσις Πρόοδος» ἀποτελοῦνται δὲ ἐκ τοῦ Τοπάλ Ὀσμὰν ἀγὰ Φιριδίνου, ὡς στρατιωτικοῦ ἀρχηγοῦ, τοῦ Ἐσρέφ βέη Τιζδὰρ Ζαδέ, ἐκλεγέντος νῦν βουλευτοῦ, ὡς πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ, τοῦ Χακὴ βέη Λατζὶν Ζαδέ, τοῦ Ἰμάμη Χασάν, τοῦ Ἰβραήμ Χαμδῆ, Κιατίπ Ἀχμέτ, Μεμέτ βέη Μπὶν Μπασῆ Ζαδέ, Τομόγλου Ἰσμαήλ, τῶν ἀδελφῶν Μπολαμόγλου καὶ ἄλλων. Ὑπάρχουσι καὶ τινες Τοῦρκοι προύχοντες, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἐναντίον τοῦ κινήματος, ἀλλὰ τόσον τρομοκρατημένοι, ὥστε δὲν τολμοῦν νὰ ἐκδηλώσουν τὴν γνώμην των.

Ἐν ἀνάγκῃ ὁ Ὀσμὰν ἀγὰς προσκαλεῖ τοὺς ἀνθρώπους του δι' ἀπεσταλμένων, ὁ δὲ Τομόγλους εἶνε ὁ κυριώτερος βοηθὸς του καὶ πραγματικὸς

ἀρχηγὸς τῶν συμμοριῶν. Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι, δοθέντος ὅτι ὅλοι οἱ Τοῦρκοι τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων εἶνε ὠπλισμένοι, ὅλοι αὐτοὶ θὰ τρέξουν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς χώρας κατὰ πάσης καθόδου Ἑλλήνων ἢ Ἀρμενίων, ἀλλὰ ἔχομεν λόγους νὰ πιστεύωμεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ θὰ τρέξουν μᾶλλον ἴσως διὰ νὰ λεηλατήσουν καὶ νὰ σφάζουν μὴ ὠπλισμένους χριστιανούς, ἀλλὰ δὲν θὰ κινηθοῦν, ἂν γνωρίζουν ὅτι θὰ εὗρουν ἀπέναντί των δύναμιν ξένου στρατοῦ, ἔστω καὶ ἐλαχίστην.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ συμμορίαι εἶνε ὠπλισμένοι μὲ ὅπλα κυβερνητικὰ συστήματος Μάουζερ ἐπαναληπτικὰ καὶ λαμβάνουν ταῦτα ἀπὸ τὰς κυβερνητικὰς ἀποθήκας, αἱ ὁποῖαι ἀφένθησαν παντοῦ εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Οἱ χωρικοὶ εἶνε ἐπίσης ὠπλισμένοι μὲ ὅπλα Μάουζερ, Μαρτίνια, μὲ τὰ παλαιὰ ἑλληνικὰ Γκεῶ καὶ **BERDM**, τὰ ἀρχαῖα ρωσσικά. Ἐκ τοῦ ὅτι δὲ δαπανοῦν ἀσκόπως καὶ νυχθημερὸν εἰς τὰς διασκεδάσεις των βλήματα, φαίνεται ὅτι ἔχουσιν ἀφθονα εἰς τὴν διάθεσίν των. Πολεμοφόδια καὶ ὅπλα ἐφθασαν ἐπανειλημμένως διὰ λέμβων ἄγνωστον πόθεν, πλὴν δὲν φαίνεται νὰ ὑπάρχουν τοιαῦτα εἰς μεγάλας ποσότητας.

Οἱ Τοῦρκοι, λεηλατήσαντες τὰς ἑλληνικὰς καὶ ἀρμενικὰς περιουσίας, ἀφαιρέσαντες δὲ βίβ τὸ ἐμπόριον ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἐπλούτησαν. Οὕτως ὁ ποτὲ γυμνόπους καὶ λεμβοῦχος πρὸ τοῦ πολέμου, νῦν δὲ ἀρχισυμμορίτης Ὁσμὰν Φιριδίνου γλου ἔχει χιλιάδας λιρῶν καὶ κερδίζει σήμερον κολοσσιαῖα ποσά, ἀπογυμνῶνων κυρίως τοὺς χριστιανούς καὶ ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν συμμοριτῶν του, οἱ ὁποῖοι ἄλλως τε δὲν εἶνε πολυάριθμοι καὶ ζῶσιν εἰς βάρος τῶν πολιτῶν καὶ δὴ τῶν χωρικῶν.

Οἱ ἐθνικόφρονες σήμερον καὶ ἐν γένει ὅλοι οἱ τοῦρκοι εἶνε τόσοι φανατισμένοι ὑπὸ τοῦ κομιτάτου τῆς « Ἐνώσεως καὶ προόδου », ὥστε τρέφουν ἄσπονδον μῖσος κατὰ τῶν χριστιανῶν καὶ εἶνε πολὺ δύσκολον, ἂν μὴ ἀδύνατον νὰ ἀμβληνθῇ τοῦτο. Οἱ δὲ χριστιανοί, μετὰ τὰς ἀνηκούστους φρικαλεότητας, τῶν ὁποίων ὑπῆρχον θύματα, δὲν ἔχουν βέβαια κανένα λόγον νὰ τρέφουν τρυφερὰ αἰσθήματα ἀπέναντι τῶν δημίων των, ἀλλὰ ὑπομένουν, ἀναμένοντες τὴν σωτηρίαν των ἀπὸ τοῦ οἴκτου καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ τῶν προστατῶν τῶν πιεζομένων.

Οἱ Τοῦρκοι εἶνε τόσοι δυσμετεῖς πρὸς τοὺς χριστιανούς, εἰς τοὺς ὁποίους ἀποδίδουν τὴν κατάρρευσιν τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ὥστε, εἰς τὸ παραμικρὸν γεγονός, δὲν θὰ λείψουν νὰ ἐπαναλάβουν τὰς ὁμότητας καὶ βιαιοπραγίας, τὰς ὁποίας διέπραξαν κατὰ τὸν πόλεμον, λεηλατοῦντες καὶ σφάζοντες ἀόπλους πληθυσμούς, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ ἐβεβαιώθησαν ἐκ τῶν πραγμάτων ὅτι κατεῖς ἐκ τῶν ὑπευθύνων αὐτῶν τῶν κακουργιῶν δὲν ἐτιμωρήθη.

Οἱ ἱερωμένοι τῶν Τούρκων, ὑπερβάλλοντες ὅλους τοὺς ἄλλους εἰς φα-

νατισμὸν καὶ ἀγριότητα, χωρὶς νὰ λαμβάνουν ἀναφανδὸν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὸ κίνημα, κηρύττουν εἰς τὰ τεμένη τὸ μῖσος ἐναντίον τοῦ γκιαούρη, ἀλλὰ, ὡς προείπομεν, τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, κουρασμένον κατόπιν τόσων ταραχῶν καὶ δοκιμασιῶν, ποθεῖ τάξιν καὶ ἡσυχίαν, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἐργασθῇ ἐπὶ τέλους καὶ ζήσῃ ἐν εἰρήνῃ.

Τὸ ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις συμπέρασμα μας εἶνε τοῦτο ὅτι, ὅταν ἡ Συνδιάσκεψις τῆς Εἰρήνης θὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν Τουρκίαν τὰς δικαίας ἀποφάσεις της περὶ τῆς τύχης της, αἱ συμμορίαι θὰ εὔρουν εὐλογον πρόφασιν διὰ νὰ σφάξουν καὶ λεηλατήσουν τοὺς χριστιανοὺς ἐκ νέου, χαρακτηρίσουν δὲ κατόπιν τὰ γενόμενα ὡς αὐθόρμητον διαμαρτυρίαν τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος, τὸ ὁποῖον οὔτε ὑπῆρξεν, οὔτε ὑπάρχει παρὰ τοῖς Τούρκοις. Διὰ τοῦτο πρὸς πρόληψιν νέων καταστροφῶν, ἀναποφεύκτων δὲ καὶ πρὸς προστασίαν τῶν χριστιανῶν τῶν μερῶν τούτων, θὰ ἦτο ἀρκετὸν νὰ ἀποστείλῃ ἡ Συνεννόησις εἰς τὸν λιμένα ἑκάστης πόλεως τουρκικῆς ἐνταῦθα ἓν ἢ δύο πολεμικά, καὶ, εἰ δυνατόν, νὰ ἀποβιβάσῃ μικρὰν δύναμιν ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ πολὺς τουρκικὸς λαὸς ἐπιθυμεῖ τοῦτο ὡς στήριγμα καὶ ἐπικουρίαν, διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς τυραννίας τοῦ Κομιτάτου. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι δεκάδες τινὲς στρατιωτῶν τῆς Συνεννοήσεως θὰ ἤρκουν νὰ ἐπιβάλλουν τὸν σεβασμὸν εἰς ὅλας τὰς συμμορίας τῶν δολοφόνων τῶν ὅσῳ σκληρῶν τόσῳ καὶ δειλῶν.

Κατὰ καθῆκον πληροφορῶ ἐπὶ πλέον ὅτι, πλὴν τῶν καθ' ἑκάστην νύκτα ριπτομένων ἀπὸ μέρους τῶν ἀτάκτων ἐνόπλων τοῦ Ὀσμὰν ἀγὰ πυροβολισμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐμβάλλουν εἰς τρόμον τοὺς κατεπτοημένους ἀπὸ τόσων παθημάτων ὁμογενεῖς, ἀπότινος ὁ φανατισμὸς τῶν κακούργων στοιχείων, εἰς τὰ ὁποῖα δυστυχῶς εἶνε ἐμπεπιστευμένη ἡ τύχη τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ, ἐλλείψει ὑπευθύνου ἰσχυρᾶς τοπικῆς ἀρχῆς, ὑπερηυξήθη, λόγῳ τῆς προεικαζομένης δυσμενοῦς λύσεως τοῦ ἐπὶ τάπητος τῆς Συνδιασκέψεως τουρκικοῦ ζητήματος.

Εὐνόητος ἐντεῦθεν ἡ ἀγωνία τῶν ὁμογενῶν, οἱ ὁποῖοι, ἐστερημένοι τῶν πρὸς ὑπεράσπισιν μέσων, ἀλλὰ καὶ ἐστερημένοι τοῦ ἀπαιτουμένου σθένους, καὶ ἂν εἶχον τοιαῦτα, πρὸς χρῆσιν αὐτῶν, διότι ὅλος ὁ σφριγῶν πληθυσμὸς ἢ ἐξωντώθη ἢ ἐξεπατρίσθη, ἀναμένουσιν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ἅμα τῇ ἀναγγελίᾳ τῆς τύχης τῆς τέως κυριάρχου φυλῆς, νὰ ὑποστῶσι τὰ ἐπίχειρα ὅχι τῆς ἰδίας κακίας, ἀλλὰ τῶν ἐξ ἀβουλίας ἀπολεσάντων τὸ κράτος καὶ τὴν ἰσχύν.

Τοὺς φόβους αὐτοὺς ἐπιτείνει καὶ δικαιολογεῖ ἡ πικρὰ καθ' ἡμέραν πεῖρα, βεβαιούσα ὅτι πᾶν ἄλλο ἢ μάθημα ἐγένετο τοῖς ἡττημένοις τὸ πάθημα, διότι δὲν ἐννοοῦσιν, ἀλλὰ καὶ δὲν δύνανται νὰ μεταβάλλωσι τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ πολιτεύεσθαι, ἀπόδειξις δὲ τούτου ὅτι τελευταίως ἀκόμη ἐντὸς τῶν τεμενῶν, ὡς ἐγνώσθη, ἐκήρυξαν μποῦκοτὰς κατὰ τῶν ὁμογενῶν, τῶν

ὁποίων μέχρι τοῦδε τὸ μεγαλύτερον μὲν τῶν ἐκ τῶν λεπτοκαρύων εἰσοδημάτων των ἐσφετερίσθησαν, τὸ πλείστον δὲ τῶν κερδῶν των ἀπομυζῶσι, διὰ τὰ μὴ παρεμβάλλωσιν ἐμπόδια εἰς τὸ ἐμπόριον αὐτῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τοῦ κηρυχθέντος μποῦκοτάζ δὲν ἐγένετο ἀκόμη αἰσθητόν.

Εἶμαι τέλος εἰς θέσιν τὰ γνωρίζω ὅτι ἀπὸ τὴν ἐν Τραπεζοῦντι, πιθανὸν δὲ καὶ ἀπὸ τὴν ἐν Ἀμισῷ Ἀρμοστεῖαν ἐζητήθησαν περὶ τοῦ μποῦκοτάζ σχετικαὶ πληροφορίες.

Ταῦτα κατὰ καθῆκον πληροφορῶν, διατελῶ μετὰ πλείστης τιμῆς.

Ὁ Πατριαρχικὸς Ἐξαρχος

† Ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ. »

Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγρίων παθῶν καὶ τοῦ φανατισμοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ τῶν πολυσυνθέντων ἀντικρουομένων συμφερόντων τῶν δυνάμεων, κρυφίως ἐρωτοτροποουσῶν πρὸς τὸ ὑπ' αὐτῶν ὁσημέραι ἐνισχυόμενον Κεμαλικὸν καθεστῶς, ποῖος θὰ ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ τὴν ἐναγώνιον ταύτην φωνήν, τὴν πλήρη ὀδύνης καὶ προφητικῆς δυνάμεως; Καὶ ποῖος θὰ ἀνελάμβανεν ἢ τὴν προστασίαν ἢ τὴν σκέψιν διαφυλάξεως καὶ προασπίσεως τοῦ ἀκραιφνῶς Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Πόντου ἀπὸ τὸ φάσγανον τοῦ Τοπάλ Ὀσμὰν ἀγὰ καὶ τῆς αἰμοδιψοῦς συμμορίας του; Ἀλλὰ καὶ ποῖα πλέον ἐκδηλα σημεῖα τοῦ ἀφυπνισθέντος τουρκικοῦ ἐθνισμοῦ νὰ ἐχρειάζοντο, ὥστε νὰ ἐδικαιολογεῖτο μία ἀνθρωπιστική, ἂν μὴ τι ἄλλο, ἐπέμβασις ὑπὲρ τῶν οὕτω σφαγιαζομένων καὶ δὴ ὑπὸ τὰ ἀπλανῆ ὄμματα συμμάχων νικητῶν, διὰ τὴν νίκην τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλὰς εἰσέφερε συνεισφορὰν τεραστίως δυσανάλογον τῶν δυνάμεων της; Ἡ ἐκ Κερασούντος φωνή, ἡ πλήρης χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἐθνικοῦ πόνου, τοῦ Ἐξάρχου δὲν ἠκούσθη, παρὰ ὅταν πλέον ἦτο πολὺ ἄργα καὶ ὅταν οἱ ποταιοὶ τῶν αἱμάτων, ἡ φλόξ τῶν καιομένων ἔρειπίων καὶ αἱ οἰμωγαὶ τῶν βασανιζομένων ἐδόνουν τὴν σκυθρωπὴν ἀτμόσφαιραν τῆς μεγάλης συμφορᾶς.

II. — ΤΑ ΛΑΥΡΕΝΤΙΑΝΑ

Καθὼς προηγουμένως ἀνεφέρομεν, ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ ἀπεστάλη ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων εἰς Κερασοῦντα ὡς Ἐξαρχος, διὰ τὰ διενεργήσῃ ἀνακρίσεις ἐπὶ τοῦ ζητήματος, τὸ ὁποῖον προεκλήθη ἐκ τῆς ἐν γένει στάσεως καὶ διαγωγῆς τοῦ Μητροπολίτου Χαλδίας Λαυρεντίου καὶ διὰ τὰ διοικήσῃ τὴν πόλιν μέχρις ἐπιλύσεως τῆς διαφορᾶς, ἡ ὁποία προέκυψε μετὰ τῆς Κοινότητος Κερασούντος καὶ τοῦ Χαλδίας Λαυρεντίου, ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τῶν Πατριαρχείων.

Ἡ διαφορὰ καὶ διάστασις αὕτη μετὰ Κερασουντίων καὶ Λαυρεντίου ὑπέβροσεν ἀπὸ μακροῦ καὶ συγκεκριμένως πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Μὴ διευθετηθεῖσα δ' ἐν τῷ μετὰ λόγῳ τοῦ πολέμου τούτου, ἔλαβε μεγάλας διαστάσεις καὶ ἀπέβη μοιραία διὰ τὸν Ἑλληνικόν

πληθυσμὸν τῆς Κερασσοῦντος, καὶ μάλιστα εἰς καιροὺς χαλεπούς, κατὰ τοὺς ὁποίους ὑπὲρ μὲν αὐτῆς ἐπλανᾶτο ἡ ἀμφίστομος σπάθη τοῦ Τοπάλ Ὀσμὰν ἄγᾶ, ὁ δ' Ἑλληνισμὸς εἶχεν ἀπόλυτον ἀνάγκην συνενώσεως τῶν δυνάμεων του, διὰ ν' ἀντιπαλαίση μὲ τινὰς ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Οὕτω τὸ ἐκ λόγων μὴ προσωπικῶν προκῦψαν ζήτημα ἐπὶ τοσοῦτον ὠξύνθη, ὥστε ἔλαβε θλιβεράν τροπὴν καὶ, προσωπικὸν γενόμενον, διήρесе τὸν πληθυσμὸν τῆς Κερασσοῦντος καὶ τῶν περιχώρων εἰς δύο ἀντιθέτους καὶ ἀλληλομισουμένας μερίδας. Τὰ δ' εἰς τὴν ἱστορίαν γεγονότα ταῦτα, γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα Λαυρεντιανά, ἐκ τοῦ ἐξῆς ἔλαβον τὴν πρώτην ἀφορμήν.

Ἡ Κερασσοῦς ἐξηρτᾶτο διοικητικῶς καὶ δικαστικῶς ἐκ τῆς Τραπεζοῦντος, ἐκκλησιαστικῶς δ' ὑπήγετο ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν ταύτης. Ἀλλὰ χηρεύσαντος τοῦ Μητροπολιτικοῦ Θρόνου Τραπεζοῦντος, ὁ Χαλδίας Λαυρέντιος, ὅστις τότε ἦτο Συνοδικός, δι' εἰσηγήσεών του πρὸς τὴν Σύνοδον τῶν Πατριαρχείων καὶ δι' ἐνεργειῶν φίλων καὶ ὁπαδῶν του, κατώρθωσε ν' ἀποσπᾷ τὴν Κερασσοῦντα ἐκ τῆς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος καὶ νὰ ὑπαγάγῃ ταύτην ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν Χαλδίας. Ἀλλ' οἱ Κερασσοῦντιοὶ ἀποβλέποντες εἰς τὴν ἴδρυσιν ἰδίας Μητροπόλεως ἢ τοῦλάχιστον ἐπισκοπῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἴσως θὰ ὑπήγοντο καὶ χωρὶα τινὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας Χαλδίας, δὲν ἀπεδέχθησαν τὴν προσάρτησίν των εἰς τὴν Μητρόπολιν Χαλδίας, διότι τοιουτοτρόπως παρεβλάπτοντο τὰ ἐμπορικὰ καὶ οἰκονομικά των συμφέροντα. Ἐὰν δὲ δὲν ἐπετύγχανον τὴν ἴδρυσιν ἰδικῆς των ἀνεξαρτήτου Μητροπόλεως, ἐπεθύμουν τότε νὰ εἶναι προσηρτημένοι ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὴν Μητρόπολιν Τραπεζοῦντος.

Ἀντιτιθέμενοι, λοιπὸν, εἰς τὴν ἐκ Χαλδίας ἐκκλησιαστικὴν των ἐξάρτησιν, ἐσκόπουν νὰ προβῶσιν εἰς διαμαρτυρίας καὶ διαβήματα. Ἀλλ' ἡ ἐκρηξίς τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου δὲν ἐπέτρεψεν ἐνεργείας καὶ ἐκδηλώσεις των. Μετὰ τὸ πέρας ὅμως τοῦ πολέμου ἐκινήθησαν δραστηρίως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην. Καὶ ἡ πρώτη ἐνέργεια αὐτῶν ἦτο νὰ προβῶσιν κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1918 διὰ λαοψηφίσματος εἰς πάνδημον ἀποκήρυξιν τοῦ Χαλδίας Λαυρεντίου. Λόγω τῆς ἀποκηρύξεως ταύτης ὁ Λαυρέντιος, ἀντιδρῶν ἐκινήθη κατὰ τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀνέλαβον τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἀποκηρύξεώς του καὶ τὰ ὁποῖα ἦσαν οἱ πρόκριτοι τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Κερασσοῦντος. Ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπομένως ἡ Ἀνωτάτη Ἐπιτροπὴ ἠναγκάσθη ν' ἀποδεχθῇ τὴν σύγκρουσιν. Καὶ οὕτως ἐδημιουργήθη μεταξὺ τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῆς Κοινότητος μία θλιβερὰ κατάστασις, ἡ ὁποία ὠδήγει ἀφεύκτως εἰς σύγκρουσιν θανάσιμον, τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον ὁ Λαυρέντιος ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ προστασίαν καὶ συμμαχίαν τυραννικὴν, (τοῦ Τοπάλ Ὀσμὰν ἄγᾶ) προκαλέσας οὕτω καὶ τὴν ἔντασιν τοῦ φυλετικοῦ μίσους.

Ἀντικειμενικῶς κρίνοντες τὰ γεγονότα, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ψέξωμεν

τὴν Ἀνωτάτην Ἐπιτροπὴν Κερασσοῦντος διὰ τὴν ἐσπευσμένην ἐνέργειάν της, τῆς πανδήμου δηλονότι ἀποκηρύξεως τοῦ Χαλδίας Λαυρεντίου, ἡ ὁποία ἐκ τῆς φύσεώς της δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ θίξῃ αὐτὸν προσωπικῶς. Ἀσφαλῶς θὰ ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι τρόποι εὐμενοῦς ἐπιλύσεως τοῦ αἰτήματός των, τῆς τακτοποιήσεως δηλ. τῆς ἐκκλησιαστικῆς των ἐξαρτήσεως, ἐφ' ὅσον θὰ ἦτο δυνατόν. Δὲν δυνάμεθα ὁμῶς καὶ νὰ μὴ καταλογίσωμεν βαρυτάτην εὐθύνην εἰς τὸν Χαλδίας, ὅστις, ἀντὶ ὡς κανονικὸς Ποιμενάρχης ὁρθοδόξου καὶ λογικοῦ ποιμνίου νὰ μεγαθυμήσῃ, νὰ συγχωρήσῃ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν κατοίκων Κερασσοῦντος καὶ τῆς Ἀνωτάτης Ἐπιτροπῆς, ἀντιθέτως ὕψωσε καὶ αὐτὸς τὴν σημαίαν τῆς ἐκδικήσεως καὶ, παραβλέπων τοὺς μεγίστους ἐθνικοὺς κινδύνους, δὲν ἐδίστασε νὰ συμμαχήσῃ μεθ' ὧν δὲν ἔπρεπε νὰ σκεφθῇ καὶ νὰ συμμαχήσῃ.

Οὕτως, εἰς τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἤχθησαν ἐκατέρωθεν τὰ πράγματα, οὐδεὶς ἦτο διατεθειμένος νὰ ὑποχωρήσῃ. Καὶ ὁ ἐπάρατος διχασμὸς διέβρωσεν ἐπικινδύνως τὸν Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν τῆς ἐπαρχίας Κερασσοῦντος, χωρὶς ν' ἀφήνῃ περιθώριον δι' ἀντιμετώπισιν κρισιμωτέρων γεγονότων. Ἐκ τούτου τοῦ λόγου ἕκαστος ἀπὸ τῆς ἰδικῆς του σκοπιᾶς ἐκαραδόκει εὐκαιρίαν νὰ κατηγορήσῃ, βλάβῃ καὶ ἐξοντώσῃ τὸν ἕτερον.

Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, τῆς ἐκκλησιαστικῆς δηλονότι ἀνεξαρτησίας τῆς πόλεως καὶ τῆς περιφερείας Κερασσοῦντος ἢ τουλάχιστον τῆς ἐκ νέου ἐξαρτήσεώς της ἐκ τῆς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος, ἡ Ἀνωτάτη Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ δι' ἐπανειλημμένων ἀναφορῶν της πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα ἔθιγε τὴν ὅλην δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν ἐκ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ Μητροπολίτου Χαλδίας. Ἐκ τῶν ἀναφορῶν τούτων καταφαίνεται ἡ μεγάλη εὐθύνη τοῦ Π. Μητροπολίτου, ὁ ὁποῖος ἐγένετο διὰ τῆς στάσεώς του πρόξενος πολλῶν δεινῶν, ἐπιρρίπτων τὴν εὐθύνην τῶν ὁμοτήτων τοῦ Τοπὰλ Ὁσμὰν καὶ τῆς συμμορίας του, ἐν οἷς καὶ τὸν φόνον τοῦ δικηγόρου Παν. Ἑρμείδου εἰς τοὺς ἀντιπάλους του.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἐπενέβη πρὸς ρύθμισιν τῆς ὀξύτατης διαφορᾶς μεταξὺ Μητροπολίτου καὶ Κοινότητος ὁ Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας. Συνεφωνήθη δὲ τότε ἵνα ὁ Χαλδίας Λαυρέντιος περιορισθῇ εἰς τὰ καθαρῶς θρησκευτικὰ του καθήκοντα, μὴ ἀναμιγνυόμενος εἰς τὰ πράγματα τῆς Κοινότητος. Ἀλλ' ἡ συμφωνία αὕτη ὑπῆρξε φροῦδος, διότι ἡ προηγουμένη κατάστασις ἐπανῆλθεν ὑπὸ μορφὴν ὀξυτέραν. Οὕτω διὰ τῆς ἀπὸ 15]18 Ἰουνίου 1919 ἀναφορᾶς της ἡ Ἀνωτάτη Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ Κερασσοῦντος πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα ἀνήγγειλεν καὶ νέας ἐπεμβάσεις τοῦ Χαλδίας Λαυρεντίου εἰς τὰ Κοινοτικά πράγματα καὶ δημιουργίαν ἐπεισοδίων εἰς τὴν πόλιν ἐξ ὑπαιτιότητός του, ὡς τὸ ζήτημα τοῦ καταβιβασμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς σημαίας ἐκ τοῦ κτηρίου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ τὰς συλλήψεις ἐξ ἀφορμῆς θλιβερῶν ἐπεισοδίων εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Τριάδος κα-

τὰ τὴν τέλεσιν μνημοσύνου.

Πιθανὸν τὰ ἐπεισόδια ταῦτα νὰ μὴ εἶχον τὴν ἔκτασιν καὶ σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἠθέλησε νὰ προσδώσῃ ἡ Ἀνωτάτη Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ. Ἀλλ' ἐν εἶναι τὸ βέβαιον· ὅτι ἐκ τῆς διενέξεως ταύτης ἐπωφελοῦντο ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἀπέβλεπον εἰς τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ.

Οὕτως εἶχεν ἐν συντομίᾳ ἡ κατάστασις εἰς Κερασοῦντα καὶ τοιαύτην εἶχε λάβει τὴν ἔκτασιν, ὅταν ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακεῖμ ἀφίχθη ἐξαρχικῶς, διὰ νὰ διενεργήσῃ ἀνακρίσεις. Ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ ἐξεγειρόμενος ἐκ μακραίωνος ὕπνου τουρκικὸς φυλετισμὸς μὲ ὅλας τὰς ἀγρίας συνεπείας του, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ διαίρεσις καὶ τὸ μῖσος τὸ ἀναφυέν μεταξὺ τῆς Κοινότητος Κερασοῦντος καὶ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Μητροπολίτου, καθίστων τὸ ἔργον του ὄχι μόνον ἐξαιρετικῶς δύσκολον, ἀλλὰ καὶ ἄκρως ἐπικίνδυνον.

Ἀμα τῇ ἀποβάσει του εἰς τὸν λιμένα τῆς Κερασοῦντος ὁ Τοπάλ Ὀσμὰν ἀγᾶς ἀπέστειλε τὴν ἁμαξάν του διὰ νὰ τὸν παραλάβῃ. Οὗτος δὲ ἀνερχόμενος ἐπὶ τῆς ἁμάξης καὶ διὰ νὰ μὴ παρεξηγηθῇ ὑπὸ τῶν κατελθόντων εἰς ὑποδοχὴν ὁμογενῶν, ὅτι ἐδέχθη τὴν προσφορὰν τοῦ αἰμοβόρου σατράπου καὶ χριστιανομάχου τῆς Κερασοῦντος, εἶπεν εἰς ἐπήκοον ἀρκετῶν διὰ νὰ διεσκεδάσῃ πᾶσαν ὑποψίαν μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν δηκτικότητα καὶ καυστικότητα· «Ἴδου περιποίησις ἀναγκαστικῶς ἀποδεκτὴ».

Τὸ ἔργον τοῦ Ἐξάρχου εἰς Κερασοῦντα ὑπῆρξεν ἄξιον τοῦ ζήλου του καὶ ἐθνικῶς πολύτιμον. Μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν ὁξύνοϊαν ἀντελήφθη ὄχι μόνον πρὸς ποίαν μερίδα εὗρίσκετο τὸ δίκαιον, ἀλλὰ καὶ πόσον ἐπιζήμιοι κατὰ τὰς χαλεπὰς ἐκείνας ἡμέρας ἦσαν αἱ ὑπερβολαί. Παρὰ τὰ μυρία ἐμπόδια τῶν ὁπαδῶν τοῦ Μητροπολίτου, ἠδυνήθη ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν ψυχικὴν ἐνότητα μεταξὺ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ν' ἀναστηλώσῃ τὸ Ἀρχιερατικὸν γόητρον. Καὶ ὁ λαός, ὁ μοχθῶν λαός, ὁ ἀγωνιζόμενος διὰ τὴν ὕλικὴν καὶ φυλετικὴν του ἐπιβίωσιν, ὁ τὰ πάντα θυσιάζων εἰς τὴν γλαυκὴν τῆς Πατρίδος Ἰδέαν, ἠσθάνθη αἴσθημα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ μακροῦ εἶχε παύσει αἰσθανόμενος. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ κρατοῦσα καὶ παρηγοροῦσα μὲ τὰς ἀφθάρτους καὶ εὐκλεεῖς παραδόσεις της ἀνίστατο διὰ τοῦ Ἰωακεῖμ εἰς Κερασοῦντα ὡς τεῖχος καὶ ὀχύρωμα τοῦ χειμαζομένου Ἑλληνισμοῦ.

Ἀλλ' ἡ τοιαύτη τροπὴ τῶν πραγμάτων δὲν συνέφερεν οὔτε εἰς τὸν Τοπάλ Ὀσμὰν, οὔτε εἰς τοὺς ἐναπομείναντας ἐλαχίστους καὶ τούτους ἐκ φόβου πρὸς τὸν χριστιανομάχον Ὀσμὰν ἀγᾶ ὁπαδοὺς τοῦ Μητροπολίτου. Ὡς δ' ἦτο ἐπόμενον ἤρχισε διαμορφούμενον καὶ προβαλλόμενον τὸ αἷτημα τῶν δύο τούτων ὁμάδων εἰς τὴν ἀξίωσιν· νὰ φύγῃ ὁ Ἐξαρχος! Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ ψιθύρων, ἀργότερον δὲ διὰ λόγων καὶ πράξεων, ἀφοῦ διεπιστώθη ὅτι ὁ Ἐξαρχος δὲν ἦτο μὲ τὸ μέρος των, ἔτι δὲ πλέον ὅτι ἐνέπνευσε τὸ αἷσθημα τῆς ἀσφαλείας καὶ ἐνεψύχωσε τὸν πληθυσμὸν, ἤρχισαν ὁ Τοπάλ Ὀσμὰν

καὶ οἱ ἄνωτέρω τὴν ἐναντίον του ἐπίθουσιν, μὴ περιορισθεῖσαν δυστυχῶς μόνον εἰς λόγους. Τοιουτοτρόπως ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξίν του εἰς Κερασσοῦντα ὑπέστη νύκτωρ ἐπίθουσιν τσετέδων. Διέμενε τότε εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Καπετὰν Ἰορδάνη Σουρμελῆ, ὁ ὁποῖος ἀργότερον, καταδικασθεὶς δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου ἀνεξαρτησίας τοῦ Κεμάλ εἰς θάνατον, ἀπηγγονίσθη ἐν Ἀμασεῖα. Εἰς προκεχωρημένην, λοιπὸν, ὥραν τῆς νυκτὸς εἰσῆλθον λησταὶ πάνοπλοι ἐντὸς τῆς οἰκίας καὶ, περιερχόμενοι τὰ δωμάτια, ἠνάγκαζον τοὺς κοιμωμένους νὰ ἐγερθῶσιν, ὅπως ἦσαν. Τοῦτο προεκάλεσεν ἀναστάτωσιν τῆς οἰκογενείας, ἡ ὁποία εὐλόγως ἐφοβήθη βιαιοπραγίας. Ἐπειτα ἀπεμόνωσαν τὸν Σουρμελῆ καὶ κατηνθύνθησαν πρὸς τὸν κοιτῶνα τοῦ Ἐξάρχου, ὅστις, ἅμα ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμούς εὐρέθη πρὸ τῶν ἐναντίον του ἐστραμμένων καννῶν τῶν ἐπιδρομέων καὶ κατ' εὐτυχῇ σύμπτωσιν ἦτο ἄοπλος. Ἐγερθεὶς καὶ ἀντιληφθεὶς τὴν κρισιμότητα τῆς στιγμῆς, συναισθανθεὶς δ' ὅτι ἐξ ἰδικῆς του ὑπαιτιότητος ἀνεστατώνετο ἡ οἰκογένεια, ἡ ὁποία τὸν ἐφιλοξένει, προσεπάθει νὰ συγκρατήσῃ τὸ ἠθικὸν τοῦ Σουρμελῆ. Ὅταν δ' οἱ λησταὶ ἐπειράθησαν νὰ τὸν ἀπομονώσουν, ὁ Ἐξαρχος, παρὰ τὴν ἀπαγόρευσίν των, τὸν ἠκολούθησεν. Ἡ ἀγέρωχος αὕτη στάσις τοῦ Ἐξάρχου ἐξηγγρίωσε τοὺς ληστές, οἱ ὁποῖοι, μαινόμενοι καὶ μυρία ὑβρίζοντες, ἤρχισαν νὰ κτυποῦν αὐτὸν διὰ τῶν ὑποκοπάνων τῶν ὅπλων των, ἐνῶ οἱ λοιποὶ μὲ ἀγωνίαν παρηκολούθουν τὴν νυκτερινὴν ταύτην τραγωδίαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἕτεροι τῶν ληστῶν ἠρεύνων πεισμόνως τὴν οἰκίαν καὶ δὴ τὰς ἀποσκευὰς τοῦ Ἐξάρχου, ἀφ' ὧν ἀφήρεσαν ἀρκετὰ, κατὰ τοῦ ὁποῖου ἀποκλειστικῶς ἐστρέφοντο, διότι εἶχον πληροφορίας, ὅτι ὁ Ἐξαρχος ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἑκατοντάδας χιλιάδων λιρῶν τουρκικῶν διὰ τοὺς ἐκεῖ πρόσφυγας. Τὸ τοιοῦτον ἐρρίφθη ὡς δόλος εἰς τοὺς ληστές, ὀρμωμένους ἐκ Ριζοῦντος, διὰ νὰ τοὺς ἐξεγείρουν καὶ τοὺς παροτρύνουν εἰς τὴν κατὰ τοῦ Ἐξάρχου νυκτερινὴν ἐπίθουσιν, διότι κατ' ἄλλον τρόπον δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ τοὺς ἐξωθήσουν ἐναντίον του. Ἄν δὲν ἐξωθοῦντο ἀπὸ τὸν ἡμέρον τοῦ κέρδους, ἀσφαλῶς δὲν θὰ εἶχον διάθεσιν ν' ἀναμιχθοῦν εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τοῦ Μητροπολίτου Χαλδίας διαμάχην.

Ἡ ἐπίθεσις αὕτη, ὁργανωθείσα ἐντέχνως καὶ σατανικῶς ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Μητροπολίτου, ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ ἐκφοβίσῃ καὶ καταπτοήσῃ τὸν Ἐξαρχον, ὥστε οὗτος νὰ ἐξαναγκασθῇ ν' ἀπέλθῃ ἐκ Κερασσοῦντος ἄπρακτος. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην θὰ κατεπτοῦντο καὶ οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Μητροπολίτου, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπεκράτει καὶ θὰ ἐθριάμβευεν.

Ἄλλ' ὁ Ἐξαρχος δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι εἰς τὰς τοιαύτας περιπτώσεις ἀποθαρρύνονται καὶ παραιτοῦνται. Δοκιμασθεὶς εἰς τὸ μέγα ἐκείνο ἐθνικὸν ἐργαστήριον τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, ἀπέκτησε τόλμην καὶ γενναιότητα ἐκπλήσουσας, ἐκτὸς τῆς ἐκ τῆς φύσεως κληρονομηθείσης.

Προσποιηθεὶς, ὅθεν, ὅτι ἀναχωρεῖ ἐκ Κερασσοῦντος μετὰ τὴν ἐναντίον

του επίθεσιν, μετέβη καὶ παρέμεινεν ἐπὶ ἑβδομάδα εἰς Σαμψοῦντα, ὅπου ἐφιλοξενήθη ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἀμασείας Γερμανὸν Καραβαγγέλην. Ἐκεῖ, εὗρισκόμενος εἶχε συνεχῇ ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν ἐν Κερασσοῦντι, παρ' ὧν ἐπληροφορήθη τὴν προέλευσιν τῆς ἐναντίον του ἐπιθέσεως. Ἀφοῦ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπεκαλύφθη ἡ ἐναντίον του ἀπόπειρα, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κερασσοῦντα, διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀποστολὴν του.

Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικὸν τῶν συνθηκῶν, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἔμελλε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον του. Ἡ ὅλον ἐπιδεινουμενὴ κατάστασις τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, συνεπεία τῆς ἐξεγέρσεως τῶν Τούρκων, αἱ δολοφονίαι ἐξεχόντων προσώπων, αἱ δολοπλοκίαι τῶν φίλων τοῦ Μητροπολίτου καὶ ἡ ληστρικὴ ὀργάνωσις τοῦ δημίου τῆς Κερασσοῦντος Τοπάλ Ὁσμάν, δὲν καθίστων βεβαίως εὐχάριστον τὴν διαμονὴν τοῦ Ἐξάρχου. Εἰς ἐπίρρωσιν δὲ τούτων καὶ ἡ ἄκαμptos ἐπιμονὴ αὐτοῦ νὰ ἐκπληρώσῃ εἰς τὸ ἀκέραιον τὸ καθῆκόν του ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος, τὸ μαχητικὸν του πνεῦμα καὶ ἡ ἔμφυτος πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας διάθεσις ἀνεξαρτήτως συμπαθειῶν ἢ ἀντιπαθειῶν, ἐξ ἀρχῆς προεκάλεσαν τὴν μῆνιν τοῦ σατράπου Κερασσοῦντος, τοῦ ὁποίου δὲν ἠθέλησε νὰ γίνῃ σύμμαχος. Ποῖον ἄρα γε ἀνεξάντλητον ἀπόθεμα εὐψυχίας καὶ καρτερικότητος θὰ ἔπρεπε νὰ διαθέτῃ κανεὶς, ὥστε ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας νὰ μὴ ὀρρωδῇ οὔτε πρὸ τῶν δολοφόνων τοῦ Τοπάλ Ὁσμάν, οὔτε πρὸ τῶν δολοπλοκιῶν τῶν ἀντιθέτων, οὔτε πρὸ τῆς ἐπερχομένης λαίλαπος τοῦ τουρκικοῦ φανατισμοῦ; Τὸ ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἦτο διατεθειμένος νὰ μεταβῇ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας εἰς Κερασσοῦντα ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι οἱ ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων ἀποσταλέντες, μετὰ τὴν δραματικὴν ἐκεῖθεν ἐκδίωξίν του, περὶ ἧς θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω, δὲν ἀπεδέχθησαν τὴν μετάβασιν εἰς Κερασσοῦντα.

Παρὰ ταῦτα ὁ Ἐξάρχος, παραμείνας ἐπὶ ὁλόκληρον ἔτος εἰς Κερασσοῦντα, εἰργάσθη μετ' εὐσυνειδησίας καὶ ζήλου ἐνθέου διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν κοινοτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ἰδιαιτέραν ὅλως μέριμναν κατέβαλε διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν Σχολείων τῆς πόλεως. Καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ἐκινήθη δραστηριώτατα. Δι' εἰσφορῶν μεταξὺ τῶν κατοίκων συνετέλεσεν, ὥστε νὰ συγκεντρωθῇ ποσὸν 7.000 τουρκικῶν λιρῶν, ἐνῶ προηγουμένως οὐδὲν ὑπῆρχε, καὶ νὰ διατεθοῦν αὗται διὰ τὴν ἐπαναλειτουργίαν τῶν Σχολείων. Εἰς τοῦτο οἱ πάντες συνεισέφερον προθύμως, καίτοι εἶχον καταστραφῇ ἐκ τοῦ προσφάτως λήξαντος πολέμου.

Διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπηνυθύνθη ἐπίσης πρὸς πλουσίους Κερασσοῦντίους, ἐπιζητῶν τὴν ἐνίσχυσίν των. Χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ ἡ κάτωθι ἐπιστολὴ του ἀπευθυνθεῖσα πρὸς τὸν Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος Χρῦσανθον, τὸν μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν θίγει τὸ θέμα τῆς λειτουργίας τῶν Σχολείων τῆς πόλεως:

« Τῷ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Τραπεζοῦντος Κυρίῳ Χρυσάνθῳ.
Εἰς Τραπεζοῦντα.

Πανιερώτατε Φίλε.

Ἄφ' οὗ χαιρετήσω τὴν αἰσίαν ἐπιστροφὴν τῆς Ὑμετ. Πανιερότητος εἰς Τραπεζοῦντα ἀπὸ τῆς τελευταίας περιοδείας Αὐτῆς, προάγομαι νὰ παρακαλέσω ἐπὶ τῆς ἐξῆς ὑποθέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν, ὑποθέτω ὅτι θὰ εὕρω πρόθυμον τὴν φιλογενῇ Αὐτῆς συναντίληψιν, τόσον διὰ τὴν ἐγνωσμένην προθυμίαν τῆς Ὑμετ. Πανιερότητος πρὸς βοήθειαν παντὸς ἐπιδιωκομένου σκοπίμου καὶ καλοῦ ὅσον καὶ διὰ τὸ ἐπιτακτικὸν τῆς ἱκανοποιήσεως αὐτοῦ.

Τὸ ἐδῶ ὀρφανοτροφεῖον, περιλαμβάνον 200 ὀρφανὰ μετὰ τάσεως αὐξήσεως αὐτῶν τοῦλάχιστον μέχρι 250, ἂν μὴ 300, ἐλλείψει καταλλήλου οἰκήματος, στεγάζεται εἰς τοὺς δύο ἀνωτέρους ὀρόφους τῆς Κεντρικῆς Ἀστικῆς Σχολῆς, ἧς τὸ πρῶτον διαμέρισμα, ὅπωςδῆποτε χωρισθέν, ἐπεφυλάχθη διὰ τὸ Ἀρρεναγωγεῖον. Λαμβανομένου ὅμως ὑπ' ὄψει ὅτι εἰς τοῦτο φοιτῶσι περὶ τὰ 550 ἄρρενα, ὧν ἡ πρώτη καὶ ἡ προκαταρτικὴ μόνον μὲ 350 μικρὰ εἶνε διηρημέναι εἰς 4 τμήματα, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ διαιρεθῶσιν εἰς 5, τὸ ὅποιον ἀπεφύγαμεν, ἐλλείψει δωματίου, ὅτι ἡ δευτέρα τάξις μὲ 90 μαθητάς, ἔπρεπε νὰ διαιρεθῇ εἰς 2 τμήματα, τὸ ὅποιον διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν ἐγένετο, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἀναπαυτήριον τῶν διδασκάλων διετέθη ὡς παράδοσις, ἐννοεῖται μετὰ πόσης δυσκολίας ἐξοικονομήσαμεν τὸ πρᾶγμα διὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἀφ' οὗ ἠναγκάσθημεν ἐπίσης νὰ στεγάσωμεν ἄλλαχού τὸ Παρθεναγωγεῖον, εἰς κτίριον ὅπως μὴ ἀνταποκρινόμενον εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς παιδαγωγικῆς, τὸ ὅποιον ἄλλως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ φιλοξενηθῇ, ὅπου νῦν τὸ Ὀρφανοτροφεῖον.

Ἀλλὰ ἡ ἐξοικονόμησις αὕτη θὰ εἶνε ἀδύνατος διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, ὁπότε καὶ οἱ μαθηταὶ θὰ περισσεύσωσιν, ὥστε νὰ σχηματισθῶσι περισσότερα τμήματα καὶ ἐβδόμη τάξις θὰ σχηματισθῇ ἐκ τῆς ἐφετεινῆς ἑκτῆς. Οὕτω γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: ποῦ θὰ μεταφερθῇ τὸ Ὀρφανοτροφεῖον μὲ τόσα ὀρφανὰ! Εἰς τοῦτο μία καὶ μόνη ἀπάντησις καὶ λύσις χωρεῖ, νὰ ἀποτελειωθῇ τὸ ἐνταῦθα ἡμιτελὲς Παρθεναγωγεῖον τῆς Κοινότητος, τὸ ὅποιον καὶ εὐρύχωρον καὶ καθ' ὅλα κατάλληλον δι' Ὀρφανοτροφεῖον ὑπάρχει.

Πλὴν πρὸς ἀποπεράτωσίν του, κατὰ ἀκριβῆ παρὰ εἰδικῶν προϋπολογισμὸν, μόλις ἐπαρκοῦσιν 8000 λίραι ὁθωμ., ποσὸν τὸ ὅποιον ἀδύνατον νὰ χορηγήσῃ ἡ Κερασοῦς, ἡ ὁποία, μόλις συνελθοῦσα ἐκ τῶσων καταστροφῶν, ἀγωνίζεται νὰ καλύψῃ τὸν ἐξ 7000 λιρῶν σχολικὸν προϋπολογισμὸν. Θὰ ἦτο δυνατόν νὰ πράξῃ τοῦτο βοηθουμένη ἄλλοθεν, δι' ὃ καὶ ἀναφέρομαι πρὸς τὴν Ὑμετ. Πανιερότητα ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι θέλει ἐνεργήσῃ μετὰ τῆς διὰ πᾶν ἐθνωφελὲς ἐγνωσμένης δραστηριότητος Αὐτῆς πρὸς αἰῶδιον εὐγνωμοσύνην τῶν εὐεργετηθησομένων. Τοιαύτη παράκλησις ἐγένετο ἤδη ὑπὸ τῆς Κοινότητος πρὸς τὸν αὐτόντι Πρόεδρον τῆς ἀμερικανικῆς ἐπὶ τῶν βοηθημάτων

Ἐπιτροπῆς κ. **RUAN**, ἀλλὰ ἄγνωστον κατὰ πόσον θὰ εἰσακουσθῇ.

Τοῦτο γνωρίζουσα ἡ Ὑμετ. Πανιερότης δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα παρὰ τῷ ρηθέντι, οὕτως ὥστε εἴτε ἐν μέρει, εἴτε καθ' ὅλοκληρίαν νὰ ἐπικουρήσῃ ἡμῖν ὑπὸ τόσων ἀναγκῶν περιβαλλομένοις. Ἀλλὰ ἰδιαιτέρως εἶνε δυνατόν καὶ ἐκ τῶν συστάσεων καὶ τῆς θελήσεως τῆς Ὑμετ. Πανιερότητος ἐξαρτᾶται ὅπως ἡ αὐτόθι Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν παλινοστούντων χορηγήσῃ ἡμῖν πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ Παρθεναγωγείου, ἀφ' οὗ τοῦτο θὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς Ὁρφανοτροφεῖον καὶ θὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τοῦ μελλοντικοῦ στεγασμοῦ τῶν ὀρφανῶν, τὰ ὅποια δὲν εἶνε βεβαίως δυνατόν νὰ παρακλύσωσι κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος τὴν λειτουργίαν τῶν Σχολείων μένοντα εἰς τὸ Ἀρρεναγωγεῖον. Ἄλλως τε καὶ δι' ὑγιεινοῦς λόγους δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην παραμονὴ τοῦ Ἀρρεναγωγείου καὶ τοῦ Ὁρφανοτροφείου, δοθέντος ὅτι πλεῖστα τῶν ὀρφανῶν ἔχουσι τὰ σπέρματα καὶ τὰς ἐκδηλώσεις διαφορῶν ἀσθενειῶν.

Ἐπὶ τούτοις δέ, περατουμένου τοῦ Παρθεναγωγείου, θὰ ᾔνε δυνατόν, διατιθεμένων τῶν ὑπογείων αὐτοῦ, ὅπου ἐκ τοῦ θορύβου οὐδεὶς θὰ ἐνοχλῇται, νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐκεῖ τεχνουργεῖα ξυλουργικῆς, ὑποδηματοποιίας καὶ ραπτικῆς, οὕτως ὥστε τὰ ὀρφανὰ νὰ ἐξασκῶνται καὶ πρακτικῶς εἰς ἐκμάθησιν τέχνης βιοποριστικῆς.

Ἐπὶ τούτοις πᾶσι, παρακαλῶν θερμῶς τὴν Ὑμετ. Πανιερότητα ὅπως ὅπωςδῆποτε συνδράμῃ εἰς τὸν προεκτεθέντα σκοπόν, ὡς μέχρι τοῦδε τοσάκις ἐβοήθησε τὴν Κερασοῦντα ὡς ἀληθῆς φιλόστοργος πατήρ, εὐχαριστῶ ἐκ καρδίας καὶ διατελῶ μετ' ἀγάπης

Ἐν Κερασοῦντι τῇ 16ῃ Ἰανουαρίου 1920.

Ὁ Πατριαρχικὸς Ἐξαρχος.

† Ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ. »

Ἐτέραν ἐπίσης ἐπιστολὴν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Κερασούντιον Γ. Βαλαβάνην, ζητῶν τὴν ἐνίσχυσίν του διὰ τὰ Σχολεῖα. Παραθέτομεν καὶ ταύτην ὡς ἐξόχως χαρακτηριστικὴν τῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν τοῦ Ἐξάρχου πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τῆς διακαοῦς αὐτοῦ ἐπιθυμίας νὰ ἴδῃ τὰ Σχολεῖα ἀνοιγόμενα, τὰ ὅποια λόγῳ τοῦ πολέμου καὶ τῶν μετέπειτα ἐξιστορουμένων ἤδη γεγονότων ἐπὶ τριετίαν παρέμειναν κλειστὰ πρὸς ὑψίστην ζημίαν τῆς Ἑλληνικῆς νεότητος:

« Ἐν Κερασοῦντι τῇ 4ῃ Ἰανουαρίου 1920

Κύριε Γ. Βαλαβάνη,

Μολονότι δὲν συνηντήθημεν πρὸς γνωριμίαν, ἡ ἰδιότης, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὐρίσκομαι εἰς τὴν Πατρίδα σας καὶ ἡ ἐκ Κερασοῦντος καταγωγὴ σας, ἀρκοῦσι πρὸς ἐξήγησιν τοῦ ὅτι ἀναφέρομαι πρὸς Ὑμᾶς, λαμβάνων ὑπ' ὄψει τὴν προθυμίαν, ἡ ὁποία Σᾶς διακρίνει διὰ πᾶν καλὸν καὶ ὑψηλόν.

Τὸ δὲ ζήτημα, περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται, εἶναι τὸ ἀκόλουθον: Ἐφέτος κατ'ὀρθωσα νὰ ἐξοικονομήσω ἔστω καὶ μετὰ μεγίστης δυσκολίας τὸν στεγασμὸν ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀστικῇ τοῦ τε Ὀρφανοτροφείου εἰς τοὺς δύο ὑπερκειμένους ὀρόφους μὲ 200 ὀρφανὰ καὶ τοῦ Ἀρρεναγωγείου ἑξαταξίου μὲ 550 περίπου μαθητὰς εἰς τὸ πρῶτον διαμέρισμα, ἀφ' οὗ ἐχρησιμοποίησα καὶ αὐτὸ τὸ ἀναπαυτήριο τῶν διδασκάλων ὡς παράδοσιν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ πρώτη τάξις μετὰ τῆς προκαταρκτικῆς εἶναι διηρημένη εἰς 4 τμήματα, μολονότι ἐχρειάζοντο 5 τμήματα δι' αὐτὴν καὶ δύο διὰ τὴν βαν. Ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ὅποτε οἱ μὲν μαθηταὶ θ' αὐξηθῶσι σὺν Θεῷ πολὺ περισσότερον, ὡς φαίνεται, θὰ σχηματισθῇ δὲ καὶ ἑβδόμη τάξις, τότε θ' ἀπαιτηθῶσι 5 μὲν τμήματα διὰ τὴν α' τάξιν καὶ τὴν προκαταρκτικὴν δύο δὲ διὰ τὴν βαν ἀναμφιβόλως, δηλ. τρία ἐπὶ πλεον τῶν ὑπαρχόντων ἐν τῷ πρώτῳ πατώματι τοῦ ἀρρεναγωγείου, ἔνεκα τοῦ ὁποίου θὰ γίνῃ ἀνάγκη νὰ μετακομισθῶσι τὰ ὀρφανὰ ἀλλὰχοῦ, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ καὶ τὸ Παρθεναγωγεῖον θὰ μεταφερθῇ ἀναγκαίως ὅπου καὶ τὸ ἀρρεναγωγεῖον, καταλλήλως διαιρουμένου τοῦ κτηρίου ἀναλόγως, ἀφ' οὗ ἡ ὡς Παρθεναγωγεῖον χρησιμοποιουμένη ἐφέτος λέσχη εἶναι ἀκατάλληλος διὰ σχολεῖον διὰ πλείστους λόγους διδακτικούς καὶ ὑγιεινούς. Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ ζήτημα, ποῦ θὰ τοποθετηθοῦν τὰ ὀρφανὰ, μὴ ὑπάρχοντος καταλλήλου διὰ τόσα κτηρίου; Τὸ δὲ ἐρώτημα πρέπει νὰ προβληθῇ ἐνῶρίς, ἀπὸ τῶρα, διότι ἄλλως θὰ εὔρεθῇ ἡ Κοινότης μεθαύριον εἰς σύγκρουσιν καθηκόντων ἀπέναντι τῶν ὀρφανῶν καὶ ἀπέναντι τοῦ μαθητευομένου κόσμου. Μόνη λύσις τοῦ ζητήματος εἶναι ἡ ἀποτελειώσις τοῦ ἡμιτελοῦς Παρθεναγωγείου, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ στεγασθῶσι τὰ ὀρφανὰ. Διὰ τοῦτο ἔγραψα πρὸ τινος πρὸς τὸν κ. Κανελόπουλον καθὼς καὶ πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος κ. Παπαδόπουλον παρακαλῶν νὰ συντελέσωσιν ὅπως δοθῇ τῇ Κοινότητι ποσὸν δισχιλίων λιρῶν καὶ ἵνα δι' αὐτοῦ καὶ ἐτέρων χιλίων, τὰς ὁποίας θὰ κατέβαλον οἱ Κερασούντιοι ἀποτελειωθῇ τὸ Παρθεναγωγεῖον. Ἀγνοῶ κατὰ πόσον θὰ εἰσακουσθῶ, ἀλλὰ δυστυχῶς πραγματοποιώμενες, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνέθηκα τὴν κατάστροφιν τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῆς ἀπαιτηθησομένης δαπάνης. μοὶ εἶπον ὅτι θὰ χρειασθῶσιν 8000 λίρ. Ταῦτα ἐπληροφόρησα Ὑμᾶς διὰ νὰ ἐργασθῆτε μετὰ τῶν αὐτόθι πολιτῶν Κερασούντος καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος Σας ἐνεργήσητε καθὼς νομίζετε καὶ γνωρίζετε καλλίτερον πρὸς συλλογὴν χρημάτων διὰ ν' ἀποτελειωθῇ τὸ Παρθεναγωγεῖον οὕτως ὥστε καὶ τὰ ὀρφανὰ νὰ ἐξοικονομηθῶσι προσεχῶς καὶ ἡ πόλις προικισθῇ μὲ Παρθεναγωγεῖον. Ὁμιλήσατε καὶ παρακαλέσατε ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παρούσης μου τὸν κ. Ἀρμοστήν, πληροφοροῦντες περὶ τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον θ' ἀπαιτηθῇ. Ἄν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μᾶς δώσουν τὸ ὅλον, ἃς δώσουν τὸ ἡμισυ τὸ δὲ ὑπόλοιπον διὰ θεατρικῆς παραστάσεως, τὴν ὁποίαν νὰ εὐαρεστηθῇ νὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν του καὶ δι' ἄλλων τρόπων τοὺς ὁποίους θὰ σκεφθῆτε Σεῖς αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς ἐδῶ, νὰ ζητήσωμεν νὰ ἐξοικονομήσωμεν.

Ἐφέτος τὰ σχολεῖα ἔχουν περὶ τοὺς 850 μαθητὰς καὶ μαθητρίας. Κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ νέου ἔτους μαθηταὶ εἰς 4 ὁμάδας ὑπὸ 4 διδασκάλους ἔψαλαν τὰ κάλανδα καὶ εἰσέπραξαν περὶ τὰς 255 λίρας διὰ τῶν ὁποίων θὰ ὑποδίσσωμεν 100 μαθητὰς καὶ μαθητρίας, τοὺς ἐπιμελεστέρους καὶ πτωχοτέρους. Τὰ σχολεῖα ἔχουσι προϋπολογισμὸν λίρας 7.000, τὰς ὁποίας προσπαθοῦμεν νὰ ἐξεύρωμεν, Ὑμεῖς δὲ αὐτοῦ οἱ Κερασούντιοι πεποίθαμεν ὅτι θὰ μᾶς βοηθήσητε

δι' ὅλης τῆς ἀκμαζούσης εὐγενοῦς διαθέσεώς Σας διὰ νὰ κατορθώσωμεν ὅ,τι ἠμπόδισεν ἡ ἀναστάσις τοῦ πολέμου νὰ ἐπιτελεσθῇ μέχρι τοῦδε. Ὁ ζῆλος καὶ ἡ δραστηριότης, ἡ ὁποία διέκρινε πάντοτε τὸ ὁμογενές ἅς συναθροίσῃ Ὑμᾶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ πρὸς μελέτην, ἔγκρισιν, ἀπόφασιν καὶ διενέργειαν παντὸς καρποφόρου μέσου πρὸς βοήθειαν τῆς Πατρίδος Σας, ἡ ὁποία ἂν μάλιστα κατορθώσῃ διὰ τῶν Ὑμετέρων ἀγώνων νὰ ἀποτελειώσῃ τὸ Παρθεναγωγεῖον διπλασίως θέλει εὐγνωμονῇ Ὑμῖν πᾶσι μετ' ἐμοῦ, ἐπευχομένου καλὴν ἐπιτυχίαν, τὸ δὲ ἀρξάμενον νέον ἔτος ἐν παντὶ εὐτυχές.

Ὁ Πατριαρχικὸς Ἐξαρχος

† Ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ »

Πλὴν ὅμως καὶ τὸ κύριον ἔργον, δι' ὃ ἀπεστάλη, δὲν κατέλειπεν ἡμιτελές, παρὰ τὰς ποικίλας πιέσεις καὶ ἐπιθέσεις, τὰς ὁποίας ὑφίστατο. Ἀμα τῇ ἀφίξει του ὁ Μητροπολίτης Χαλδίας ἀπεσύρθη εἰς Πουλαντζάκην, χωρίον ἀπέχον ἡμίσειαν μόνον ὥραν ἐκ Κερασοῦντος καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου εὐκόλως ἠδύνατο νὰ ἐπικοινωνῇ μετὰ τῶν ὁπαδῶν του. Περαιτώσας, ὅθεν, τὰς ἀνακρίσεις, συνέταξεν ἔκθεσιν, τὴν ὁποίαν ὑπέβαλεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα. Τῆς ἐκθέσεως ταύτης παραθέτομεν τὸ ἱστορικὸν τῆς διενέξεως μεταξὺ Κοινότητος Κερασοῦντος καὶ Λαυρεντίου, τὰ δ' ὑπόλοιπα ἐν περιλήψει. Γράφει, λοιπόν, ἐπὶ τοῦ ἐπιμάχου ζητήματος ἡ Ἐκθεσις:

« Εἶναι γνωστὰ αἱ συνθῆκαι, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐγένετο ἡ προσάρτησις τῆς πόλεως Κερασοῦντος εἰς τὴν Μητρόπολιν Χαλδίας, ἀποσπασθεῖσα τῆς ὑφ' ἣν ὑπήγετα ἐπαρχίας Τραπεζοῦντος διὰ τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Ὀκτωβρίου 1913 Συνοδικοῦ τόμου. Πρὸ πολλοῦ οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ἀπέβλεπον εἰς ἐκκλησιαστικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ὑφ' ἣν διετέλουν τότε Μητροπόλεως καὶ σύστασιν ἀνεξαρτήτου ἐπαρχίας περιλαμβανούσης πάντα τὰ διοικητικῶς εἰς τὴν Κερασοῦντα ὑπαγόμενα χωρία, διότι ἐφρόνουν ὅτι οὕτω καὶ τὰ τῆς πόλεως αὐτῶν θὰ ἠὺδοκίμουν καὶ τὰ τῶν χωρίων συγκεντρούμενων περὶ τὴν Κερασοῦντα, ἔδραν ὑποδιοικήσεως, θὰ προήγοντο πολλαχῶς. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ τάσις αὕτη, ἐπιτυγχάνουσα, θ' ἀπεστέρει τὴν ἐπαρχίαν Χαλδίας ἀρκετῶν χωρίων, ἀσύμφορον τῷ Π. Μ. Χαλδίας τότε παρεδρεύοντι ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ ἐπὶ Πατριαρχοῦ τοῦ τότε Παναγιωτάτου κ. Γερμανοῦ, κατορθώθη ἡ ἀπόσπασις τῆς Κερασοῦντος ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Τραπεζοῦντος, ἐν ᾧ χρόνῳ ὁ νεωστὶ τότε ἐκλεγείς Π. Μ. Τραπεζοῦντος κ. Χρῦσανθος ἀνεχώρει πρό τινος ἐκ Κων]πόλεως. Ἡ τοιαύτη ἀπόσπασις καὶ προσάρτησις, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν Κερασουντίων καὶ ὅλως ἀπροσδοκίτως γενομένη, εὐθὺς ἀμέσως προυκάλεσε διαμαρτυρίαν πρὸς τὰ Σ. Πατριαρχεῖα, ἀλλὰ τὰ ἐφεξῆς ραγδαῖα πολιτικὰ γεγονότα καὶ δὴ ὁ πανευρωπαϊκὸς πόλεμος διέκοψαν πᾶσαν ἐξέγερσιν τῶν κατοίκων, ἄλλο ζητησάντων καὶ πρὸ ἄλλης ἀποφάσεως ἐκκλησιαστικῆς εὐρεθέντων, καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς ν' ἀποδεχθῶσι τὸ γενόμενον, μετὰ τῆς ἐπιφυλάξεως νὰ ἐνεργήσωσιν ἐν καιρῷ εὐθετωτέρῳ, τοσού-

τω μᾶλλον, ὅσῳ ἐθεώρουν τὴν ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ τότε παρεδρεῖαν τοῦ Π. Μ. Χαλδίας ὡς ἀρκετὴν, ὥστε νὰ ναυαγίσῃ πᾶσα προσπάθεια αὐτῶν κατὰ ἀποφάσεως, προσφάτου μάλιστα.

Ἡ γενομένη ἀπόφασις ἀπῆρσε πολὺ περισσότερον, καθ' ὅσον ὁ Π. Μ. Τραπεζοῦντος πρὸ ὀλίγου εἶχε διέλθει ἐκ Κερασσοῦντος ἐν ᾧ κατηνθύνετο εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας του καὶ χαιρετισθεὶς ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ὑπὸ ἐπιτροπῆς τῆς πόλεως, ἐπὶ τούτῳ εἰς αὐτὸ ἀνελθούσης, ἐπειδὴ ἠγνόει τὰ ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἀποφασισθέντα καὶ γενόμενα, εἶχεν ὑποσχεθῇ αὐτῇ νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι θὰ εὔρισκον οἱ πολῖται Κερασσοῦντος συμφέρον καὶ συντελοῦν εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς πατρίδος των. Τοῦτο καθὼς καὶ ἡ ὅλη πολιτεία τοῦ Π. Μ. Τραπεζοῦντος κ. Χρυσάνθου μιᾷ φωνῇ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του καὶ τοῖς πέριξ εὐφημουμένου ὡς ζηλωτοῦ καὶ παντὸς καλοῦ ἐραστοῦ, συνετέλεσεν ὥστε νὰ δυσανασχετῶσιν οἱ Κερασσοῦντιοι, ὅτι ὑπήχθησαν ὑπὸ κυριαρχίαν ἐκκλησιαστικὴν, τὴν ὁποίαν οὐδέποτε πράγματι ἐπεζήτησαν καὶ τὴν ὁποίαν πολλαχῶς ἔβλεπον ὑποδεεστέραν τῆς προτέρας, ἡ δὲ ποία εἶχεν ἤδη ἐκ τῆς συγκρίσεως καταστῆ εὐκτὴ τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐπιθυμητή. Ἐπῆλθε κατόπιν ὁ πόλεμος, ὁ ὁποῖος δεινῶς ἐδοκίμασε τὴν πόλιν καὶ τὰ περὶχωρα, τῶν ὁποίων ἡ δυστυχία συνεκίνει τοὺς Κερασσοῦντιοὺς, κατορθώσαντας διὰ πολλῶν θυσιῶν νὰ ἀποφύγῃσι τὸν ἀποφασισθέντα ἐκτοπισμὸν των καὶ δὴ ἀναλαβόντες τὴν μεταφορὰν τῶν ζωοτροφιῶν τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ ἀπὸ τῆς Κερασσοῦντος μέχρι δεκαῶρου ἀπ' αὐτῆς ἀποστάσεως».

Καὶ ταῦτα μὲν ἀναγράφονται ἐν ἀρχῇ τῆς Ἐκθέσεως τοῦ Ἐξάρχου, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐκτίθενται ὅσα κατετέθησαν αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἀποκηρυξάντων τὸν Μητροπολίτην, τὰ ὁποῖα παραλείπομεν ὡς ἄσχετα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ παρόντος.

Περαιίνων τὴν ἐκθεσὶν του ὁ Ἐξάρχος ἐγνωμάτευεν, ὅτι, κατόπιν τούτων, ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπανέλθῃ ἡ Κερασσοῦς ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν Χαλδίας, καὶ ὅτι, ἂν ἡ ἰδρυσις ἰδιαιτέρας ἐπισκοπῆς ἦτο ἀδύνατος, θὰ ἦτο προτιμωτέρα ἡ ὑπαγωγή τῆς πόλεως ἐκκλησιαστικῶς ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν Τραπεζοῦντος.

Ἡ δυσμενὴς τροπὴ, τὴν ὁποίαν ἐλάμβανεν ἡ ὅλη ὑπόθεσις, διὰ τὸν Μητροπολίτην Λαυρέντιον ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς τοῦ Ἐξάρχου, δὲν συνέφερεν ἀσφαλῶς εἰς αὐτόν. Καὶ ἐπεχειρήθη μὲν, ὡς εἶδομεν, διὰ ραδιουργιῶν καὶ δολοπλοκιῶν καὶ ἐπιθέσεων τῶν ὁργάνων του ν' ἀπογοητευθῇ αὐτός, ἀλλ' ἡ παρὰ τὰς προσδοκίας καὶ ἐλπίδας των ἐξέλιξις τῶν Κοινοτικῶν πραγμάτων καὶ ἡ ἀποκατάστασις ὁμαλῆς ζωῆς εἰς Κερασσοῦντα, ὀφειλόμενα εἰς τὴν ἀνωτέραν πνοήν, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του ἐνεφύσησεν ὁ Ἐξάρχος, ἤγαγον πλέον τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Τοπάλ Ὀσμάν καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐλαχίστων, οἱ ὁποῖοι ἀντετίθεντο πρὸς τοὺς ἀποκηρύξαντας τὸν Μητροπολίτην Χαλδίας, εἰς φανεράν πλέον κατὰ τοῦ Ἐξάρχου ἐπίθεσιν.

Ἡ εὐκαιρία τῆς ἀπροσχηματίστου κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεως ἐξεδηλώθη, ὥς ἀνεμένετο. Ἡμέραν τινά, καθ' ἣν ὁ ῥῆξάρχος εὗρισκετο εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ἐκ τῶν προκρίτων Ἰωάννου Ἀτματζίδου, ὅστις ἦτο καὶ ἐφοροταμίας τῶν Σχολείων, καὶ συνεζήτει, ἀντελήφθη πλῆθος ὀπλοφόρων ληστῶν νὰ τὸν περικυκλώνη. Διαισθανθεὶς ἀμέσως τὰ μέλλοντα νὰ ἐπακολουθήσουν, συνέστησεν εἰς τὸν μετ' αὐτοῦ εὗρισκόμενον Γραμματέα τῆς Κοινότητος Κερασσοῦντος Σπυρίδωνα Σουρμελῆν νὰ μεταβῇ ἀμέσως εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Κοινότητος, εὗρισκόμενα ἐντὺς τῆς αὐτῆς οἰκίας, ἐνθα διέμενεν ὁ ῥῆξάρχος, καὶ πρὶν παραδώσῃ εἰς τοὺς σπεύσαντας ν' ἀναλάβουν ἀντιθέτους τὰ βιβλία Πρακτικῶν καὶ Πρωτοκόλλου, νὰ σχίσῃ ὅλα τὰ ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του φύλλα τῶν βιβλίων τούτων καὶ νὰ τὰ καύσῃ.

Εὐτυχῶς ὁ Γραμματεὺς ἐξετέλεσεν ἄνευ χρονοτριβῆς τὴν ἐντολήν, ἥτις ἀπεδείχθη σωτηρία. Διότι, ἂν τὰ καέντα φύλλα καὶ ἔγγραφα περιήρχοντο εἰς χεῖρας τοῦ Τοπὰλ Ὀσμάν, πλῆθος πατριωτῶν θὰ ὠδηγεῖτο πρὸ τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀποσπάσματος. Καὶ θὰ ἐδικαιολογεῖτο πλήρως καὶ εὐλόγως ὁ Τοπὰλ Ὀσμάν, διότι ἐκ τούτων θὰ προέκυπτον ἀδιάσειστα στοιχεῖα ἐνοχῆς ἐναντίον των, ὥς ἐργαζομένων ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Πόντου καὶ κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ καθεστῶτος.

Ἀφοῦ ὁ ῥῆξάρχος ἐβεβαιώθη, ὅτι τὰ ἐνοχοποιητικὰ ταῦτα στοιχεῖα δὲν ὑπῆρχον πλέον, ἐξῆλθε τοῦ καταστήματος καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἀνυπομονούντων ληστῶν ὠδηγήθη εἰς τὴν προκυμαίαν. Διὰ λόγους εὐνοήτους δὲν ἐπετράπη εἰς κανένα ἐκ τῶν χριστιανῶν ν' ἀκολουθήσῃ τὸν ῥῆξάρχον. Τὸν δὲ παραβάντα τὴν διαταγὴν ἐκ τῶν προκρίτων Ἰωάννην Σεϊτανίδην, ὀλίγον μετὰ τὰ δραματικὰ ταῦτα γεγονότα, ἐξώντωσαν. Ἐκεῖ ἐπεβιβάσθη λέμβου καὶ ὑπὸ πλήθους κακούργων ὀπλισμένων μέχρις ὀδόντων περιστοιχιζόμενος, ὠδηγεῖτο πρὸς ἄφευκτον θάνατον. Ἀλλὰ θεῖα χάριτι, κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμήν, διήρχετο τῆς Κερασσοῦντος πλοῖον ρωσικόν, μὴ ἀνῆκον βεβαίως εἰς τοὺς μπολσεβίκους. Ὄταν ὁ πλοίαρχος αὐτοῦ ἀντελήφθη ἱερωμένον ἐν μέσω ὀπλοφόρων, ἐσταμάτησε καὶ ἠνάγκασε τοὺς κακούργους νὰ παραδώσωσι τὸ θῦμα των. Κατόπιν τῆς διασώσεώς του ὁ ῥῆξάρχος ἠθέλησε ν' ἀποβιβασθῇ εἰς Ἀμισὸν διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐν Κερασσοῦντι θέσιν του. Ἀλλ' ὁ ἐκεῖ ῥῆγγλος ἀρμοστής Καπιταὶν Πέριγκ τὸν ἀπέτρεψε, διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν βεβαίαν ἐξόντωσίν του. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ ἐπέκτασις καὶ ἐπικράτησις τοῦ Κεμαλικοῦ κινήματος ἐδημιούργει κατάστασιν συνεχῶς ἐπιδεινουμένου κινδύνου.

Κατόπιν τούτων μετέβη εἰς Κων)πολιν, ὅπου καὶ ἐξέθεσε λεπτομερῶς τοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἦσαν ἐκτεθειμένοι οἱ δυστυχεῖς ὁμογενεῖς τοῦ Πόντου. Ἐκεῖ δ' εὗρισκόμενος, ἐπληροφορήθη τὰς σφαγὰς τῆς Κερασσοῦντος, τὴν θανάτωσιν τῶν συνεργατῶν του καὶ τὴν ἰδικήν του καταδίκην εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἀνεξαρτησίας.

Ποῖα ζοφερά αἰσθήματα προεκάλεσεν ἡ τοιαύτη ἐκ Κερασσοῦντος βιαία ἀπομάκρυνσίς του, ἀποδεικνύει λίαν εὐγλώττως ἡ κατωτέρω ἐπιστολή, ἡ ὁποία ἀπεστάλη πρὸς αὐτὸν καὶ ἡ ὁποία ἐκφράζει τὸν πόνον καὶ τὸ αἶσθημα ἀγωνίας τοῦ λαοῦ:

« Τῷ Θεοφιλεστάτῳ Ἀγ. Ἀπολλωνιάδος κ. κ. Ἰωακείμ

Εἰς Κωνσταντινούπολιν

Θεοφιλέστατε,

Ἡ ἀπ' ἐνταῦθα ἀπαισίως ἀναχώρησίς Σας, χωρὶς νὰ μεταχειρίζωμαι κολακείαν, Σᾶς βεβαιῶ διὰ τῆς παρούσης μου, ἣτις γράφεται ἐκ πατριωτικοῦ καθήκοντος, ὅτι εἰς πάντα προυξένησεν ἀπὸ καρδίας λύπην ἐκτὸς δηλ. τῶν 5-6 λεγομένων τοῦ ἀντιθέτου κόμματος. Τὴν ἐπιούσαν ὁμως καὶ αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ πρὸ πάντων οἱ ἔγκριτοι, μαθόντες τὸν τρόπον τῆς ἀναχωρήσεώς Σας, (διότι τότε ὅτε Σᾶς εἶδον ἀναχωροῦντα ἐνόμιζον ὅτι αὐτοθελήτως ἀναχωρεῖτε) ἐξέφρασαν τὴν βαθεῖαν λύπην των καὶ δὲν ἠδυνήθησαν μερικοὶ νὰ συγκρατηθῶσιν, μετέβησαν πρὸς τὸν ἁγᾶν καὶ τὸν ἔκαναν τὰς ἀπαιτουμένας παρατηρήσεις, ὅστις εἰς ἀπάντησιν τοὺς εἶπεν «ἐγὼ ἀφ' ἐαυτοῦ μου δὲν τὸ ἔπραξα» καὶ ἐξέβαλεν ἐκ τῆς τσέπης του ἔγγραφον, τοὺς ἔδειξεν, ἐν ᾧ ἔλεγεν (αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μεταξὺ ἄλλων τοιοῦτος καὶ τοιοῦτος εἶναι . . . ἐπικίνδυνος διὰ τὸν τόπον . . . καὶ πρέπει νὰ ἀπομακρυνθῇ ἐντεῦθεν . .) μὲ τὰς ὑπογραφὰς Πανίδου, Ἀρχιμανδρίτ. Ἰακώβου, καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς Δημογερόντων » καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἡ πρᾶξις εἶναι κατακριτέα διὰ λόγους πολλοὺς ἀπεφάνθησαν. Ὁ λαὸς μετ' ἀνυπομονησίας ζητᾷ καθημερινῶς νὰ μάθῃ τί, ἄλλος πότε θὰ ἔλθῃ, ἄλλος μήπως δὲν θὰ ἔλθῃ, ἄλλος ἂν ἔγραψε κτλ. καὶ πλέον ἕως σήμερον ἐπειδὴ δὲν ἐμάθαμεν τίποτε εὐρίσκεται ὁ λαὸς εἰς ἀπελπισίαν καὶ εἰς κρίσιμον κατάστασιν ἀπέναντι καθημερινῶν γεγονότων.

Τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς Σας χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις εἰς αὐτοὺς τοὺς 5-6 πρὸ πάντων Πανίδην, ἀρχιμανδρ. Μυρωνίδην, Ἱεροκλῆ, Ἀσβεστόπουλον, Κύριλλον καὶ εἰς κίνησιν μεγάλην, καὶ

Α! Τὴν ἐπιούσαν ἐζήτησαν ἐπιμόνως καὶ ἔλαβον τὰ βιβλία τῶν Πρακτικῶν καὶ Πρωτοκόλλων, ἔκαμαν καὶ παρατηρήσεις διὰ τὰ ἀφαιρεθέντα φύλλα καὶ κατόπιν καὶ ἄλλα βιβλία, ἐκτὸς τῆς διαχειρίσεως τῆς Ἐφορείας καὶ ταῦτα μετὰ τὴν περίοδον ἐπιφυλάσσονται, ἐζήτησαν καὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἐν μεγάλῳ γραφεῖον μὲ τζόχαν σκεπασμένον. Τοὺς παρεδώσαμεν τὸ μικρὸν ἐκεῖνο, ὡς γνωρίζετε, γραφεῖον τὸ ἀπὸ τὸ σχολεῖον ληφθέν.

Β! Καθ' ἡμέραν συνεδριάσεις, ἐπιβάλλονται εἰς ὅλους τοὺς ἐπιτρόπους τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὸν Σταυριανίδην ἀπέβαλον, ἄγνωστος ὁ νέος ἐπίτροπος. Καὶ προχθὲς Κυριακὴν προσεκάλεσε πολλοὺς, ἀλλ' ὀλίγιστοι παρουσιάσθησαν, ἐπρότεινεν ὁ πρόεδρος Πανίδης τὰ ἐξῆς, ὅτι, νὰ κάμωμεν ἐν ἔγγραφον δι' οὗ νὰ ζητήσωμεν τὸν Ἀγ. Χαλδίας, ἀφ' οὗ πλέον δὲν ἔχομεν

κομματικούς . . . καὶ τοῦτο μοὶ τὸ ἐπρότεινεν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Καϊμμακάμη ὁ Σιουπρέϊζ, (διότι ὁ Καϊμμακάμ. ἔλειπεν εἰς Τραπεζοῦντα), εἰς τοῦτο ὅμως δὲν ἐπέτυχεν, ἀγνοῶ ὅμως ἂν θὰ τὸ ξανά προτείνῃ. Πρὸς δὲ ἐπρότεινε νὰ ἴνῃ συνδρομητὴς ὡς εἶδος ἐπίδομα νὰ προσφέρῃ κατὰ μῆνα ποσόν τι τὸν Ἀγᾶ εἰς βάρος τοῦ κοινοῦ χάριν δῆθεν προλήψεως ἀπευκταίου τιτός . . . καὶ τοῦτο μὴ λαβὼν πέρας ὀργισθεὶς ὁ Παν. ἀνεχώρησεν.

Γ! Τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς Σας τὸ ἑσπέρας ὁ Ἀρχιμαν. Ἰάκωβος ἐπὶ ἀμοιβῇ, ὡς λέγουσιν οἱ συγγενεῖς, 30 λιρῶν ἔστεψε τὸν Ἰ. Δ. Ἀσβεστόπουλον μὲ τὴν Α΄ ἐξαδέλφην του Μαρ. Ἰ. Ἀσλανίδου ἐν κρυπτῷ καὶ τὸ χερίστον τυγχάνει ὁ γαμβρὸς βαπτιστικὸς τῆς ἥδη πενθερᾶς του, καὶ ὅτι ἡ ἄδεια ἐδόθη δῆθεν ὑπὸ τοῦ Ἀγ. Χαλδίας ἔναντι ἀμοιβῆς.

Δ! Ὡς ἔμαθον, ὁ Ἀγ. Χαλδίας κ. Λαυρέντιος εἶχε προλάβει καὶ ἔγραψεν εἰς τὸν Πανίδην ὅτι μὲ κάθε τρόπον νὰ διώξητε τὸν Ἐξαρχον καὶ διὰ τοῦτο ἔσπευσαν εἰς τὴν ἀποπομπὴν Σας. Τοῦτο ἔπραξαν βεβαίως διὰ νὰ μὴ προφθάσῃ ἐνταῦθα ἡ δοθεῖσα εἰδήσις, ὅτι ἡ ἐπιτροπία τοῦ Ἀγ. Χαλδίας ἀνετέθη εἰς τὸν Ἐξαρχον. Ἄς ὄψονται κάθε ἀσυνείδητος.

Ε΄ Ἐκαμαν μεταβολὰς ἱερέων Ἀγ. Νικολάου, διέταξαν τοὺς νέους ἱερεῖς νὰ μὴ πληρώσουν τίποτα εἰς τὰς οἰκογενεῖας τῶν ἱερέων Παπα᾿Ανέστη καὶ Κυριακοῦ, παραλείπω δὲ τὰς ἄλλας ἐνεργείας των. Ὅσον δὲ τὰ τοῦ Ἀγᾶ.

Α! Μετὰ δύο ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεώς Σας συνέλαβε δύο νέους, τὸν Π. Σεϊτανίδην νεόπανδρον καὶ τὸν Π. Πεζερκιανίδην κασάπην καὶ διὰ τῶν τζετέδων καὶ τοῦ υἱοῦ του τοὺς ἐξηφάνισεν καὶ ἀπὸ ξύλον τοὺς ἐφόνευσαν περίξ τοῦ χωρίου Γιόμας 2 ὥρας μακρὰ, θρῆνοι καὶ κοπετοὶ εἰς τὰς οἰκογενεῖας των καὶ εἰς ὅλην τὴν πόλιν.

Β! Ἐν πλοῖον μεγάλον πρὸ 4 ἡμερῶν ἰδὼν αὐτὸ εἰς πέλαγος ἀλάτι φορτωμένον ἔστειλε μοτὸρ καὶ τὸ συνέλαβε καὶ τὸ μετέφερε πλησίον τοῦ Ἀκρωτηρίου Ζεφύρου καὶ τὸ ξεφόρτωσε.

Γ! Πρὸ ἑξ ἡμερῶν διὰ τῆς ἐφημερίδος « Κετή καγία » ἐδημοσίευσεν ὁ ἴδιος ὡς ἑξῆς: . . . ἐπειδὴ εἰς διάφορα μέρη τοῦ κράτους μας Ἕλληνες σφάζουν καὶ κακοποιοῦν τοὺς ἀδελφούς μας δὲν πρέπει καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα νὰ μείνωμεν ἀπαθεῖς, πρέπει νὰ κάμωμεν τὰ ἀντίποινα ἐκδικούμενοι . . . » μερικοὶ ὀθωμανοὶ τὸ κατέκρινον, ἐν τούτοις ὁ λαὸς εὗρέθη εἰς συγκίνησιν καὶ ἀπελπισίαν.

Δ! Αὐστηροτάτη ἀπαγόρευσις εἰς τὸ νὰ μὴ ἐξέλθῃ κανεὶς καὶ ταξιδεύσῃ καὶ οὔτε μὲ μοτὸρ ἀκόμη . . . ἔστω καὶ γυναῖκες, εἰς πολλοὺς ἔδωσεν ὁ κομισάρης βεσικάδες καὶ αὐτὸς ὁ Ἀγᾶς, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ ἀτμόπλοιο τοὺς ἐξέβαλεν ὑποστάντας μεγάλας θυσίας.

Ε! Πρὸ 4 ἡμερῶν εἰς τὴν Γαράλην ἀπέχουσιν 6 ὥρας διελθόντες οἱ τζετέδες ἐλεηλάτησαν καὶ μετὰ τούτων μετέβησαν οἱ περίξ γείτονες ὀθωμα-

νοὶ τὸ ἀπογύμνωσαν δλοτελῶς. Ἀπὸ προχθὲς ἐστάλη ἀπεσταλμένος πρὸς ἐξέτασιν καὶ χθὲς ἕως ἑσπέρας δὲν ἐπέστρεψεν.

Ταῦτα ἐν περιλήψει, Θεοφιλέστατε, ἐνέκρινα νὰ Σᾶς τὰ πληροφορήσω ἐν μυστικότητι. Ὁ λαὸς εὐρίσκεται εἰς κρίσιμον θέσιν. Οὐδεμία παρ' οὐδενὸς προστασία. Ἐγκατελείφθημεν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ἐκτοτε οὐδὲν καὶ θωρηκτὸν παρουσιάσθη. Προχθὲς ἦλθεν ἐν μικρὸν Γαλλικὸν καὶ ὡς φαίνεται παρέπεμψεν τὸν Ἀξιωματικὸν εἰς τὸν Πανίδην ὅστις καὶ τὸν διαβεβαίωσεν ὅτι ἔχομεν ἄκραν ἡσυχίαν . . . Φυσικὰ αὐτὸ θὰ πῇ.

Διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ

Ὁ Ὑμέτερος

ΣΤ. ΣΟΥΡΜΕΛΗΣ

Υ.Γ. Σήμερον τὸ ἔγγραφον συνετάχθη καὶ τὸ περιφέρουν εἰς τὸν μὲν καὶ εἰς τὸν δὲ διὰ νὰ τὸ ὑπογράψωσι πρὸς ἐπαναφορὰν τοῦ Λαυρεντίου. Ἐπιβάλλονται εἰς τὸν καθένα διὰ φοβερεισμῶν. Ἠλθον καὶ εἰς τὸν Καπ. Ἰορδάνην. Ἐπὶ τοῦ παρόντος προσεποιήθη ἄλλως πῶς, ἀλλ' εὐρίσκεται εἰς στενὸν χωρὸν θέσιν, ἃν ξανὰ τοῦ τὸ προτείνουν μὲ βίαν.»

Παρὰ τὰς ἀπεγνωσμένας ταύτας ἐκκλήσεις οὔτε ὁ Ἐξαρχος ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιστρέψῃ, οὔτε καὶ ὁ καταπροδοθεὶς Ἑλληνικὸς στρατὸς ἠδύνατο νὰ προλάβῃ πλέον τὴν τραγωδίαν τοῦ Πόντου. Διότι ὁ Δούρειος ἵππος τῶν συμμάχων κατίσχυσε τῆς Ἑλληνικῆς ἀνδρείας. Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ πράξῃ τί τὸ σωστικὸν κατὰ τὰς ἀποφράδας ἐκείνας ἡμέρας. Οὕτως ὁ Ἐξαρχος παρέμεινεν εἰς Κων)πολιν μέχρι τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν αὕτη ἀπεδόθη εἰς τοὺς Τούρκους καὶ εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα. Μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν καὶ τὴν τραγικὴν διάψευσιν τοῦ Ἑθνικοῦ Ὀνειδίου, ἔλαβε καὶ οὗτος τὴν ὁδὸν τοῦ ἐκπατρισμοῦ, καταφυγὰν εἰς Θεσσαλονίκην, ἐν ἔτει 1922.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ε΄

Ι.— Η ΕΝ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΩ, ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑ ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Ἐγκατασταθεὶς εἰς Θεσσαλονίκην, παρέμενεν ἰδιωτεύων μέχρι τοῦ 1928. Τότε ἀκριβῶς ἐπροτάθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα διὰ τὸν Μητροπολιτικὸν Θρόνον τῆς ἐπαρχίας Διδυμοτείχου, κενωθέντα διὰ τῆς ἐθελουσίας ἀποχωρήσεως τοῦ αἰοδίου Φιλαρέτου Βαφείδου, εἰς χρόνον μακρὸν ἐκτείναντος τὴν ἀρχιερατείαν του ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ, ἥτοι ἀπὸ 6 Αὐγούστου 1899 μέχρι Ἰανουαρίου 1928.

Ἡ ἀναγγελία τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Ἰωακείμ εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον Διδυμοτείχου ἐγένετο διὰ τοῦ κάτωθι Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος:

« Βασιλείως ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως

Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ἀριθ. Πρωτ. 650

Εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι, τιμιώτατοι δημογέροντες, ἐφοροεπίτροποι, πρόκριτοι καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Διδυμοτείχου, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Ἐστὼ γνωστὸν πᾶσιν ὑμῖν ὅτι, τοῦ ἀρχιερέως ἡμῶν κ. Φιλαρέτου προαχθέντος τιμῆς ἔνεκεν εἰς τὸν θρόνον τῆς σχολαζούσης ἱστορικῆς Μητροπόλεως Ἡρακλείας, ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου προήχθημεν λαβεῖν, κατ' ὀφειλὴν ἀξιόχρεων, πρόνοιαν περὶ ἐκλογῆς καὶ ἀποκαταστάσεως καταλλήλου καὶ ἀξίου διαδόχου ἐκείνου.

Ψήφων τοίνυν κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Ἀγίου Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, ἡμετέρα Πατριαρχικῇ προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ, ὑπὸ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου, τῇ ἐπικλήσει τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος, εἰς ἐκλογὴν καὶ ἀνάδειξιν τοῦ ἀξίου ἐκ τῶν τεθέντων τριῶν ὑποψηφίων προσώπου, πρὸς ἀνάληψιν τῆς ἀρχιερατικῆς προστασίας καὶ ποιμαντικῆς

ράβδου τῆς ἁγιωτάτης ταύτης Μητροπόλεως, προεκρίθη τῶν ἄλλων καὶ ἐξελέγη ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀπολλωνιάδος, ἀγαπητὸς ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς κ. Ἰωακείμ, ἀνὴρ κόσμιος καὶ ἱεροπρεπής, τὰ θεῖα καλῶς ἐξησκημένος, παιδείᾳ κεκοσμημένος ἐκκλησιαστικῇ τε καὶ τῇ θύραθεν, φρονήσει καὶ ἱκανότητι συγκεκροτημένος καὶ πείραν ἔχων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ ὑποθέσεων, ὅς καὶ ἀνεδείχθη γνήσιος καὶ κανονικὸς Μητροπολίτης τῆς ἁγιωτάτης ταύτης Μητροπόλεως Διδυμοτείχου.

Ὅθεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδοικοῦ Γράμματος κοινοποιοῦντες τοῦτο πᾶσιν ὑμῖν τοῖς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ εὐλογημένοις χριστιανοῖς, εὐχόμεθα καὶ εὐλογοῦμεν πατρικῶς καὶ ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν ἐκκλησιαστικῶς ὅπως τὸν διαληφθέντα Ἱερώτατον Μητροπολίτην Διδυμοτείχου, ὑπέρτιμον καὶ ἑξαρχον πάσης Ροδόπης, ἀγαπητὸν ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν κ. Ἰωακείμ, γινώσκητε ἀπὸ τοῦδε γνήσιον, νόμιμον καὶ κανονικὸν ἀρχιερέα ὑμῶν καὶ κυριάρχην τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ εὐαγγελικὸν ποιμένα τοῦ ἐν αὐτῇ λογικοῦ ποιμνίου καὶ πατέρα πνευματικὸν ἀπάντων ὑμῶν, μνημονεύοντες τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, ὡς νενόμισται, ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθίαις.

Οὐδόλως δ' ἀμφιβάλλοντες ὅτι διὰ τῆς θείας χειραγωγίας καὶ ἀντιλήψεως ποιμανεῖ ὑμᾶς θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως ἡ αὐτοῦ Ἱερότης, τύπος καὶ ὑπογραμμὸς καὶ καλὸν παράδειγμα εὐσεβείας, ἀρετῶν ἐνθέων καὶ βίου ἀνεπιλίπτου πᾶσιν ὑμῖν καθιστάμενος, πρὸς δὲ καὶ ἀκριβὴς φύλαξ τῶν πατροπαράδοτων ἱερῶν δογμάτων καὶ παραδόσεων τῆς ἀμωμίτου ἡμῶν πίστεως καὶ προστάτης θερμὸς τῶν παντοίων ἐπαρχιακῶν καὶ ἰδιωτικῶν ὑμῶν συμφερόντων καὶ ὑποθέσεων, προαγόμεθα ἐπιδραψιλεῖσαι πᾶσιν ὑμῖν τὰς ἐγκαρδίους ἡμῶν εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας καὶ ἅμα συγχαρῆναι ὑμῖν ἐπὶ τῇ ἀπολαύσει τοῦ γνησίου τούτου ποιμένου ὑμῶν, προτρεπόμενοι καὶ παραινοῦντες ὅπως, ἀφικόμενον αὐτόσε τὸν διαληφθέντα Ἱερώτατον Μητροπολίτην ὑμῶν κ. Ἰωακείμ, ὑποδέξησθε μετὰ τῆς ἀνηκούσης τῷ ἀρχιερατικῷ καὶ ποιμαντορικῷ αὐτοῦ χαρακτῆρι τιμῆς τε καὶ δεξιώσεως καὶ ἀποιέμητε τῇ αὐτοῦ Ἱερότητι τὸ προσῆκον υἱικὸν σέβας καὶ τὴν ἀγάπην, πειθόμενοι καὶ ὑποτασσόμενοι ταῖς ἀρχιερατικαῖς αὐτοῦ συμβουλαῖς καὶ πατρικαῖς νοουθεσίαις, ὡς ἀφορώσαις εἰς τὴν ψυχικὴν ὑμῶν ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν, εἰς τὴν ἀπαρέγκλιτον φυλακὴν τῶν πατρῶων δογμάτων καὶ τῶν χριστιανικῶν ὑμῶν καθηκόντων καὶ εἰς τὴν ἡθικὴν πρόοδον τῆς ὀρθοδόξου νεολαίας ὑμῶν.

Πρὸς δὲ ταῖς ἐνδείξεις ταύταις τῆς υἱικῆς καὶ χριστιανικῆς ὑμῶν ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν κανονικὸν τοῦτον ἀρχιερέα καὶ πνευματικὸν ὑμῶν προστάτην προθυμοποιῆσθε οὐχ ἥττον καὶ εἰς τὴν μετ' εὐγνωμοσύνης ἀπόδοσιν τῶν ἀρχιερατικῶν δικαίων αὐτοῦ καὶ φιλοτιμῆσθε ἵνα ἐπαυξάνητε ἐν ἑαυτοῖς τὴν πατρικὴν αὐτοῦ ἀγάπην καὶ προστασίαν ἐν ταῖς πνευματι-

καὶς καὶ λοιπαῖς ἀνάγκαις ὑμῶν καὶ ὑποθέσεσι καὶ τὰς ἐκτενεῖς πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεὸν δεήσεις αὐτοῦ, ὅπως ἐπιδαψιλεύῃ ἡμῖν τε καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, αὐξάνων καὶ πληθύνων τὰ κτήματα καὶ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ εὐλογῶν τοὺς κόπους καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ὑμῶν, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. [ἀπ κη'

Μηνὶ Φεβρουαρίῳ, Ἰνδικτιῶνος ΙΑ'

† Ὁ Κυζίκου Καλλίνικος	† Ὁ Σάρδεων καὶ Πισιδίας Γερμανὸς
† Ὁ Χαλκηδόνος Ἀγαθάγγελος	† Ὁ Σηλυβρίας Εὐγένιος
† Ὁ Νεοκαισαρείας Ἀμβρόσιος	† Ὁ Ροδοπόλεως Κύριλλος
† Ὁ Νικαίας Βενιαμὶν	† Ὁ Ἡλιουπόλεως Γεννάδιος
† Ὁ Προύσης Νικόδημος	† Ὁ Ἰμβρου Ἰάκωβος
† Ὁ Πριγκηπονήσιον Θωμᾶς ».	

Τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ ὡς Μητροπολίτου Διδυμοτείχου ἐγνώρισεν ὁ Πατριάρχης εἰς τὸν πληθυσμὸν τῆς ἐπαρχίας διὰ τοῦ κάτωθι τηλεγραφήματός του ὑπὸ χρονολογίαν 23]2]1928:

« Κοινότητα Σωματεῖα

Μητροπολίτου Φιλαρέτου προαχθέντος Ἡράκλειαν, Μητροπολίτης ὑμῶν ἐξελέγη ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ. Συγχαίρομεν.

Πατριάρχης Βασίλειος ».

Ὁ νεοκλεγείς Μητροπολίτης ἀφίχθη εἰς Διδυμότειχον τὴν 8ην Ἀπριλίου, ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 2.30' μ. μ. τοῦ ἔτους 1928 διὰ τῆς τακτικῆς ἀμαξοστοιχίας. Πρὸς ὑποδοχὴν του εἶχε καταρτισθῇ ἐπίσημον πρόγραμμα. Κατ' αὐτὸ αἱ ἀρχαί, οἱ μαθηταὶ ὅλων τῶν σχολείων τῆς πόλεως καὶ ὁ πληθυσμὸς παρετάχθησαν εἰς τὴν θέσιν, ἐνθα εὐρίσκεται τὸ Ὡρολόγιον τῆς πόλεως. Ἐκεῖ ὁ Μητροπολίτης περιβληθεὶς τὸν Ἀρχιερατικὸν Μανδύαν προσεφωνήθη ὑπὸ τοῦ τότε Διευθυντοῦ τοῦ Α' Δημοτ. Σχολείου Γεωργίου Βαφειάδου, εἶτα δὲ ὁλόκληρος ἡ πομπὴ μετέβη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ἐνθα καὶ ἐτελέσθη ἡ ἐνθρονιστήριος τελετὴ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ὁ Μητροπολίτης ἐξεφώνησε τὸν κάτωθι ἐνθρονιστήριον λόγον:

« Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστέλλαντά με ».

(Ματθ. ι'. 40)

« Τοιαῦται εἶναι αἱ ὑπέροχοι ἐκφράσεις, τὰς ὁποίας ἀπηύθυνεν ὁ Κύριος ἡμῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους Του, ὅταν ἀπέστειλεν αὐτοὺς νὰ καθαγιάσουν τὸν κόσμον. Αὐτοὺς τούτους τοὺς θείους λόγους, ἐνθυμούμενοι πλήρεις συγκινήσεως, ἀπευθύνομεν πρὸς ὑμᾶς κατὰ τὴν εἴσοδον ἡμῶν εἰς τὴν πόλιν σας ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν ὑψηλῶν καθηκόντων ἡμῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ, τῆς ὁποίας τὸν θρόνον τοῦτον ἐκλείψεν ἐν ἄλλοις καὶ ἡ μακρὰ ποιμαντορία σοφοῦ ποιμενάρχου τοῦ εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἡρακλείας προαχ-

θέντος γεραροῦ καὶ διαπρεποῦς προκατόχου ἡμῶν Κυρίου Φιλαρέτου Βαφείδου.

Ἐν συνειδήσει τῶν βαρυτάτων ὑποχρεώσεων τῆς ἱερᾶς ἀποστολῆς ἡμῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ χαρακτῆρος αὐτῆς ἀναλαμβάνομεν τὴν διακονίαν, ἐφ' ἣν ἐκλήθημεν. Ἐχοντες δὲ πεποίθησιν στερεὰν εἰς τὰς ἀπέναντι ἡμῶν διαθέσεις σας, διαβεβαιοῦμεν ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἢ ἐν πᾶσι προκοπὴ ὑμῶν θὰ ἦνε ἀντικείμενον τῆς ἡμετέρας ἐνδελεχοῦς καὶ ἀγρύπνου μελέτης καὶ μερίμνης.

Θὰ παύσωμεν ὑπάρχοντες καθ' ἑαυτοὺς ὡς ἀνήκοντες εἰς ὑμᾶς. Αἱ σκέψεις, ἡ σπουδὴ καὶ ἡ ἀπασχόλησις ἡμῶν θὰ ἀναφέρονται εἰς ὑμᾶς. Αὕτη ἡ ζωὴ ἡμῶν ἔσται ἐλαχίστη θυσία, ἐφ' ὅσον θὰ ἐξυπηρετεῖτο ἡ σωτηρία ὑμῶν κατὰ τὴν ρῆσιν καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου εἰπόντος: « Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων ».

Οὐδόλως ἀγνοοῦμεν τὴν ἀποστολὴν τῶν ποιμένων ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῶν πιστῶν· ὅτι ὀφείλουν νὰ σκορπίζουν τοὺς θησαυροὺς τῆς θείας χάριτος ἐν τῇ ἐπιδιώξει τῆς σωτηρίας τῶν πιστῶν· νὰ ἦνε τὸ στήριγμα τῶν ἀδυνάτων, ὁ ὀφθαλμὸς τῶν τυφλῶν, ἡ ἀρωγὴ τῶν πτωχῶν, ὁ προστατὴς τῆς χηρείας καὶ τῆς ὀρφανίας.

Ἐργάτης τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου ὁ Ἀρχιερεὺς ὀφείλει νὰ σπείρῃ τὸν σπόρον τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας διὰ νὰ ἀποδώσῃ οὗτος καρποὺς σωτηρίας δαψιλεῖς καὶ διαρκεῖς· νὰ διδάσκῃ τοὺς ἀγνοοῦντας, νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς ὀλιγοψύχους, νὰ στηρίζῃ τοὺς κλονιζομένους, νὰ παρορμᾷ εἰς τὴν ἔμμονον τήρησιν τῶν θείων ἐντολῶν, νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς πλανωμένους, νὰ πατάσῃ τὴν σκληροκαρδίαν καὶ ἐν μιᾷ λέξει νὰ καθοδηγῇ τὴν εἰς αὐτὸν ἐμπεπιστευμένην ποιμνὴν διὰ τε τοῦ παραδείγματος καὶ τοῦ λόγου καὶ νὰ γίνεταί « τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν ἵνα τινὰς κερδίσῃ εἰς Χριστόν ». Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὑπουργήματος παντὸς ποιμένου, αὐτὸς δὲ εἶναι καὶ ὁ πόθος τῆς καρδίας ἡμῶν ἐν τῇ ἀπέναντί σας ἐκπληρώσει τῶν ἡμετέρων καθηκόντων.

Ἀλλά, ἐκθέτοντες τὰς σοβαρὰς ὑποχρεώσεις τῶν ποιμένων ἀπέναντι τῶν χριστιανῶν των, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ τονίσωμεν καὶ τὰ καθήκοντα τούτων ἀπέναντι τῶν πρώτων. Ἄν ὁ Ἀρχιερεὺς ὁμολογῇ ἀπέναντι τῶν χριστιανῶν του τὸ μέγεθος καὶ τὰς εὐθύνas τοῦ ὑπουργήματός του, ἐπιτρέπεται ἄρα γε νὰ ἀγνοοῦν οὗτοι ἢ νὰ παραμελοῦν τὰς ἰδικὰς των ὑποχρεώσεις; Οὐδέποτε. Ὁ σύνδεσμος, ὁ ὁποῖος συνδέει τὸ ποιμνιον πρὸς τὸν ποιμένα εἶναι στενός, τὰ δὲ καθήκοντα αὐστηρῶς ἀμφοτεροβαρῇ. Ἀλλὰ τὸ παρήγορον δι' ἡμᾶς εἶναι τοῦτο, ὅτι ἅμα τῇ ἐκλογῇ ἡμῶν ἐπληροφορήθημεν, πόσον μεγάλη εἶναι καὶ ἡ εὐσέβεια ὑμῶν καὶ ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὰς ἐθνικὰς καὶ θρησκευτικὰς παραδόσεις, πιστῶν εἰς τὴν ἀποστολικὴν φωνὴν τὴν λέγουσαν « στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, αἷς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λό-

γου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν». (β'. Θεσσ. β'. 15) Ὑποτασσάμενοι ἡκούσαμεν τὴν πρὸς τὸν σεβασμιώτατον προκάτοχον ἡμῶν εὐλάβειαν, τὴν υἱικὴν ἀφοσίωσιν, τὰ αἰσθήματα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τὴν πειθαρχίαν, διὰ τῶν ὁποίων περιεβάλετε αὐτόν, τὰ ὅποια ἐπεδείξασθε πρὸς αὐτόν, μαρτύρια τῆς ἀρετῆς σας καὶ ἐχέγγυα ἀσφαλέστατα ὅτι διὰ τῶν αὐτῶν θὰ περιβάλλητε καὶ ἡμᾶς διαθέσεων πρὸς ἀπρόσκοπτον ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων ἡμῶν.

Κατὰ ταῦτα, συμφώνως πρὸς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου: «καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει» (Ἰωάνν. ι' 4) ἀκούετε τῆς φωνῆς ἡμῶν, διότι μόνον τοιοῦτοτρόπως εἶναι δυνατόν νὰ διακρίνωμεν τοὺς πραγματικοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ τῶν μὴ τοιούτων, τοὺς καλοὺς ἀπὸ τῶν πονηρῶν, τοὺς ὑγιεῖς ἀπὸ τῶν ἀσθενῶν. Ὄταν δὲ λέγωμεν «ἀκούετε τῆς φωνῆς ἡμῶν» δὲν ἐννοοῦμεν ὑπακοὴν υἱικὴν ἀλλὰ ὑπακοὴν τῆς καρδίας, ἡ ὁποία συνίσταται εἰς τὴν εὐπείθειαν τοῦ πνεύματος, εἰς τὴν συμμόρφωσιν ἐν τῇ πράξει καὶ τῇ ζωῇ πρὸς τὴν διδασκαλίαν ἡμῶν, ἡ ὁποία εἶναι διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Τοῦτο δὲ διότι ἡ ἀποστολὴ ἡμῶν εἶναι καὶ νόμιμος καὶ κανονικὴ, καθότι οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας λαμβάνουσι τὴν ἐπὶ τῶν χριστιανῶν ἐξουσίαν παρ' Αὐτῆς, ἡ ὁποία πάλιν διακατέχει ταύτην ἀπὸ τῆς συστάσεώς της παρὰ τοῦ Κυρίου, ὁ Ὅποιος «κατέστησεν ἐν αὐτῇ ποιμένας καὶ διδασκάλους πρὸς καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. δ'. 12).

Γνωρίζομεν ὅτι πανταχοῦ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι τὴν ἀξίωσιν καὶ τὴν οἴησιν νὰ ὁμιλῶσι περὶ θρησκείας καὶ νὰ διασπείρῳσιν ἐλευθέρως τὰς διεφθαρμένας γνώμας των, μάλιστα δὲ νὰ ἐπικρίνωσι τὴν διδασκαλίαν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐτάχθησαν ὑπ' Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, διδάσκαλοι καὶ ποδηγῆται των. Πανταχοῦ εὐρίσκονται ψευδοδιδάσκαλοι, πεφυσιωμένοι διὰ τὰς ματαιὰς γνώσεις των, πνεύματα ἁλαζονικά, τὰ ὅποια ἀρέσκονται νὰ νομοθετῶσιν αὐθαιρέτως, καρδίαι ἀπειθεῖς καὶ πείσμονες, αἱ ὁποῖαι παγιδεύουσι τὰς ψυχὰς καὶ ζητοῦσι διὰ λόγων ἐντέχνων νὰ παραπλανήσωσι καὶ ὁδηγήσωσι τοὺς ἀπλουστέρους εἰς τὸν κρημνὸν τῆς αἰωνίας ἀπωλείας. Τοιοῦτοι εἶναι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ὀνομάζει ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν «λύκους βαρεῖς», οἱ ὁποῖοι συχνὰ βλασφημοῦσιν ἐκεῖνο, τὸ ὅποion ἀγνοοῦσι καὶ τὰ πάντα μεταχειρίζονται διὰ νὰ ἐξυψηρετίσωσι τὰ συμφέροντά των καὶ τὴν διεφθαρμένην διάθεσιν των. Θέλουσι νὰ ἐπιδείξωσι γνώσεις καὶ σοφίαν καὶ εἶναι πλήρεις ἁλαζονείας καὶ τύφου.

Ἀλλὰ πόθεν ἔλαβον τὴν ἐξουσίαν νὰ κανονίζωσι τὴν πίστιν καὶ νὰ καθοδηγῶσι τοὺς χριστιανούς; Μήπως εἶναι οἱ διάδοχοι ἐκείνων, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶπεν ὁ Κύριος: «Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατὴρ καὶ ἐγὼ πέμπω ὑμᾶς... πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν»; Δὲν εἶναι μᾶλλον φανερόν ὅτι αὐτοὶ οἱ ἀξιοῦντες νὰ διδάξωσιν, ὅτι αὐτοὶ οἱ ψευδοδιδάσκαλοι εἶναι τοῦναντίον ἐκεῖνοι,

διὰ τοὺς ὁποίους εἶπεν ὁ Κύριος: «ἐὰν δὲ καὶ τῆς Ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης»;

Θέλετε δὲ καὶ τὴν ἀπόδειξιν τούτου; Ἀκούσατε, πῶς ἀντιλαμβάνονται οἱ ταλαίπωροι τὸ λειτούργημα τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁποίους θέλουνσιν αὐτούς. Θέλουνσι τοὺς ποιμένας νὰ μὴ ἐπαγρυπνῶσιν ἐπὶ τῶν ἡθῶν καὶ τῶν διαφορῶν διδασκαλιῶν, αἱ ὁποῖαι λυμαίνονται τὰς κοινωνίας, θέλουνσιν αὐτοὺς νὰ βλέπωσι τὴν κακίαν καὶ τὸ ἐλάττωμα καὶ τὴν πλάνην νὰ ὀργιάζωσι, χωρὶς νὰ τὰ καταδικάζωσι, νὰ βλέπωσι τὰς ἀτασθαλίας τοῦ μὲν καὶ τοῦ δέ, χωρὶς νὰ καυτηριάζωσι καὶ κολάζωσιν αὐτάς.

Θέλουνσι τοὺς ποιμένας νὰ ἔχωσιν ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ μὴ βλέπωσιν, ἐν ᾧ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διατάσσει τοὺς Ἐπισκόπους, καθὼς ἄλλως τε δεικνύει καὶ τὸ ὄνομά των, νὰ ἐπισκοπῶσιν, ἐν ᾧ διατάσσει αὐτοὺς νὰ παρακολουθῶσι μετὰ προσοχῆς καὶ νὰ διαγινώσκωσι τὴν κατάστασιν τοῦ ποιμνίου των.

Ἐπιθυμοῦσιν οἱ ποιμένες νὰ ἔχωσιν ὧτα καὶ νὰ μὴ ἀκούωσιν οὔτε τῆς ἀσεβείας τὰς βλασφημίας, οὔτε τὰς ἱεροσύλους εἰρωνείας, τὰς ὁποίας αὐτοὶ ἀφθόνως ἐξεμοῦσιν ἐναντίον πάσης ἐξουσίας, διὰ κάθε κανόνα πίστεως καὶ ἡθικότητος, ἐν ᾧ « ὧτα ζηλωτοῦ ἀκούει πάντα », οἱ δὲ ἐπίσκοποι ὀφείλουνσι νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς λογικῆς ποιμνῆς αὐτῶν, ὡς ἀποδώσοντες λόγον διὰ πᾶσαν τυχόν ἀπώλειαν ψυχῆς χριστιανικῆς.

Ἐπιθυμοῦσιν οἱ ποιμένες νὰ εἶναι ἄφωνοι, αἱ δὲ φωναὶ των νὰ μὴ ἐνοχλῶσιν αὐτούς, διώκοντας τὰς ἀπολαύσεις καὶ ὅ,τι ἰδιοτελές, ἐν ᾧ κατ'ἐπιταγὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος οἱ Ποιμένες ὀφείλουνσι νὰ λαλῶσι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, νὰ ἐπιπλήττωσι καὶ νὰ κολάζωσι τοὺς ἁμαρτάνοντας, διότι οἱ ἄλαλοι καὶ κωφοί, οἱ τυφλοὶ καὶ δειλοὶ πανταχοῦ τῆς Γραφῆς βαρύντατα κολάζονται.

Οἱ λεγόμενοι οὗτοι χριστιανοὶ ἐπιθυμοῦσι τπὺς ποιμένας μόνον κατ'ὄνομα τοιούτους, οὐχὶ δὲ καὶ πραγματικούς, οἱ ὁποῖοι νὰ ἐκτελῶσι τὰ ποιμαντορικὰ καθήκοντά των μετὰ δυνάμεως καὶ τῶν ὁποίων ὁ θεῖος λόγος νὰ εἶναι, καθὼς λέγει ὁ ἀπόστολος «ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διικνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν καὶ κριτικούς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδί-ας» (Ἑβρ. δ', 12).

Δὲν θέλουνσι λειτουργοὺς τοῦ θείου θελήματος, οἱ ὁποῖοι νὰ ὀνειδίζωσι τὸν Δαυὶδ ἢ τὸν Ἡρώδη διὰ τὰ σκάνδαλα τοῦ οἴκου των, διὰ τὰς ἀτασθαλίας, διὰ τὰς ὁποίας ἐγένοντο ὑπεύθυνοι καὶ οἱ ὁποῖοι νὰ λέγωσι πρὸς αὐτοὺς: «σὺ εἶ ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο» (Βασ. ΙΒ'. 7), «οὐκ ἔξεστὶ σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου» (Ματθ. ιδ'. 4).

Θέλουνσι ποιμένας, οἱ ὁποῖοι νὰ λέγωσιν ὅτι ὑπάρχει εἰρήνη, ὅπου ὑπάρχει πόλεμος· θέλουνσιν ἰατροὺς, οἱ ὁποῖοι νὰ ὑπισχνοῦνται ὅτι θὰ θερα-

πεύσωσι τὰς ἀσθενείας χωρὶς νὰ ἐξετάζωσι τὸ εἶδος καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτῶν· θέλουνσι γεωργοὺς, οἱ ὅποιοι νομίζουνσιν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἀποσπάσωσι τὰς ἀκάνθας, χωρὶς νὰ ἀνακινήσωσιν ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐγγίσωσι τὴν γῆν, ἣ ὁποία τὰς παράγει. Θέλουνσι τέλος ἀρχιτέκτονας, οἱ ὅποιοι, κατὰ τὴν Γραφήν, ἀντὶ νὰ οἰκοδομῶσι διὰ λίθων καὶ ἁμμοκονίας, οἰκοδομοῦσι δι' ἀχύρου καὶ πηλοῦ.

Εἰς τι δὲ ἀποβλέπουσιν οἱ ἔχοντες τοιαύτας ἀπαιτήσεις; Ἀποβλέπουσιν ἀναμφιβόλως εἰς τὸ νὰ παραλύσωσι τὸν ἀληθινὸν ζῆλον καὶ νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν ὑποπτον· ἀποβλέπουσιν ἀφ' ἐνὸς εἰς τὸ νὰ ἐνθαρρύνωσι τὴν παραλυσίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὸ νὰ ἀναστείλωσι τὴν χρῆσιν τῶν ἐπιβεβλημμένων πρὸς θεραπείαν μέσων· ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ νὰ μεταβάλωσι τὴν θρησκείαν καὶ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς μυστικὴν σύμβασιν μεταξὺ τῶν καθηκόντων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν, μεταξὺ τῆς συνειδήσεως καὶ τῶν παθῶν, μεταξὺ τῶν ἀθλίων καιρικῶν συμφερόντων καὶ τῆς αἰωνιότητος.

Ἄς προφυλαχθῶμεν λοιπὸν ἀπὸ τοιαύτας ἀπαιτήσεις καὶ προκαταλήψεις, διότι θὰ εὕρισκόμεθα εἰς τὴν μᾶλλον ἀξιοθρήνητον πλάνην, ἂν ἐσκεπτόμεθα ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ μένη ἀκόμη κάποια ἐνέργεια εἰς ἐκείνην τὴν ψυχὴν, ἣ ὁποία δὲν ἔχει πλέον πεποιθήσιν· ἂν δὲν ἐγνωρίζομεν ὅτι μόνη ἡ δύναμις τῶν πεποιθήσεων παράγει καὶ δύναται νὰ παράγῃ τὰς ἀληθεῖς ἀρετὰς καὶ τὰς μεγάλας πράξεις καὶ ὅτι τὰ μεγάλα αἰσθήματα, αἱ ὑπέροχοι πράξεις τῆς ἀφοσιώσεως, ἡ ἀκλόνητος πίστις εἰς τὸ καθῆκον, ἀναφέρονται τόσον οὐσιωδῶς εἰς τὴν σταθερότητα τῶν ἀρχῶν, τὰς ὁποίας ὁμολογεῖ τις, ὥστε δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προέλθουν ποτὲ ἀπὸ ἄλλην πηγὴν. Δὲν ὑπάρχει ἐνέργεια, ὅπου δὲν ὑπάρχει πεποιθήσις, ὃ δὲ ἄνθρωπος, ὃ ὁποῖος δὲν γνωρίζει πλέον τί πιστεύει, ἀγνοεῖ καὶ τί πρέπει νὰ πράττῃ.

Στερεωθῶμεν λοιπὸν ἐν τῇ πίστει, κατὰ τὴν συμβουλήν τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὃ ὁποῖος συνιστᾷ νὰ βεβαιώμεθα ἐν τῇ πίστει (Κολοσσ. β'. 7). Αὕτῃ μόνη ζωογονεῖ τὸ πᾶν, αὕτῃ μόνη δύναται τὸ πᾶν. Εὐτυχεῖς οἱ λαοὶ καὶ τὰ ἔθνη, τὰ ὁποῖα ἐννόησαν ὅτι, ἂν ἡ πίστις εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς θρησκείας, εἶναι συγχρόνως ἡ βάσις, τὸ σωσίβιον τῆς κοινωνίας· ἐννόησαν ὅτι, στερεώνοντες τὰς πεποιθήσεις, κανονίζουν καὶ καθορίζουν τὰ ἥθη, τὰ ὁποῖα ἀποφασίζουν πάντοτε διὰ τὰ πεπρωμένα τῶν ἐθνῶν καὶ ἄνευ τῶν ὁποίων αὐτοὶ οὗτοι οἱ νόμοι οὐδὲν δύνανται. Εὐτυχῇ τὰ ἔθνη, τὰ ὁποῖα ἐπείσθησαν ὅτι δὲν ὑπάρχουσι καλὰ ἥθη χωρὶς θρησκείαν, οὔτε θρησκεία ἄνευ ποιμένων. Θὰ ἤρκει σήμερον νὰ κάμωμεν ἔκκλησιν εἰς τὴν πείραν διὰ νὰ πεισθῶμεν ὅτι τίποτε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀγαθὴν ἐπίδρασιν τῶν καλῶν λειτουργῶν τοῦ Εὐαγγελίου ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ποῖος δὲν παρετήρησεν ὅτι, ὅταν οὗτοι ἀπολέσωσι τὴν ἐπιρροὴν καὶ τὸ κῦρὸς των εἴτε ἐξ ὑπαιτιότητος ἰδικῆς των, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὑπαιτιότητος δυστυχῶς αὐτῆς ταύτης τῆς τακτικῆς τῆς Πολιτείας, ἡ σύγχυσις καὶ τὰ ἐγκλήματα αὐξάνουσι

κατ' ἀναλογίαν; Αὐτὸ δὲ καὶ μόνον δὲν δεικνύει καὶ εἰς τοὺς μᾶλλον ἀμβλυ-
ωποῦντας ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτελῶνται τὰ καθήκοντα ἐκεῖ, ὅπου
δὲν κηρύττονται αἱ ὑποχρεώσεις καὶ ὅτι ἀληθὴς φιλοσοφία ἐνὸς λαοῦ εἶναι
ἡ θρησκεία, ἡ κατήχησίς του, διὰ τῆς ὁποίας ἕκαστος μανθάνει, τὶ πρέπει
νὰ πιστεύῃ καὶ τὶ νὰ πράττῃ;

Ὡς πρὸς σᾶς δέ, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, εἶμαι βέβαιος ὅτι, ἀντὶ νὰ
συμμερίζησθε τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς προκαταλήψεις τῶν ψευδοχριστιανῶν
ἐκείνων, περὶ τῶν ὁποίων ἀνωτέρω διελάβομεν, θὰ διπλασιάσητε τὸν ζῆλον
καὶ τὴν ἐμμονήν εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἀληθείας, εἰς τὴν εὐπείθειαν καὶ τὴν
ὑπακοήν εἰς τοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας. Αὕτη εἶναι ἡ ἱερὰ παρακαταθήκη,
τὴν ὁποίαν θέλομεν καὶ πρέπει νὰ διατηρήσωμεν ἀπαρabiαστον μέχρι τέλους
τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ τὴν ὁποίαν, λαμβάνοντες καὶ σεῖς παρ' ἡμῶν μετὰ πλή-
ρους ὑποταγῆς, θὰ ἀποτελέσητε μίαν ποίμνην ὑπὸ ἓνα ποιμένα, τὸν Χρι-
στόν. Αὕτη εἶναι ἡ γλυκυτέρα ἀμοιβή, τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχωμεν
εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον τῶν μόχθων μὲ τὴν σταθερὰν πεποίθησιν ὅτι ἐν και-
ρῷ θὰ λάβωμεν τὸν στέφανον, τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος ἠτοίμασε δι' ὅλους τοὺς
πιστεύοντας εἰς τὸν λόγον καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν Του, δι' ὅλους τοὺς ὑπη-
ρετοῦντας καὶ ἀγαπῶντας Αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας των.

Ὑψιστε Θεέ, Πάτερ Παντοκράτορ, ἐνίσχυσον διὰ τῆς παντοδυνάμου
χάριτός Σου τὰ εὐσεβῆ αὐτὰ αἰσθήματα εἰς τὸ πνεῦμά μου, ἐν τῇ καρδίᾳ
τῶν ἀρχόντων τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ἐν τῇ ψυχῇ ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ Σου.
Εἰς Σὲ ἀναθέτω ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τὰς ψυχὰς αὐτῶν καὶ δέομαί Σου ὅπως
μὴ ἀπόληταί τις αὐτῶν.

Μοὶ ἐνεπιστεύθης αὐτὰς διὰ νὰ τὰς ὁδηγήσω διὰ τοῦ παραδείγματος
καὶ τῆς διδασκαλίας Σου τῆς ἀγίας, τοῦτο δὲ καὶ ποιήσω.

Σὺ δὲ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου ὁ καθεδρικός οὗτος τιμᾶται ναός, Ἁγίε
Ἀθανάσιε, καὶ τοῦ ὁποίου ἐξ ὅλης καρδίας ἐπικαλοῦμαι τὰς πρὸς τὸν Πα-
νοικτίρμονα Θεὸν πρεσβείας, πρὸς Αὐτόν, ὅστις εἶναι ἡ ἀνεξάντλητος πηγὴ
πάσης χάριτος καὶ παντὸς δώρου τελείου, ὅπως ἐκχέῃ τὰς εὐλογίας Του ἐφ'
ἡμᾶς καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν τοῦτον, ὁ ὁποῖος, γονυπετὶ καρδίᾳ μετ' ἑμοῦ
τὴν στιγμὴν ταύτην, ἀναπέμπει πρὸς τὴν ἀνείκαστον ἀγαθότητά Του ἐκθύ-
μους προσευχὰς καὶ δεήσεις».

Καὶ ἂν ἀκόμη δὲν εἵχομεν οὔτε τὴν σωρείαν τῶν ἐγκυκλίων τοῦ Μη-
τροπολίτου Ἰωακείμ, οὔτε τὴν ἀπειρίαν εἰς ἀριθμὸν τῶν κηρυγμάτων καὶ
διαλέξεών του, τὰ ὁποῖα, ἐκτυπούμενα, δύνανται ὁλοκλήρους νὰ γεμίσουν
τόμους, καὶ μόνον ὁ ἐνθρονιστήριος οὗτος θὰ ἦτο ἀρκετὸς διὰ νὰ μᾶς δώ-
σῃ τὸ μέτρον κρίσεως καὶ ἀξιολογήσεως τοῦ λόγου καὶ τῆς σοφίας του. Ἐξ
αὐτοῦ καὶ μόνου δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὸν σοφὸν μελετητὴν τῶν Γραφῶν,
τὸν δοκιμώτατον ρήτορα, τὸν βαθυστόχαστον ἐρευνητὴν, τοῦ ὁποίου τὸ δι-
απεραστικὸν βλέμμα εἰσέρχεται εἰς τὸ βάθος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, διὰ

ν' ἀνατάμη καὶ νὰ συνταράξη καὶ καθάρη ταύτην διὰ τοῦ θείου λόγου ἐκ τῶν παθῶν. Ἱεράρχης ἀντάξιός τῆς ἀποστολῆς του, ἀκολουθεῖ ἕν παῖσι τὰ παραδείγματα τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων, ὅμοιον τοῦ ὁποῖου δυσκόλως δύναται τις ν' ἀνεύρη σήμερον εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, χειρίζεται μὲ δεξιοτεχνίαν ἐκπλήσσουνσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν φιλοσοφικὴν μέθοδον τοῦ ἐλέγχου. Πράγματι, ὁ ἔλεγχος ἀποβαίνει εἰς χεῖράς του ὅπλον ἀκατανίκητον. Ὅχι ὁ ἔλεγχος ὁ πρὸς ἐπίδειξιν, ὁ ἀποβλέπων εἰς δημιουργίαν ἀπατηλῶν ἐντυπώσεων, ὁ ἀσκούμενος ὥς μόνη καταφυγὴ τῶν κουφονόων, ἀλλ' ὁ ἔλεγχος ὁ δημιουργικός ὁ ἀναταράσσων τὸν μικρόκοσμον τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, ὁ ἔλεγχος ὁ ταυτιζόμενος πρὸς τὴν ἐν ἡμῖν φωνὴν τῆς συνειδήσεως.

Εἰς τοῦτο ἀναδεικνύεται ἀπαράμιλλος. Ὑψώνει τὴν φωνὴν τοῦ ἐλέγχου ὅχι διὰ νὰ πλήξη, ὅχι διὰ νὰ χλευάσῃ, ὅχι διὰ νὰ κατακεραυνώσῃ. Ἐχὼν εἰς τὴν ψυχὴν του ἀνεξάντλητον τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην, χρησιμοποιοεῖ τὸν ἔλεγχον, τὸν ὁποῖον ἀνήγαγεν εἰς μέθοδον, διὰ νὰ διδάξῃ, διὰ νὰ σώσῃ, διὰ νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἐσωτερικὴν ἐκείνην πυρκαϊάν, ἐκ τῆς τέφρας τῆς ὁποίας ἀναγεννᾶται ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ. Γνωρίζει ὥς ἄριστος ψυχολόγος, ὅτι ὁ πόνος εἶναι προσωρινός καὶ ὅτι μόνον ἐκ τοῦ πόνου θὰ προέλθῃ ἡ γαλήνη τῶν ψυχῶν καὶ τῆς συνειδήσεως, διὰ τοῦ συνεχοῦς ἀγῶνος πρὸς τὰ πάθη, θὰ προέλθῃ ἡ ἀπολύτρωσις. Ἡ ἁμαρτία γεννᾷ τὸν θάνατον· ὅχι τὸν σωματικόν, ἀλλὰ τὸν ψυχικόν. Καὶ ὁ ψυχικὸς θάνατος εἶναι ἡ τελεία ἐκμηδένισις τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Χρειάζεται ἐπομένως ἀπηνῆς ἀγών, πρὶν ἢ μᾶς καταβάλλῃ ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς. Τὰ δικαιώματα τῆς συνειδήσεως, τὰ ὁποῖα καταπατοῦνται ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, μόνον ἡ φωνὴ τοῦ ἐλέγχου θὰ ἀναστήσῃ ἐν ἡμῖν. Καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης θ' ἀρχίσῃ ἡ πάλη διὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ καλοῦ, διὰ τὴν νίκην τοῦ πνεύματος, διὰ τὴν ἀνάτασιν τῆς ψυχῆς πρὸς τὰ ὕψη τοῦ θείου προορισμοῦ της.

Ἀλλ' ὁ ἔλεγχος οὗτος δὲν δύναται οὔτε νὰ δέχεται περιορισμούς, οὔτε ν' ἀπευθύνεται κατὰ προτίμησιν. Ἀκριβῶς ἡ δημιουργικότης του ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ἀπευθύνεται πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, πρὸς ἄρχοντας καὶ ἀρχομένους, πρὸς ἰσχυροὺς καὶ ἀδυνάτους, πρὸς πλουσίους καὶ πένητας, πρὸς μεγάλους καὶ μικροὺς, ἄνευ διακρίσεως καὶ ἄνευ δισταγμοῦ. Εἶναι τὸ μεγαλύτερον ὅπλον εἰς τὸν διαρκῆ κατὰ τῆς ἁμαρτίας ἀγῶνα. Εἰς τὴν ἀρχαιότητα παρετήρησε καὶ ὁ Ἰσοκράτης τὴν δημιουργικὴν ταύτην δύναμιν, ὅταν ἔλεγε: « ταῖς δὲ ψυχαῖς ταῖς ἀγνοούσαις καὶ γεμούσαις πονηρῶν ἐπιθυμιῶν οὐδὲν ἄλλο φάρμακόν ἐστι πλὴν λόγος ὁ τολμᾶν τοῖς ἁμαρτανόμενοις ἐπιπλήττειν ».

Βεβαίως ὁ λόγος οὗτος διὰ ν' ἀσκηθῇ, ἀπαιτεῖ ἐκ προοιμίου τὴν ἐκρίζωσιν τῶν παθῶν ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀσκούντος. Διότι μόνον τότε ἔχει ἀξίαν. Ἡ δ' ἐκβολὴ τῶν παθῶν προσαπαιτεῖ ψυχικὰς δυνάμεις καὶ ἀφοσίωσιν

εἰς τὰς θείας ἐντολάς, ὡς ἐννοεῖ ταύτας ἡ χριστιανικὴ θρησκεία. Ἐπομένως ἡ δυσκολωτάτη αὕτη δρᾶσις τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι ἀπλῇ ἐμπειρία, ἀλλὰ βίωμα τῶν αἰωνίων καὶ ἀκαταλύτων θείων ἀρχῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν καθαρὰν, τὴν ὑπερβατὴν ἐκείνην ἐποπτεῖαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας καταυγάζεται ὑπὸ τοῦ ἀπλέτου φωτὸς τῆς θεότητος. Ἡ πτῶσις ἐκεῖθεν εἶναι τελείως ἀδύνατος. Εἰς αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἐποπτεῖαν, ἡ ὁποία ἐνέχει τὰ στοιχεῖα τῆς ἀγιωσύνης, ἤρθη καὶ ὁ Ἰωακείμ. Καὶ ἡ ἐλέγχουσα φωνὴ του, ἡ πλήρης ἀγάπης, κατανοήσεως τῶν ἀνθρωπίνων δυσκολιῶν, ἡ ἐνέχουσα ἀφ' ἑαυτῆς τὴν ἰδέαν τῆς αὐτοθυσίας, εἶναι ἡ φωνὴ τῆς ἀρετῆς, ἡ ἐγκαλοῦσα εἰς τὴν θείαν ὁδὸν τῶν ὑψηλῶν τοῦ ἀνθρώπου πραγματώσεων, ἡ προδεικνύουσα τὸν ἀληθινὸν τοῦ ἀνθρώπου προορισμόν.

II. ΑΝΕΓΕΡΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΙΣ ΝΑΩΝ

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις τῆς ἐπαρχίας, τὴν ὁποίαν εὗρεν ὁ Μητροπολίτης, δὲν ἦτο εὐχάριστος. Πλεῖστα χωρία τῆς περιφερείας ἔστεροῦντο ναῶν. Τῶν πόλεων οἱ ναοὶ εὗρίσκοντο εἰς κατάστασιν ὅχι πρέπουσαν. Ἡ μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἐξ ἀνατολικῆς Θράκης προσφύγων μεταβολὴ ἦτο ἀκόμη πρόσφατος. Ἡ δ' ἐπέκτασις τῆς νομοθεσίας τοῦ Κράτους καὶ ἡ κατάργησις τοῦ παλαιοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ διοικητικοῦ καθεστῶτος, ὁλοκληρωθεῖσα τὸ 1928, ἔδημιούργει σωρείαν προβλημάτων. Ἐπὶ πλέον καὶ ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῶν ναῶν δὲν ἐπέτρεπε τῶν εὐγενῶν φιλοδοξιῶν τὴν ἐκπλήρωσιν. Ἀντελίφθη, ὅθεν, εὐθύς ἀμέσως, ὅτι δὲν ἦτο καιρὸς δι' ἔργα καὶ ἐπιδείξεις ἀκαίρους, ἀλλὰ καιρὸς περισυλλογῆς καὶ τακτοποιήσεως.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν πολλαπλῶν ἀναγκῶν τῆς φιλανθρωπίας, ἡ ὁποία πάντοτε ἀπενέλεσε τὸ κύριον τῆς Ἐκκλησίας ἔργον, ἵδρυσε ταμεῖα πτωχῶν εἰς Διδυμότειχον καὶ Ὁρεστιάδα, διὰ τοῦ προϋόντος τῶν ὁποίων ἀνακουφίζονται οἱ ἐνδεεῖς καὶ οἱ πάσχοντες καὶ ἀπαλύνεται ὁ κοινωνικὸς πόνος.

Διὰ τακτικῆς, εὐμεθόδου καὶ ἀγρύπνου παρακολουθήσεως ἐτακτοποιήθησαν τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῶν ναῶν καί, ἀντὶ τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος χάους, ἐπῆλθε τάξις καὶ σὺν τῷ χρόνῳ οἰκονομικὴ εὐεξία αὐτῶν. Τοῦτο καταφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι μέχρι τῆς 30ης Μαρτίου 1940 αἱ εἰς τὰς Τραπεζὰς καταθέσεις τῶν ναῶν ἀνῆρχοντο διὰ μὲν τὸ τμήμα Διδυμοτείχου εἰς 896.030 προπολεμικῶν δραχμῶν, ἐκτὸς τοῦ ποσοῦ τῶν 31.100 δρ. κατατεθειμένων εἰς τὸ Ταμιευτήριον, διὰ δὲ τὸ τμήμα Ὁρεστιάδος εἰς 1.177.588 προπολεμικῶν δραχμῶν, ἥτοι ἐν συνόλῳ εἰς 2.104.718 δρχ. Τὰ χρήματα ταῦτα προωρίζοντο δι' ἀνέγερσιν νέων ναῶν, ὡς καὶ δι' ἀνακαίτισιν τῶν ὑπαρχόντων.

Παραθέτομεν χαρακτηριστικῶς συγκειρωτικὸν πίνακα καταθέσεων τοῦ τμήματος Διδυμοτείχου:

1) Εἰς Ἀγροτικὴν Τράπεζαν ἐν συνόλῳ	δρχ.	569,443
2) » Ἑθνικὴν » » »	»	346.597
3) » Τράπεζαν Ἀθηνῶν » »	»	2.389
4) » Ταχυδρομικὸν Ἑταμιευτήριον	»	31.100
Σύνολον καταθέσεων		δρχ. 949.529

Ἄλλο ζήτημα, τὸ διὰ ποῖον λόγον δὲν ἀπεδόθη εἰς τοὺς ναοὺς τὸ ἱερὸν τοῦτο χρῆμα, ἀλλ' ἐξηνεμίσθη ὅχι ἀποχρώντως.

Πρὸς ἀνέγερσιν καὶ ἀνακαίνισιν τῶν ναῶν τῆς ἐπαρχίας του ἐπιδοθεὶς μετὰ δραστηριότητος ἄσυνήθους ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, κατώρθωσε ν' ἀποσπάσῃ ἐκ μὲν τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων Κοινοτικῶν καὶ Κοινοφελῶν περιουσιῶν 80.000 δρχ. διὰ τὸ τμήμα Διδυμοτείχου, 130.000 δρχ. διὰ τὸ τμήμα Ὁρεστιάδος, ἐκ δὲ τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας 40.000 δρχ., σκοπῶν εἰς τὴν ἀνέγερσιν καινουργοῦς ναοῦ εἰς τὴν πόλιν τῆς Ὁρεστιάδος.

Ἡ ἀνέγερσις νέων ναῶν καὶ ἡ τῶν παλαιῶν ἀνακαίνισις διὰ τῆς ἀκαμάτου ἐνεργείας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ἀποτελεῖ ἐξέχουσαν ἐποχὴν διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπαρχίαν Διδυμοτείχου - Ὁρεστιάδος. Παρ' οὐδενὸς ἐνισχυόμενος, πρὸς μυρία ὅσα ἀντιπαλαίων, κατώρθωσε δι' ἀκάμπτου ἐπιμονῆς ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του καὶ μέχρι σήμερον, ἥτοι εἰς διάστημα τῶν εἴκοσιν ἔξ ἐτῶν τῆς ἀρχιερατείας του, νὰ παρουσιάσῃ τὴν ἐξῆς δημιουργικὴν εἰκόνα εἰς τὸν σπουδαιότατον αὐτὸν τομέα, ἡ ὁποία γίνεται ἀντιληπτὴ καὶ αἰσθητὴ εἰς πάντα. Διὰ τῶν ἀόκνων προσπαθειῶν του ἐπετεύχθησαν τὰ κάτωθι:

Α'. Εἰς τὸ τμήμα Διδυμοτείχου

Περιτοιχίσθη καὶ ἐξωραίσθη τὸ κτίριον τῆς Μητροπόλεως, γενομένων καὶ τῶν σχετικῶν ἐσωτερικῶν διαρρυθμίσεων καὶ ἐπιπλώθη ἡ γυμνότης του. Ἐπίσης ἀνηγορεύθησαν αἱ εἰκόνες τῶν ἑξ ἱερέων, τῶν ἀναιρεθέντων ὑπὸ τῶν Κομμουνιστοσυμμοριτῶν.

Ἐκτίσθη τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου καὶ τὸ Κηροποιεῖον. Ἀνφικοδομήθη ὁλόκληρος ὁ τοῖχος τῆς εἰσόδου τοῦ αὐτοῦ ναοῦ, ὅστις εἶχε κατερειπωθῇ. Ἡ αὐλὴ τοῦ ναοῦ περιτοιχίσθη διὰ κιγκλιδώματος, ὃ δὲ ναὸς ἐσωτερικῶς ἠλεκτροφωτίσθη καὶ ἐλαιοχρωματίσθη, ἀνακαινισθεὶς οὕτω τελείως.

Ἐκτίσθησαν δωμάτια χάριν τῶν προσκυνητῶν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἐτέρου ναοῦ τῆς πόλεως Διδυμοτείχου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τιμωμένου καὶ περιεμανδρώθη ἡ αὐλὴ αὐτοῦ διὰ κιγκλιδωμάτων. Ἐσωτερικῶς ὁ ναὸς ἠλεκτροφωτίσθη καὶ ἐπλακοστρώθη τὸ ἱερὸν βῆμα αὐτοῦ, ἐπισκευασθέντος καὶ τοῦ κωδωνοστασίου του.

Ἐπεσκευάσθη τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτό-

κου Διδυμοτείχου, ἀνεκτίσθησαν δύο ὁλόκληροι κατερειπωθεῖσαι πλευραὶ αὐτοῦ καὶ ἐλαιοχρωματίσθη ἐσωτερικῶς, ἀνακαινισθεῖς τελείως.

Ἀνεκαινίσθη, ἐστεγάσθη καὶ παρεχωρήθη εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν καὶ πρὸς οἰκονομικὴν του ἐνίσχυσιν, τὸ παρ' αὐτὸν κατάστημα, τοῦ ὁποῖου τὰ ἔσοδα πρότερον διεχειρίζετο διὰ τὰς ἀνάγκας του τὸ Γραφεῖον τῆς Μητροπόλεως.

Ἀνεκαινίσθησαν πάντα τὰ ἐν Διδυμοτείχῳ παρεκκλήσια, ἐκτίσθησαν δ' ἐκ θεμελίων τὰ παρεκκλήσια τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς καὶ τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου.

Ὡσαύτως ἀνεκαινίσθη ἡ παρὰ τὸ Διδυμότειχον μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἡ ὁποία, οὕσα Ἀγιοταφική, εἶχε κατερειπωθῆ. Ἀνωκοδομήθη τὸ παρ' αὐτὴν οἶκημα καὶ ἐκτίσθησαν πέντε νέα δωμάτια διὰ τὴν παραμονὴν τῶν προσκυνητῶν. Δυστυχῶς πάντα ταῦτα κατὰ τὴν περίοδον τῆς κατοχῆς καὶ τὴν διάρκειαν τοῦ συμμοριτοπολέμου κατεκρημνίσθησαν, λεηλατηθέντα ὑπὸ τῆς ἀσεβείας.

Ἀνηγέρθησαν καινουργεῖς ναοὶ εἰς τὰ χωρία: Ἱατράδες, Παληοῦριον, Ν. Κωστὶ καὶ Λιλί, Μεταξάδες, Λαγῶς, Νέοι Ψαθάδες καὶ Σοφικόν.

Ἀπεπερατώθησαν ὁ ναὸς τοῦ χωρίου Θυρέα καὶ ὁ ἡμιτελὴς τοῦ χωρίου Ἀμόριον· εἰς τὸ τελευταῖον ἀνηγέρθη καὶ ἐξωκλήσιον πρὸς τιμὴν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Ἀνεκαινίσθη ἐκ θεμελίων ὁ ἐν τῷ χωρίῳ Πύθιον ναός.

Κατεσκευάσθη τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἀνιστορήθησαν αἱ εἰκόνες αὐτοῦ τοῦ ναοῦ τοῦ χωρίου Κουφόβουνον.

Ἐπεσκευάσθησαν οἱ ναοὶ τῶν χωρίων Βρυσικὰ καὶ Θούριον.

Ἐκτίσθησαν τὰ κωδωνοστάσια τῶν ναῶν εἰς τὰ χωρία Πραγγίον, Πετράδες καὶ Ἑλληνοχώριον. Εἰς τὸ τελευταῖον χωρίον ἐκτίσθη ὁ νάρθηξ καὶ ὁ πρὸς δυσμὰς τοῖχος τοῦ ναοῦ.

Ἀνηγέρθησαν πρὸς ἐκκλησιασμὸν τῶν κατοίκων παραπήγματα εἰς τὰ χωρία Σιταριά καὶ Ἰσαάκιον, ἐθεμελιώθησαν δὲ ναοὶ εἰς τὰ χωρία: Ἰσαάκιον, Δελήτιον καὶ Ἀσημένιον.

Ἐκτίσθησαν ἐκκλησιαστικὰ καταστήματα εἰς τὰ χωρία: Κουφόβουνον, Θυρέα καὶ Ἀλεποχώριον.

Εἰς τὴν πόλιν τοῦ Διδυμοτείχου ἐπεσκευάσθη ἡ ἑβραϊκὴ συναγωγὴ χρησιμοποιουμένη ὥς αἵθουσα τῶν κατηχητικῶν σχολείων.

Β'. ΕΙΣ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΟΡΕΣΤΙΑΔΟΣ

Ἐξευρέθη κτίριον διαρρυθμισθὲν καὶ ἀνακαινισθὲν διὰ τὴν στέγασιν τῆς Μητροπόλεως, μὲ προοπτικὴν ἀνεγέρσεως καινουργοῦς.

Ἀνηγέρθησαν ναοὶ εἰς τὰ χωρία: Π. Χειμώνιον, Ν. Σαγίνη, Κλεισώ, Ἐλῆά, Δίκαια, Σπήλαιον, Ἀνω Βύσσα, Πάλη καὶ νεκροταφειακοὶ ναοὶ εἰς Ὁρεστιάδα καὶ Καστανιές.

Ἀπεπερατώθησαν καὶ διεκοσμήθησαν οἱ ναοὶ τῶν χωρίων: Νεοχώριον, Φτελιὰ καὶ Καστανιές. Εἰς τὸ τελευταῖον αὐτὸ χωρίον ἐλαιοχρωματίσθη καὶ ἐπλακοστρώθη ὁ ναὸς καὶ ὑψώθη κατὰ δύο μέτρα τὸ κωδωνοστάσιον.

Ἐπεσκευάσθη ὁ πρὸς δυσμὰς τοῖχος τοῦ ναοῦ Μαρασίων καὶ τὸ κωδωνοστάσιον αὐτοῦ. Ἐκτίσθη ὁ πρὸς βορρᾶν τοῖχος τοῦ ναοῦ Ἀμπελακίων. Ἐπεσκευάσθη ἐπίσης ὁ ναὸς τοῦ χωρίου Ζώνη.

Ἐκτίσθησαν ἐκκλησιαστικὰ καταστήματα εἰς τὰ χωρία Ρύζια καὶ Λεπτή.

Ἐκτίσθησαν τὰ ἔξωκκλήσια τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς εἰς Ν. Βύσσαν καὶ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου εἰς Λεπτὴν.

Ἐκτίσθησαν παραπήγματα πρὸς ἐκκλησιασμόν τῶν κατοίκων εἰς τὰ χωρία: Ν. Οἰνὴ, Ἀμμόβουνον καὶ Κριόν.

Ἐθεμελιώθησαν ναοὶ εἰς Ν. Οἰνὴν, Βάλτον, Πλάτην καὶ Ἀσημένιον.

Ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων περικαλλῆς ναὸς ἐν Ὁρεστιάδι.

Γ'. Εἰς τὸ τμήμα σουφλίου

Ἐκτίσθη Μητροπολιτικὸν οἶκημα.

Ἐλαιοχρωματίσθη ὁ ναὸς τοῦ Ἀγ. Γεωργίου Σουφλίου.

Ἡλεκτροφωτίσθη ὁ ναὸς τοῦ Ἀγ. Ἀθανασίου τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ ἐπεσκευάσθη ἡ στέγη τὸ κωδωνοστάσιον καὶ ὁ νάρθηξ αὐτοῦ.

Ἀνηγέρθη ἔξω τοῦ Σουφλίου τὸ ἔξωκκλήσιον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Κατηρτίσθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Βιβλιοθήκη, πλουτισθεῖσα διὰ βιβλίων ἐκλεκτῶν ἀνερχομένων εἰς χιλίους καὶ τριάκοντα τόμους.

Ἐπ' ἐσχάτοις ἐγένοντο τὰ κάτωθι: Κωδωνοστάσια εἰς τὰ χωρία Φτελιά, Πρωτεκκλήσιον, ἔνθα περιεφράχθη ἡ αὐλὴ τοῦ ναοῦ, Ν. Ψαθάδες καὶ Νεοχώριον.

Ἀνωκοδομήθησαν ναοὶ εἰς τὰ χωρία Στέρνα καὶ κάτω Νέα Βήσσα, νεκροταφειακὸς δὲ ναὸς εἰς Κορνοφωλεάν.

Ἐπίσης ἐγένετο ἀρχὴ οἰκοδομῆς ναῶν ἐπὶ τῶν προπολεμικῶν θεμελίων εἰς τὰ χωρία Δελήτιον καὶ Ἀσημένιον.

Εἰς τὴν ὅλην ταύτην ἐργασίαν δὲν περιλαμβάνονται οἱ ναοί, οἱ ὅποιοι ἐπεσκευάσθησαν ἢ ἐπεχορηγήθησαν μερικῶς πρὸς ἀνέγερσιν ὑπὸ τοῦ Πανελληνίου ἐράνου,

Ἴσως τὰ τόσον συντόμως ἐκτεθέντα δὲν ἀρκοῦν νὰ καταδείξουν τὴν ἔκτασιν τῆς καταβληθείσης συστηματικῆς καὶ ἐπιμόνου ἐργασίας ἐκ μέρους τοῦ Σεβασμιωτάτου, διότι εἰς τὰς τοιαύτας περιπτώσεις τῶν ἔργων τὴν ἀλήθειαν βλάπτει ἡ ὑπόνοια, ὥς πολὺ ὀρθῶς παρετήρησεν ὁ Περικλῆς.

Πρέπει ἄλλως τε νὰ γνωρίζῃ κανεὶς λεπτομερῶς τὴν κατάστασιν, τὴν ὁποίαν παρέλαβε καὶ τὰς ἐν γένει συνθήκας, ἐντὸς τῶν ὁποίων κάθε τι τὸ εὐγενὲς ἢ θάλλει ἢ ἀπονεκροῦται.

Τὸ μὲ τόσην συντομίαν ἐκτεθὲν ἔργον του ἀποδεικνύει, ὅτι κατώρθωσε νὰ ὑπερνικήσῃ ἀντιδράσεις καὶ δισταγμοὺς καὶ ν' ἀναγκαινίσῃ τὴν θεόθεν λαχοῦσαν αὐτῷ ἐπαρχίαν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ διέλευσίς του ἐκ τοῦ θρόνου Διδυμοτείχου, τὸν ὁποῖον ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐκλείσεν, θ' ἀποτελέσῃ σταθμὸν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν.

III ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΙΣ

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πνευματικὸν τομέα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἀνεδείχθη ἀνυπερβλήτος. Ἐχων θεόθεν τὸ χάρισμα τοῦ λόγου καὶ ἐπιδιώκων νυχθήμερόν τὴν πνευματικὴν τῆς ἐπαρχίας του ἐξύψωσιν, δὲν ἀφῆκεν εὐκαιρίαν νὰ παρέλθῃ ἀνεκμετάλλευτος. Κατ' ἐπανάληψιν ὠργάνωσε σειρὰν διαλέξεων. Κατ' ἐπανάληψιν ἐζήτησε νὰ ἐπιστρατεύσῃ τὴν πνευματικὴν ἡγεσίαν αὐτῆς εἰς τὴν ὑπέροχον σταυροφορίαν τῆς πνευματικῆς καὶ ἡθικῆς ἀναπλάσεως. Ἄλλο τό ζήτημα, ἃν εὔρε τὴν ἀπαιτουμένην κατανόησιν καὶ βοήθειαν.

Ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν καὶ μέχρι σήμερον δὲν ἀφίνει χωρίον χωρὶς νὰ τὸ ἐπισκεφθῇ, χωρὶς νὰ κηρύξῃ τὸν θεῖον λόγον, νὰ συμβουλεύσῃ καὶ νὰ παροτρύνῃ.

Αἱ πρὸς τὸν λαὸν νουθεσίαι του ἐπ' εὐκαιρίᾳ σημαντικῶν θρησκευτικῶν γεγονότων, οἱ πρὸς αὐτὸν πανηγυρικοὶ λόγοι του ἐπ' εὐκαιρίᾳ σημαντικῶν πολιτικῶν γεγονότων, αἱ πρὸς τοὺς ἱερεῖς ἐγκύκλιοι διὰ τὰ πνευματικὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα τοὺς ἀπασχολοῦν, τὰ κηρύγματά του, πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν πολύτιμον ὕλικὸν ἀνέκδοτον, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἀναδεικνύεται ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ προσωπικότης, διὰ τὴν ὁποίαν στενὰ ἀποδεικνύονται τὰ γεωγραφικὰ τῆς ἐπαρχίας ὅρια.

Βαθὺς γνώστης τῆς Θεολογικῆς ἐπιστήμης καὶ χειριστῆς τοῦ λόγου γλαφυρώτατος, λαξεύει εἰς στιγμὰς ἐμπνεύσεως μνημεῖα τοῦ λόγου, τῶν ὁποίων ἡ μελέτη εὐφραίνει τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν.

Ἡ ἀκτινοβολία τῆς πνευματικότητός του εἶναι ἐμφανὴς εἰς κάθε σκέψιν, εἰς κάθε λόγον, εἰς κάθε ἐνέργειάν του. Διὰ τῆς ἀκτινοβολίας ταύτης κατώρθωσε νὰ ἐπιβληθῇ καὶ εἰς τοὺς πλέον δυστροποῦντας καὶ νὰ κρατήσῃ τὴν ἐπαρχίαν του ἀμόλυντον ἀπὸ τὰς ποικίλας θρησκευτικὰς αἵρέσεις τῶν καιρῶν μας.

Ἰδιαιτέρως, ὥς ἦτο ἐπόμενο, ἡσχολήθη μὲ τὴν πνευματικὴν τῶν ἱερέων ἐξύψωσιν. Προσηνὴς μετ' αὐστηρότητος πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, ἐστράφη διὰ τὴν πρόσληψιν μορφωμένων κληρικῶν. Ἄν ἡ καθολικότης τοῦ προβλήματος τῆς ὑπάρξεως μορφωμένου κλήρου ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν τὴν πρόσληψιν ἐφημερίων μορφωμένων, ἐν τούτοις διὰ τῶν ὁδηγίων καὶ νουθεσιῶν του, διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ παραδείγματός του κατώρθωσε νὰ ἔχῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του κληρὸς μὴ ὑστεροῦντα εἰς τίποτε

τοῦ κλήρου ἄλλων ἐπαρχιῶν, καίτοι πλησίον μεγάλων κέντρων εὐρισκομένων.

Περὶ τῆς ἐν γένει πνευματικῆς καταστάσεως τῆς ἐπαρχίας εἶναι χαρκτηριστικὴ ὄχι μόνον διὰ τὴν λιτότητά της, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ σθένος τῆς ἀληθείας ἢ κατωτέρω ἔκθεσις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου. Μὴ λησμονῶμεν ἅλως τε, ὅτι ἡ Πολιτεία ἐχρησιμοποίησε κάθε πρόσφορον μέσον καταπολεμίσσεως τῆς πνευματικῆς αἵγλης τῶν Ἀρχιερέων, περιορίσασα τὴν δρᾶσιν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ καθαρώς θρησκευτικοῦ ἐπιπέδου. Ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς τῶν πάντων ἀνεξαρτητοποιήσεως καὶ ὑπὸ τὸν ἐνθουσιασμόν τῆς νεωτεροποιΐας ἡ Ἐκκλησία ἀπεχωρίσθη τελείως τῆς Παιδείας καὶ τῆς κρατικῆς εὐποιΐας, μὲ ἀξιοθρήνητα μέχρι στιγμῆς ἀποτελέσματα.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει περιοριζόμεθα εἰς τὴν παράθεσιν στοιχείων τινῶν ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1117]28-12-53 ἐκθέσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεται ἡ ἀλήθεια τῶν λεχθέντων. Διὰ τὸν τομέα τῆς πνευματικῆς δράσεως γράφει:

«Θὰ ἡμεῖς εὐτυχεῖς, ἂν ἡδυνάμεθα νὰ πληροφορησώμεν ὅτι τὸ πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν ἐπίπεδον τῶν χριστιανῶν εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ποθοῦμεν καὶ εἰς τὸ ὁποῖον διὰ παντὸς τρόπου καὶ ἀναλόγως τῶν εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν μέσων ζητοῦμεν νὰ ἀναγάγωμεν αὐτούς. Τοῦτο κατὰ μέγα μέρος ὀφείλεται εἰς τὴν ἔλλειψιν κλήρου μεμορφωμένου ὅπωςδὲποτε ἔστω, ἡ ὁποία δυστυχῶς εἶναι σχεδὸν γενικὴ, δι' ὃ δέον πᾶσα προσπάθεια νὰ καταβληθῇ πρὸς ἀπόκτησιν τοιούτου, τὸ ὁποῖον βεβαίως δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς.

Μετὰ μεγίστης λύπης βλέπομεν τόσους ἀποφοίτους τῶν Γυμνασίων ὄχι πλέον τρεπομένους εἰς διάφορα ἐπαγγέλματα, ἀλλὰ καὶ μὴ εὐρίσκοντας θέσιν, ἀκόμη δὲ καὶ στερουμένους τῶν πρὸς τὸ ζῆν, πλὴν μὴ θέλοντας νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν κλῆρον, εἴτε ἕνεκα τῆς ἀνεπαρκοῦς μισθοδοσίας, ἢ ὁποία δίδεται εἰς τοὺς ἱερεῖς, εἴτε διὰ τὴν ἀνυποληψίαν, εἰς τὴν ὁποίαν περιῆλθεν ὁ κλῆρος, εἴτε καὶ ἐκ προκαταλήψεως. Οὕτω παρὰ τὰς σχετικὰς προσπάθειας, τὰς ὁποίας πάντοτε καταβάλλομεν, ὅπως τραπῶσιν οἱ νέοι εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐλάχιστοι δυστυχῶς καὶ οὗτοι τέκνα ἢ συγγενεῖς ἱερέων, ἔδειξαν διάθεσιν νὰ προετοιμασθῶσιν εἰς Φροντιστήρια ἢ ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς διὰ νὰ ἱερωθῶσιν ἐν καιρῷ. Πλὴν, ἐπὶ πλέον τῶν ἄλλων λόγων τῆς μὴ φοιτήσεως εἰς ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς εἶναι καὶ ὁ ἀπασχολῶν τόσον τοὺς νέους ὅσον καὶ τοὺς οἰκείους αὐτῶν εἰς τὴν νὰ ἐπιδοθῶσιν οὗτοι μέχρι τῆς πρὸς χειροτονίαν ἡλικίας των, ὅταν ἀποφοιτήσωσιν.

Διὰ τοῦτο πόσον σωτήριον, νομίζομεν, θὰ ἦτο, ἂν ἐπανήρχετο ἐν ἰσχύϊ ὁ θεσμὸς τῶν Ἱεροδιδασκαλείων, ὥστε οἱ ἀπόφοιτοι μέχρις ἐνηλικιώσεώς των πρὸς χειροτονίαν νὰ ἐγίνοντο διδάσκαλοι καὶ μετ' αὐτὴν νὰ ἐχειροτονοῦντο καὶ ἐξήσκουν ἀμφοτέρω τὰ τόσον συγγενῇ καθήκοντα τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διδασκάλου! Εἰς τὸ ἐπιχείρημα δὲ ὅτι τὰ Ἱεροδιδασκαλεῖα ἀπέτυχον τοῦ σκοποῦ των, ἀντιτάσσεται τὸ μᾶλλον εὐσταθοῦν, ὅτι τὴν κα-

τάργησιν των ὑπηγόρευσε μᾶλλον ἢ ἔλλειψις πραγματικῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, διότι ἄλλως ἦτο δυνατόν νὰ ἐξευρεθῶσιν οἱ τρόποι καὶ τὰ φάρμακα πρὸς θεραπείαν καὶ ἄρσιν τῶν λόγων τῆς ἀποτυχίας των.

Εἶναι βεβαίως ἀληθὲς ὅτι, πλὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία δυστυχῶς δι' οὓς προείπομεν λόγους, τοῦλάχιστον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἡμῶν, δὲν εἶναι εἰς ἣν ἔπρεπε θέσιν, ὥστε νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ὑψηλὸν προορισμὸν της ὅσον ἔπρεπεν, ὑπάρχει καὶ τὸ Σχολεῖον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὕστερεῖ κατὰ πολὺ τοῦ ὀφειλομένου καὶ δυνατοῦ γενέσθαι. Τούτου δὲ ἐν συντόμῳ αἰτία εἶναι ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ δύναται νὰ πράξῃ τις τὸ καθήκον του, ἀλλὰ καὶ νὰ θέλῃ τοῦτο, νὰ ἔχῃ τὴν συναίσθησιν τῆς πρὸς τοῦτο ὀφειλῆς του. Πλὴν, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνακύπτει ἡ ἀλήθεια ὅτι μόνον τυπικῶς καὶ κατ' ἀνάγκην κάμνομεν τὸ καθήκον ἡμῶν πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀπὸ τοῦ νόμου κυρώσεων. Γνωστὸν δὲ πόση διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς τυπικῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς εὐσυνειδήτου προσηλώσεως εἰς αὐτό.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων ἡμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων μέσων, ἐπράξαμεν τὸ καθήκον ἡμῶν, διδάσκοντες, συμβουλευόντες, συνιστῶντες τὰ δέοντα δι' ἐγκυκλίων τακτικῶν καὶ προφορικῶς κατὰ τὰς περιοδείας ἡμῶν εἰς 50 ἐν ὅλῳ χωρία ἐφέτος παρὰ τὴν ἔλλειψιν μέσων συγκοινωνιακῶν καὶ εὐχρηστών ὁδῶν ».

Ἀπαριθμεῖ ἐν συνεχείᾳ τὰ διατεθέντα μέσα τῆς πνευματικῆς δράσεως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ὥς εἶναι τὸ θεῖον κήρυγμα, τὰ κατηχητικὰ Σχολεῖα, τὰ Ἱερατικὰ συνέδρια πρὸς ἐπιμόρφωσιν τῶν ἱερέων, καὶ πᾶν ὅ,τι ἀποβλέπει εἰς τὴν χριστιανικὴν ἀγωγὴν τῶν κατοίκων καὶ κατακλείει:

« Ἐν γένει τὸ γ' ἐφ' ἡμῖν ἐπράξαμεν ὅ,τι δυνατόν πρὸς φυλακὴν τοῦ ἐμπεπιστευμένου ἡμῖν, χριστιανικοῦ κόσμου ἀπὸ πάσης ἑξωθεν λύμης, ἐκάκισαμεν καὶ ἐκαυτηριάσαμεν ὅ,τι ἡθικῶς ἀπᾶδον καὶ ἑκτροπον, ὅπου ἂν ἀντελήφθῃμεν τοῦτο, καὶ ἡμποδίσαμεν τὴν ἐπέκτασιν του, ὑποβάλλομεν δὲ ἤδη ταῦτα ἐν ἀπερίττῳ λιτότητι καὶ ἀπολύτῳ φιλαληθείᾳ ».

Εἰς τὴν ἐν γένει πνευματικὴν δρασίᾳ του πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ πρὸ τοῦ πολέμου ἐκδοθέντα δύο βιβλία, μεταφρασθέντα ἐκ τῆς Γαλλικῆς: ΕΣΟ ΑΝΘΡΩΠΙΟΣ καὶ « ὁ λεπρὸς τῆς Ἀόστης » ἐκτὸς ἄλλων τεσσάρων μὴ ἐκδοθέντων, ἐν οἷς πεντάτομος συλλογὴ κηρυγμάτων, ὡς καὶ ἰδικῶν του λόγων περιστατικῶν, κηρυγμάτων διαλέξεων καὶ ὁμιλιῶν ἐπὶ τῶν Εὐαγγελίων καὶ ἀποστόλων τῶν Κυριακῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

Ι.— ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΝ ΚΑΤΟΧΗΝ

Τὰ μεγάλα ἱστορικὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐξειλίχθησαν κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου καὶ μετὰ τοῦτον, συμπεριέλαβον ἐν τῇ δίνῃ των καὶ τὸ ἡμέτερον Ἕθνος.

Ἐπῆρξαν δὲ ταῦτα κοσμοϊστορικὰ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν καὶ καταστρεπτικώτατα διὰ τοὺς λαοὺς τῆς γῆς. Ἀλλὰ τὸ ἰδιολογικόν των ὑπόβαθρον προκαθώρισε καὶ τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἐνεργείας λαῶν καὶ ἀτόμων. Ἐκ τούτου προεκλήθησαν ἐσωτερικαὶ ἀναστατώσεις ἀνατροπαὶ τῶν καθιερωμένων ἀξιῶν, ἀμφιβολίαι περὶ τὰς ἠθικὰς καὶ πολιτιστικὰς πεποιθήσεις, προδοσίαι τῶν ἱερῶν καὶ κατ' ἄκρης ἐκθεμελιώσεις. Καὶ ἐντὸς τῆς ἡφαιστειώδους ταύτης περιδινήσεως ἐδοκιμάσθησαν αἱ ἀξίαι τοῦ πνεύματος, αἱ τυφλαὶ δυνάμεις τῆς ὕλης καὶ οἱ χαρακτῆρες τῶν ἀτόμων, πλεῖστα τῶν ὁποίων ἂν καὶ κατεῖχον θέσεις καὶ ἀξιώματα περιφανῆ, ἐν τούτοις ἠκολούθησαν σκοτεινὰς καὶ αἰμοβαφεῖς κοσμοθεωρίας, ἀποσκοπούσας εἰς τὴν κατάλυσιν τοῦ προαιωνίου καὶ ἀκαταλύτου ἠθικοῦ νόμου.

Οὕτω παρέστημεν μάρτυρες φρικιαστικῶν ἰδεολογικῶν τοποθετήσεων ἀτόμων, εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὁποίων τὸ Ἕθνος εἶχεν ἐναποθέσει αὐτὴν ταύτην τὴν τιμὴν του. Καὶ εἶδομεν σοφοὺς τῆς κοσμικῆς σοφίας καὶ ἐπὶ παιδείᾳ διακρινομένους ν' ἀμιλλῶνται πρὸς τὸν τελευταῖον λεμβοῦχον εἰς τὴν προδοσίαν καὶ τὸν κατεξευτελισμὸν ἰδεωδῶν, διὰ τὴν κραταίωσιν τῶν ὁποίων ἐκατόμβαι προσηνέχθησαν θυσιῶν. Ἡ τεταραγμένη αὕτη ἐποχὴ ἔδωκεν ἀφορμὴν, ὥστε νὰ δοκιμασθῇ ἡ ἀντοχὴ ἐνὸς ἐκάστου καὶ ἡ πίστις του εἰς τὰς ἀκαταλύτους ἀξίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καὶ ἄλλοι μὲν ἐλιποψύχησαν, ἄλλοι δὲ τὰς κατεπρόδωσαν καὶ ἄλλοι ἤγον τὸν πυρρίχιον ἐπὶ τοῦ καθημαγμένου σώματος τῆς Πατρίδος, ἐρωτικῶς Σλάβους καὶ Βουλγάρους καὶ ἀναισθήτους σφαγιαστάς τῶν ὁμαιμόνων περιπτυσσόμενοι.

Ὅσον εἶναι πρόσφατος, τόσον εἶναι καὶ γνωστὴ ἡ τραγικὴ αὕτη ἱστορία, ἡ ὁποία ἐπεσώρευσε καταστροφὰς καὶ πένθη καὶ ἐρείπια εἰς τὴν Πατρίδα. Καὶ ὅσον εἶναι ἀπαισίας μνήμης, τόσον εἶναι τραγικῶς γνωστὴ ἡ

τοποθέτησις ἐνὸς ἐκάστου ἔναντι γεγονότων, τὰ ὅποια ἡπείλουν νὰ καταστρέψουν ἐκ βάθρων τὸ Ἑθνος καὶ νὰ ὑποδουλώσουν τὸν λαὸν εἰς ἀπάνθρωπον καὶ ζωώδη τυραννίαν, τῆς ὁποίας τὰ δεσμὰ ἐχαλκεύοντο εἰς τὰς στέππας καὶ εἰς τὰς σκυθρωπὰς χώρας τοῦ βορρᾶ.

Δὲν εἶναι ὑπερβολικόν, οὔτε ἐκπληκτικόν, ἂν λεχθῇ ὅτι τὴν ἐπαρχίαν ταύτην διέσωσεν ἐκ τοῦ κινδύνου τοῦ κατακτητοῦ, εἴτε Γερμανὸς, εἴτε Σλάβος ἐλέγετο οὗτος, ἡ σθεναρὰ στάσις τοῦ Μητροπολίτου της. Ὅταν ἄλλοι ἢ ἡδιαφόρουν διὰ τὰ δεινοπαθήματα τοῦ πληθυσμοῦ, ἢ μὲ τὴν ἐπαύξησιν τῶν ἰδίων ἡσχολοῦντο κατὰ τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους καιροὺς, ὁ Ἰωακεῖμ ὑψοῦτο ὡς πύργος καὶ καταφύγιον τῆς ἐθνικῆς Ἰδέας καὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Δεδοκιμασμένος μαχητὴς, ἀναδειχθεὶς ἀνδρεῖος εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἰωνίαν καὶ τὴν Κερασοῦντα, πατριδολάτρης μέχρις ὑπερβολῆς, ἐπυργοῦτο ὑπὸ τῶν ἀρετῶν, ἐπρομάχει ὑπὲρ τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Πίστεως, ἀποφασισμένος καὶ τὴν ζωὴν του νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τῶν ἰδεωδῶν, διὰ τῶν ὁποίων τὴν ὑπεράσπισιν παιδιόθεν ἐγαλουχήθη.

Εἶναι εἰς ὅλους γνωστὰ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα. Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν ἐκ τῆς δυτικῆς Θράκης κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1941 τῶν στρατιωτικῶν μας δυνάμεων, ἀπεχώρησαν μετ' οὐ πολὺ καὶ αἱ πολιτικαὶ ἀρχαί. Τοιοῦτοτρόπως, διὰ τῆς ἀποχωρήσεως αὐτῶν καὶ πρὸ τῆς ἀφίξεως καὶ ἐγκαταστάσεως τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν κατοχῆς, ἐπεκράτησε χάος καὶ ἀκυβερνησία, εὐνοοῦσα τὴν δρᾶσιν παντὸς κακοποιοῦ στοιχείου εἰς βάρος τῶν ἀγωνιόντων πολιτῶν. Ἡ ἀγωνία διὰ τὸ τί ἡδύνατο νὰ συμβῇ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, ἡ ἀβεβαιότης καὶ ὁ φόβος, προσέτι δὲ καὶ αἱ διαδόσεις, αἱ ὁποῖαι ὠργιάζον, σκοπίμως καὶ ἐπίτηδες σπερμολογούμεναι, καθίστων μαρτυρικὰς τὰς ἡμέρας, ἐφιαλτικὰς τὰς νύκτας τῆς τεταραγμένης ἐκείνης ἐποχῆς. Ὁ πληθυσμὸς ποικίλα σχολιάζων καὶ φοβούμενος φημολογουμένην ἀφίξιν τῶν Βουλγάρων ἐδειλία, ἐτρομοκρατεῖτο καὶ ἀπεθαρρύνετο, δημιουργουμένου κλίματος φόβου ὑπὸ τινων ἐν τῇ πόλει βουλγαριζόντων, οἱ ὅποιοι καὶ βουλγαρικὴν σημαίαν ἐπάραντες λαμπροφοροῦντες τὸν βουλγαρικὸν στρατὸν ἀνέμενον μετὰ βαίτων καὶ κλάδων.

Κατὰ τὰς κρίσιμους ταύτας στιγμὰς, κατὰ τὰς ὁποίας πᾶσα ἔννοια Κράτους εἶχε καταλυθῇ, ὁ δὲ φόβος ἐκυριάρχει, ἀνυψώθη ἡ σεβασμία τοῦ Μητροπολίτου Ἰωακεῖμ μορφὴ ὡς φύλαξ ἄγγελος καὶ προστάτης τοῦ χειμαζομένου πληθυσμοῦ. Ἡ ἐκκλησία ἀνεύρισκεν εἰς αὐτὸν τὴν παλαιὰν δόξαν της καὶ τὸν σωστικὸν της ρόλον, τὸν ὁποῖον τοσάκις διεδραμάτισεν εἰς τὰς χαλεπὰς ἡμέρας τοῦ Ἑθνους. Ὁ δὲ πληθυσμὸς ἀνεύρισκεν εἰς αὐτὸν τὸν συνδετικὸν κρίκον Ἑθνους καὶ Θρησκείας, ζωντανευόμενον μάλιστα μὲ παρρησίαν καὶ τόλμην, ταυτίζουσιν τὸ θεῖον καὶ τὸ ἡρωϊκόν. Καὶ ὁ Μητροπολίτης ἔγινε τὸ ἐθνικὸν Σύμβολον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀντικατωπτρίζετο ἡ

ἐγκαρτέρησις διὰ τὸ θλιβερὸν παρόν, ἡ ἐλπίς καὶ ἡ εὐφροσύνη διὰ τὸ εὐ-
τυχές μέλλον, τοῦ ὁποίου σύντομον ὥραματίζετο τὴν ἔλευσιν.

Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς συγχύσεως καὶ ἀβεβαιότητος, ὁ Σεβ. Μη-
τροπολίτης ἀνέλαβεν ἔργον τραχὺ καὶ ἀπαιτοῦν θυοίας, τὰς ὁποίας ἐνθρο-
νιζόμενος εἶχεν ὑποσχεθῆ. Πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως καὶ πρὶν ἢ ἔλ-
θουν αἱ ἀρχαὶ κατοχῆς ἐσχημάτισε φρουρὰν τῆς πόλεως ἐκ τῶν πλέον ζωη-
ροτέρων στοιχείων καὶ ἐτέθη ὁ ἴδιος ἐπὶ κεφαλῆς των. Καθ' ἑσπέραν καὶ
μέχρι βαθυτάτης νυκτός, πολλάκις δὲ μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὥρῶν, φέρων ὀ-
πλον καὶ ξιφολόγχην ὑπὸ τὸ ράσον, ἐνήργει περιπολίαν εἰς ὅλας τὰς συνοι-
κίας τῆς πόλεως. Ποίαν σημασίαν διὰ τὸν πληθυσμὸν εἶχεν ἡ περιπολία αὐ-
τῇ τοῦ Μητροπολίτου Ἰωακείμ, ἀνομολογεῖται ἀκόμη καὶ σήμερον ἀπὸ ὀ-
λους τοὺς κατοίκους, οἱ ὅποιοι ἀφηγοῦντο, ὅτι κατὰ τὰς σκοτεινὰς ἐκείνας
νύκτας δὲν ἐκοιμῶντο, ἅν προηγουμένως δὲν ἤκουον ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων
ὁδῶν τὸν ρυθμικὸν καὶ παρήγορον κτύπον τῆς βακτηρίας του.

Καὶ ἦλθον αἱ μαῦραι ἡμέραι τῆς ὑποδουλώσεως εἰς τὰς χιτλερικὰς ὁρ-
δὰς. Τὸ ἔθνος ὁλόκληρον μὲ ὑπερηφάνειαν, ἀνταξίαν τῆς ἱστορίας του,
ἀντέταξε τὴν παθητικὴν ἀντίστασιν κατὰ ἐχθρῶν βαρβάρων, οἱ ὅποιοι δὲν
ἐσεβάσθησαν τὰς πληγὰς του. Ἀλλ' ἡ ἀντίστασις αὕτη, ἡ ὁποία καμμίαν
δὲν εἶχε σχέσιν μὲ τοὺς ἐξωνημένους προδότας τῶν Σλάβων, ἡ ὁποία ἦτο
καθολικὴ καὶ δὲν ὑπεκινεῖτο ἀπὸ μίσθαρνα ὄργανα, δὲν ἤργησε νὰ ἔχη τὰ
πρῶτα θύματά της. Τὰ ξένα στρατοδικεῖα καὶ αἱ βουλγαρικαὶ θηριωδίαί
μυρίας ἠπεύλουν σφαγὰς τοῦ ἐξ ἐθνικῆς ὑποχρεώσεως ἀμυνομένου Ἑλληνι-
κοῦ πληθυσμοῦ.

Τὴν τραγικὴν ταύτην κατάστασιν ἐπέτεινον καὶ αἱ πρῶται ἔνοπλοι κομ-
μουνιστικαὶ συμμορίαι, αἱ ὁποῖαι δῆθεν διεξάγουσαι ἀπελευθερωτικὸν ἀ-
γῶνα, πράγματι ὅμως ἐξαρτώμεναι ἐκ τῆς βουλήσεως τῶν Σλάβων, ἡ προ-
έβαινον εἰς μεμονωμένους καὶ ἀκινδύνους φόνους γερμανῶν στρατιωτῶν,
καὶ τοῦτο ἐκ πνεύματος καταστροφικῆς ὑστεροβουλίας, ἡ προεκάλουν ψευ-
δοκινήματα κατὰ τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν κατοχῆς καὶ ἐν πλήρει μετ' αὐ-
τῶν συνεννοήσει, μὲ σκοπὸν τὴν ἐξόντωσιν καὶ ὑλοδοῦλῶσιν τοῦ λαοῦ εἰς
τὴν σλαβικὴν τυραννίαν.

Ὁ κομμουνισμός, καιροφυλακτῶν ἀπὸ μακροῦ πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκο-
τεινῶν σκοπῶν του καὶ μὴ τρέφων ἐκτίμησιν πρὸς οὐδὲν ἐκ τῶν ἀνθρωπί-
νων ἰδανικῶν, ἀλλ' ἀντιθέτως ἀναισθητῶν πρὸ τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου καὶ
ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ τρεφόμενος, ἀπεπειράθη νὰ ἐκμεταλλευθῇ καὶ τὸ
πρὸς τὴν Ἑλευθερίαν ἔμφυτον αἴσθημα τοῦ Ἑλλήνος καὶ τὸ τῆς πρὸς τὴν
Πατρίδα ἀγάπης.

Πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀνιέρων σκοπῶν του, τῆς ὑποδουλώσεως δηλ. τῆς
Πατρίδος εἰς τὴν τυραννίαν τῶν σλάβων, προέβη εἰς ἴδρυσιν ποικιλῶν ὁμῶν
πατριωτικῶν δῆθεν ὁργανώσεων καὶ, φενακίζων τοὺς ἀπλοϊκωτέρους καὶ

ἀφελεστέρους, ἤρχισε τὴν συστηματικὴν ἐφαρμογὴν προγράμματος καταρτισθέντος μὲ πᾶσαν λεπτομέρειαν ἀπὸ τοὺς δολοφόνους τῆς Κομιντέρν. Σείων, λοιπόν, διὰ τῶν ρυπαρῶν χειρῶν του τὴν Γαλανόλευκον, ἐκάλει τὸν λαὸν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Πατρίδος ἀγῶνα, ὅστις ἦτο ταυτοχρόνως καὶ ἀγὼν ὑποδουλώσεως αὐτῆς εἰς τοὺς μισητοτέρους ἐχθρούς της. Καὶ ὅπου δὲν ἐπετύγγανε τοῦτο διὰ τῆς ἀφθόνου προπαγάνδας, ἥ καὶ τῶν ἀπειλῶν, προσεπάθει νὰ τὸ ἐπιτύχη διὰ τοῦ φόγου ξένου τινὸς στρατιώτου, ἐλπίζων εἰς τὰ κατὰ τοῦ ἀθόου πληθυσμοῦ ἀναπόφευκτα ἀντίποινα, τὰ ὁποῖα θὰ ἠνάγκαζον αὐτὸν νὰ καταλίπη τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία του διὰ νὰ πυκνώσῃ τὰς φάλαγγας τοῦ συμμοριτισμοῦ.

Πολλοὶ βεβαίως ἐπλανήθησαν κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐμφανίσεως καὶ δράσεως, ὑπὸ τὸ προσωπεῖον ἀναλήψεως ἐθνικοῦ ἀγῶνος κατὰ τῶν κατακτητῶν, τῆς πολιτικῆς ὁργανώσεως τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τῶν στρατιωτικῶν ὁμάδων του. Ἄλλοι πάλιν ἐξηναγκάσθησαν εἰς συμμετοχὴν. Πάντες δ' οὗτοι μετὰ τῶν συνειδητῶς δρῶντων κομμουνιστῶν ἐπύκνωσαν τὰς φάλαγγας τῶν ὑπὸ ἐθνικὰ ἐμβλήματα ἐπιμελῶς παρεσκευασμένων ποικιλονύμων κομμουνιστικῶν ὁργανώσεων. Καὶ τοιουτοτρόπως παρουσιάζετο ἡ ψευδὴς εἰκὼν τῆς εἰς τὸν κομμουνισμόν προσχωρήσεως τοῦ μεγαλυτέρου ὄγκου τοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ δ' ἐκ πλάνης ἢ ἐκ φόβου προσχωρήσαντες, ὅταν παρῆλθεν ὁ πρῶτος ἐνθουσιασμός, ἀντελίφθησαν ἀσφαλῶς τὸ τί ἐκρύπτετο ὀπισθεν τῶν δῆθεν πατριωτικῶν αὐτῶν ὁργανώσεων. Ἀλλὰ διὰ τοὺς δειλοὺς ἐξ αὐτῶν εἶχε πλέον κλείσει ὁ δρόμος τῆς ἐπιστροφῆς. Ἦτο πολὺ ἀργά. Ὁ σατανικὸς μηχανισμὸς τοῦ κομμουνισμοῦ τοὺς εἶχε πλέον ἐγκλωβίσει.

Μόνον ὀλίγοι εἶχον ἀντιληφθῇ τὴν κομμουνιστικὴν πλεκτάνην τῶν ἀντεθνικῶν ὁργανώσεων καὶ τὸν μεγάλον κίνδυνον, ὃ ὁποῖος ἐπεκρέματο ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἔθνους. Καὶ ἐξ αὐτῶν πάλιν, ἐλάχιστοι εἶχον τὸ σθένος ν' ἀποκαλύψουν δημοσίᾳ τοὺς σκοτεινοὺς σκοποὺς τῶν ἀντεθνικῶν ὁργανώσεων Ε.Α.Μ. - Ε.Λ.Α.Σ. Οἱ ὑπόλοιποι προσεπάθουν νὰ διατηρήσουν ἄξιοπρεπῇ σιωπῇ, ἴσως διὰ νὰ ἔχουν πιστοποιητικὸν καλῆς συμπεριφορᾶς εἰς χαλεπὰς προσωπικὰς περιστάσεις.

Τὸν σκοπὸν τῶν ἀντεθνικῶν ὁργανώσεων πρῶτος ἀντελήφθη ὁ Μητροπολίτης Διδυμοτείχου εἰς τὴν ἐπαρχίαν του καὶ πρῶτος ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν ἐθνικόφρονα πληθυσμὸν αὐτῆς. Παρακολουθῶν ἀγρύπνως τὴν δρᾶσιν τοῦ Ε.Α.Μ. - Ε.Λ.Α.Σ. τόσον εἰς τὰς πόλεις, ὅσον καὶ εἰς τὰ χωρία δι' ἐμπιστῶν του, κατέστησε τὴν Μητρόπολιν κέντρον πραγματικῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως, διαβλέπων μὲ τὴν χαρακτηρίζουσαν αὐτὸν δξύνοϊαν, ὅτι κατὰ πολὺ μεγαλύτερος ἦτο ὁ κίνδυνος, ὃ ὁποῖος προήρχετο ἐκ τῆς δράσεως τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ὁργανωθείς ὁ κομμουνισμὸς μὲ πᾶσαν ἄνεσιν, ἐπεδόθη εἰς τὸ καταστρεπτικὸν του ἔργον. Ὁ κυριώτερος σκοπὸς του ἦτο ὃχι ὁ ἐναντιὸν τοῦ κα-

τακτητοῦ ἀγών, ἀλλ' ὁ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Καὶ διὰ τὰ ἐξαναγκάσει τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων καὶ τῆς ὑπαίθρου τὰ τὸν ἀκολουθήσει ἐκουσίως ἢ μᾶλλον ἀκουσίως, προέβαινεν εἰς ἐντυπωσιακὰς κατὰ τῶν κατακτητῶν ἐνεργείας. Τοιουτοτρόπως ὁ ἀπαισίας μνήμης Ε.Λ.Α.Σ, ἀκολουθῶν καὶ ἐφαρμόζων πιστῶς τὸ πρόγραμμα τοῦ Κρεμλίνου, μετὰ μὲν τῶν Βουλγάρων εὗρίσκετο εἰς σχέσεις φιλικωτάτας, μετὰ δὲ τῶν Γερματῶν οὐδέποτε ἐνεπλάκη εἰς μάχην, ἀλλὰ πάντοτε ἐφυγομάχει. Διὰ τὰ δικαιολογῇ ὁμως τὸν ἀγγλικὸν ὀπλισμὸν τοῦ καὶ διὰ τὸ ἀναγκάζει τὸν πληθυσμὸν τὰ τὸν ἀκολουθῇ, προέβαινεν εἰς ναρκοθετήσεις τῶν διὰ τῶν πόλεων καὶ χωρίων διερχομένων ὁδῶν, ἢ εἰς ἐντυπωσιακὰς ἀνατινάξεις χορτοπληθῶν καλυβῶν, διὰ τὰ προκαλῇ ἀντίποινα κατὰ τοῦ πληθυσμοῦ.

Τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἐφήρμοσε καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Μητροπόλεως Διδυμοτείχου. Ὅπως δὲ ἦτο ἐπόμενον, ἤρχισαν ἐκ μέρους τῶν Γερμανικῶν ἀρχῶν κατοχῆς τὰ ἀντίποινα. Οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων, ἰδίως δὲ τῆς ὑπαίθρου συνελαμβάνοντο καὶ ἀγεληδὸν ὠδηγοῦντο πρὸ τοῦ γερμανικοῦ Στρατοδικείου. Τότε ἀκριβῶς ἐνετάθη καὶ ἡ ἀκατάβλητος δραστηριότης τοῦ Μητροπολίτου. Μὲ παρησίαν καὶ τόλμην ἐκπλήσσουνσαν ἐνεφανίζετο πρὸ τῶν Γερμανικῶν ἀρχῶν καὶ διὰ λόγων, οἱ ὅποιοι ἦσαν πλήρεις θάρρους καὶ παραστάσεων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐστεροῦντο μεγαλοπρεπείας καὶ ἐθνικῆς ὀργῆς, κατῴρθωνε τὸ ἀποσπᾶ τοὺς συλλαμβανομένους ἀπὸ τὴν κἀννην πολλάκις τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἀποσπάσματος καὶ τὰ τοὺς ἀποδίδει εἰς τὴν ἐλευθερίαν.

Εἶχε γίνοι κατὰ τινὰ τρόπον ὁ ἐφιάλτης τῶν Γερμανῶν. Ἄν δὲ τὰ ἐξ αὐτῶν θύματα εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἦσαν ἐλάχιστα, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἐποίμαινε ταύτην Μητροπολίτης τοῦ ἀναστήματος τοῦ Ἰωακείμ.

Δὲν ἔπεται ἐκ τούτων, ὅτι οἱ Γερμανοὶ εἶχον λόγους ἰδιαιτέρους τὰ διάκεινται συμπαθῶς πρὸς τὸν Μητροπολίτην. Ὅλως ἀντιθέτως μάλιστα. Καὶ ἐπανελημμένας ἐφόδους ἔκαμαν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ καὶ ἐρεῦνας δι' ἀνακάλυψιν ραδιοφώνου καὶ πᾶν μέσον μετῴλθον, διὰ τὰ συλλάβουν αὐτὸν ἐχθρικῶς ἐνεργοῦντα. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μητροπολίτης ἐξ ἴσου ἀσπόνδως πρὸς αὐτοὺς ἐφέρετο. Καὶ τῶν ὀνομάτων τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Γεωργίου Β' καὶ τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας ἐν πλήρει γερμανοκρατίᾳ κατὰ τὰς ἀρχιερατικὰς λειτουργίας ἐμνημόνευε καὶ ραδιοφωνικὰς ἐκπομπὰς ἤκουε καὶ μετὰ τῶν ἐθνικῶν ἐν τοῖς χωρίοις πυρήνων εἰς διαρκῆ ἐπαφὴν εὗρίσκετο, παρακολουσῶν καὶ τοὺς γερμανοὺς καὶ τοὺς ἐλασίτας. Καὶ ἦτο δυσχερέστατον τὸ ἔργον τοῦτο καὶ ἀπῆτει σιδηρεῶν ἀντοχὴν καὶ πειθαρχίαν τῶν ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων.

Ἡ ἐπιβολή του εἰς τοὺς γερμανοὺς ὄθεν, ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ μίσους του. Ἀνέπτυσσεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ἡ κατὰ τῶν γερμανῶν κακοποιὸς δραστηριότης τῶν ἐλασιτῶν δὲν ὀφείλετο εἰς ἐχθρὰν πρὸς αὐτοὺς,

ἄλλ' εἰς ἔχθραν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἔπειθεν αὐτούς, ὅτι οἱ συλλαμβανόμενοι ἦσαν θύματα τοῦ κομμουνισμοῦ, ὃ ὁποῖος σατανικῶς τοὺς μετέβαλεν εἰς θύματα τῆς γερμανικῆς θηριωδίας. Εἴτε ἐπείθοντο οἱ γερμανοὶ εἰς ταῦτα, εἴτε ὄχι, τὸ γεγονὸς παραμένει ὅτι ὁ πληθυσμὸς ἐσώζετο καὶ ὅτι τοῦτο ἐχρεώσται εἰς τὸν Μητροπολίτην του.

Ἡ εὐεργετικωτάτη ὁμῶς αὕτη δρᾶσις τοῦ Μητροπολίτου δὲν συνέφε-
ρεν εἰς τοὺς κομμουνιστάς, διότι τοιουτοτρόπως καὶ ἡ κατ' αὐτῶν δρᾶσις
τῶν γερμανῶν ἐπετείνεται καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματός των καιρίως
ἀπετύγγανεν. Ἀφοῦ, λοιπόν, δὲν ἠδύναντο ν' ἀπασχολήσουν σοβαρῶς τὸν
γερμανικὸν στρατὸν τῆς περιφερείας, τὸν ὁποῖον ἐφοβοῦντο, ἐσκέφθησαν
νὰ περιορίσουν τὴν δρᾶσιν τοῦ Μητροπολίτου. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν προσε-
πάθησαν δι' ὑποσχέσεων καὶ ἄλλων συναφῶν μέσων νὰ τὸν προσεταιρισθοῦν.
Ἀλλ' ἐνωρὶς ἀντελήφθησαν ὅτι αἱ προσπάθειαι των ἦσαν καὶ ἔμενον ἄνευ
ἀπαντήσεως. Κατόπιν τούτου ἠλλάξαν τακτικὴν καὶ δι' ἐκφοβισμῶν καὶ ἐκ-
βιασμῶν προσεπάθησαν νὰ τὸν κάμψουν. Ἀλλ' ὅπως ὁ πρῶτος Πατριάρχης
μετὰ τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Κων]πόλεως ἐπροτίμα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πο-
λιορκίας της νὰ ἴδῃ ἐντὸς αὐτῆς τουρκικὸν φακιόλιον παρὰ παπικὴν τιάραν,
τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Μητροπολίτης Ἰωακείμ ἐπροτίμα τὴν παραμονὴν τῶν
Γερμανῶν παρὰ τὸ αἵματοβαφὲς σφυροδρέπανον. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἀνέλαβε
πλέον ἐμφανῆ κατὰ τῶν κομμουνιστοπροδοτῶν ἄγωνα, στηλιτεύων ἐπ' ἐκ-
κλησίαις τὴν κακουργίαν των, ἐνισχύων τοὺς ἐθνικόφρονας καὶ συνιστῶν
μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις τὴν ἀπαγκίστρωσιν ἀπὸ τὰς ἐθνοπροδοτικὰς ὁρ-
γανώσεις Ε.Α.Μ. — Ε.Λ.Α.Σ., ἤρχισεν ἐκ μέρους τῶν τελευταίων ὁ κατὰ
τοῦ Μητροπολίτου πόλεμος. Πρώτη ἐνέργεια τῶν κομμουνιστῶν ἦτο νὰ
καταδικάσουν τὸν Μητροπολίτην εἰς θάνατον δι' ἀποφάσεως τοῦ λαοδικεί-
ου των. Ἄν δ' εἶχον, ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην δυνατότητα, θὰ ἐξετέλουν
τὴν ἀπόφασίν των ταύτην. Ἀλλ' ἡ ἐξέλιξις τῶν γεγονότων δὲν τοὺς ἔδωκε
τὴν ποθητὴν εὐκαιρίαν.

II.— ΝΕΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΑΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Αἱ μετὰ ταῦτα ἐθνικαὶ περιπέτειαι εἶναι γνωσταί. Αἱ ἀμερικανικαὶ
δυνάμεις ἤρχισαν νὰ καταφέρουν τὰ τελευταῖα πλῆγματα κατὰ τῆς τερα-
τώδους πολεμικῆς μηχανῆς τῆς Γερμανίας, τῆς ὁποίας ἤρχισεν ἡ ἐπιθανά-
τιος ἀγωνία. Τὰ γερμανικὰ στρατεύματα κατοχῆς ἀπεχώρουν τμηματικῶς
ἐκ τῶν κατεχομένων χωρῶν, ἀφίγοντα εἰς τὰς διαφόρους χώρας τὸ χάος
καὶ τὴν ἀναρχίαν, καὶ ἔσπευδον πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς διαλυομένης πατρί-
δος των. Ἡ κρίσιμος αὕτη στιγμή ἐκρίθη κατάλληλος ἀπὸ τοὺς λησταντάρ-
τας καὶ κακούργους τοῦ Ε.Α.Μ. — Ε.Λ.Α.Σ. πρὸς ὑποδούλωσιν τοῦ Ἑ-
θνους. Καὶ τὰ σχέδια τῆς κυριαρχίας των, τὰ ὁποῖα τόσον ἀνυπομόμως ἀ-
πέκρυπτον κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς, ἀπεφάσισαν νὰ τὰ ἐκτελέσουν κα-

τὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν γερμανῶν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἀρχίζει νέα, ἀπαισιωτέρα ἱστορία τῆς Πατρίδος γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑαμοκρατία, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας ἀπεδείχθη, ὅτι αἱ γερμανικαὶ ὠμότητες ἦσαν ἀγγελικαὶ θωπεῖαι πρὸ τῶν κομμουνιστικῶν κακουργημάτων. Καὶ οἱ δῆμιοι τῶν ἱεροεξεταστῶν τοῦ μεσαίωonos καὶ ἡ ποιητικὴ τοῦ Δάντη φαντασία δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ συλλάβουν φρικιαστικώτερα μαρτύρια καὶ ἀπαισιωτέρας κολάσεις διὰ τὴν βάσανον τῶν αἵρετικῶν. Καὶ ἦσαν αἵρετικοί, ὅσοι ἐπίστευον εἰς τὴν αἰωνίαν ἰδέαν τῆς γαλανῆς Πατρίδος, ὅσοι ἀπέστεργον τὸν ἐκβουλγαρισμὸν τῆς Φυλῆς, ὅσοι ἔμενον προσηλωμένοι εἰς τὴν λατρείαν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ὅσοι ἐπέμενον εἰς ἔντιμον οἰκογενειακὴν ζωὴν, ὅσοι ἐνέμενον εἰς τὰς ἀκαταλύτους ἐθνικὰς παραδόσεις. Οἱ γενίτσαροι τοῦ ἐλασιτισμοῦ, οἱ ἐγχαράσσοντες εἰς τὰς μαχαίρας των μετ' ἐγκληματικῆς κομπορημοσύνης τὰς γραμμὰς τὰς ἀντιπροσωπευούσας τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀθώων καὶ εὐγενῶν θυμάτων των, εἶχον σπουδάσει εἰς τὰ βουλγαροσλαβικὰ ἐργαστήρια τὸν φόνον καὶ τοὺς βασάνους. Οἱ δ' ἐθνικόφρονες πολῖται, ὅσοι ἀνθίσταντο εἰς τὰ σχέδιά των, ἐλιθάζοντο, ἐτυμπανίζοντο, ἐν στόματι μαχαίρας ἀπέθνησκον. Εἰδεχθεστέραν τυραννίαν, θεοστυγὴ καὶ λαομίσητον, οὐδέποτε ἐδέχθη ἐπὶ τοῦ τραχήλου του τὸ Ἕθνος.

Ἡ ἐποχὴ τῆς Ἑαμοκρατίας θὰ παραμείνῃ ὥς ἡ σκοτεινότερα σελὶς τῆς εὐγενοῦς Ἱστορίας μας, καλυμμένη ἀπὸ τὸ πορφυροῦν αἷμα χιλιάδων μαρτύρων τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ. Ἡ δ' ἀπαισία αὐτῆς ἀνάμνησις θὰ συνοδεύεται ἀπὸ τὰς ἀρὰς τῶν τέκνων, τὰ ὁποῖα ἔμειναν ἄνευ γονέων, τῶν γονέων, οἱ ὁποῖοι ἔμειναν ἄνευ τέκνων, τῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ἔμειναν ἄνευ συζύγων, τῶν γερόντων καὶ τῶν ἀδελφῶν, αἱ ὁποῖαι ἔμειναν ἄνευ προστάτου καὶ ζοῦν μέχρι σήμερον μὲ τὴν σκληρὰν ἀνάμνησιν τοῦ ἀδίκου ἀφανισμοῦ των.

Δὲν εἶναι τοῦ παρόντως ἡ ἀνεύρεσις καὶ προβολὴ τῶν αἰτίων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐπέτρεψαν τὴν διόγκωσιν τῶν κομμουνιστικῶν δυνάμεων κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην καμπὴν τῆς Ἑθνικῆς μας Ἱστορίας. Καὶ ἄλλοι ἐκτενέστερον περὶ ταῦτα ἠσχολήθησαν καὶ πᾶς στοιχειδῶς σκεπτόμενος δύναται νὰ τὰ συλλάβῃ. Πάντως χαρακτηριστικὸν εἶναι τοῦτο: ὅτι ἡ ἐπάρατος αὐτὴ κατάστασις ἐδημιουργήθη εἰς ἀντοπόδοσιν ἴσως τῶν θυσιῶν μας κατὰ τὸν πόλεμον καὶ εἰς ἱκανοποίησιν προφανῶς τῶν Ἑθνικῶν μας Διεκδικήσεων εἰς βάρος μάλιστα γειτόνων, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐδολοφόνησαν.

Πέρα τούτων, τὸ γεγονὸς παραμένει ὅτι οἱ κομμουνισταὶ ἐγκατέστησαν τὴν βδελυρὰν καὶ ἀνόσιαν ἐξουσίαν των εἰς τὸ Διδυμότειχον καὶ τὴν περιφέρειαν ὁλόκληρον, εὐθύς ὥς οἱ Γερμανοὶ ἀπεχώρησαν. Ἡ δὲ τῶν Γερμανῶν ἀποχώρησις ἐγένεν ὑπὸ τὰς ἀκολούθους συνθήκας:

Τὴν νύκτα τῆς 29ης Αὐγούστου ἀντιπρόσωποι τῶν συμμοριτῶν παρουσιάσθησαν εἰς τὴν Μητροπόλιν καὶ ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Μητροπολίτου, ὅπως

μεταβῇ τὴν προκεχωρημένην ἐκείνην ὥραν τῆς νυκτὸς εἰς τὸν Γερμανὸν διοικητὴν καὶ ἀπαιτήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν ἀποχώρησιν τῶν δυνάμεων κατοχῆς. Προσέθεσαν μάλιστα, ὅτι ἡ πόλις ἦτο περικυκλωμένη ἀπὸ δυνάμεις ἀνταρτῶν καὶ ὅτι, ἂν οἱ Γερμανοὶ δὲν ἀπεχώρουν μέχρι τῆς πρωΐας, θὰ ἐγίνετο ἐπίθεσις διὰ τὴν ἐξ ἐφόδου κατάληψίν της. Βεβαίως ὁ Μητροπολίτης δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πιστεύσῃ εἰς τὰ περὶ ἐξ ἐφόδου καταλήψεως τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν συμμοριτῶν, διότι ἐγνώριζεν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν εἰς τὸ καθήκον παρομιώδη προσήλωσιν τῶν Γερμανῶν καὶ τὴν στρατιωτικὴν των ἐν γένει δύναμιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν ὑποτυπώδη ὅπλισμόν τῶν συμμοριτῶν, οἱ ὅποιοι οὔτε ἀξιόλογα ὅπλα, οὔτε καὶ σπουδαῖα πολεμοφόδια διέθετον. Φοβούμενος ὁμως ἐκ πείρας ὅτι πιθανὴν κατὰ τῆς πόλεως ἐπίθεσιν τῶν συμμοριτῶν θὰ ἐπλήρωνεν ὅπωςδῆποτε ὁ ἀθῶος πληθυσμός, ἐδέχθη τὴν πρότασιν τῶν κομμουνιστῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μετέβη εὐθὺς εἰς συνάντησιν τοῦ Γερμανοῦ διοικητοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ὑπὸ ἰδίαν πλέον εὐθύνην ἀνεκόνωσεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ παραδοθῶσιν αἱ ἐδῶ δυνάμεις των, διότι τὴν πρωΐαν ἡ πόλις θὰ κατελαμβάνετο ὅπωςδῆποτε ὑπὸ τῶν συμμοριτῶν καὶ ὅτι θὰ ἦτο καλὸν ν' ἀπεφεύγετο ἄσκοπος αἱματοχυσία. Εἰς παρατήρησιν δὲ τοῦ Γερμανοῦ, ὅτι αἱ γερμανικαὶ δυνάμεις ἦσαν ἀξιόμαχοι καὶ ἱκαναὶ ν' ἀντιμετωπίσουν τὴν κατάστασιν, ἠναγκάσθη ὁ Μητροπολίτης νὰ ψευσθῇ, ἀπαντῶν ὅτι αἱ κομμουνιστικαὶ δυνάμεις ἦσαν ὀγκωδέστατοι καὶ τελείως ἐξωπλισμένοι.

Αἱ διαβεβαιώσεις τοῦ Μητροπολίτου ἐπέτειναν τὴν σύγχυσιν τῶν γερμανικῶν δυνάμεων κατοχῆς. Μετὰ πολύωρον δὲ κατ' ἰδίαν σύσκεψιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐβάρυνεν οὐσιαστικῶς ἡ ἀναληθὴς πληροφορία τοῦ Μητροπολίτου, οἱ ἐν τῇ πόλει Γερμανοὶ, ἀπεφάσισαν νύκτωρ νὰ ἀπέλθουν διὰ νὰ μὴ παραδοθῶσιν.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης μετὰ τὴν διὰ τοῦ Ἑβρου ὄντως δραματικὴν ἀποχώρησιν τῶν Γερμανῶν, εἰσῆλθεν ὁ κομμουνιστικὸς συρφετός, τοῦ ὁποῖου ἡ θέα καὶ μόνον προεκάλει τὴν θυμηδίαν. Οἱ περισσότεροι ἦσαν ἄοπλοι, ἄλλοι δ' ἔφερον ὅπλα διαφόρων τύπων ἄνευ ἀορτήρων καὶ λοιπῶν ἐξαρτημάτων. Πολλοὶ ἔφερον μόνον μαχαίρας, ἡ δ' ἐνδυμασία των ἦτο ἀξιοθρήνητος. Καὶ τότε, μόλις τότε, κατενοήθη τὸ μέγεθος τοῦ τολμήματος τοῦ τολμήματος τοῦ Μητροπολίτου. Ἐὰν οἱ Γερμανοὶ δὲν ἐπείθοντο εἰς τοὺς λόγους του καὶ παρέμενον, ποῖα καὶ πόσα δεινὰ δὲν θὰ ἔκαμνον εἰς βάρος τοῦ πληθυσμοῦ, τοῦ ὁποῖου τὴν προστασίαν θὰ ἦτο ἀστεῖον καὶ νὰ ἐσκέπτετο κανεῖς, ὅνι θ' ἀνελάμβανον οἱ ρακέιδυτοι οὔτοι; Ἐὰν δὲ κατὰ σύμπτωσιν τινα ἐπέστρεφον οἱ Γερμανοὶ εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀντελαμβάνοντο τὴν πραγματικὴν κατάστασιν, κατὰ ποῖον τρόπον θὰ ἐπλήρωνεν ὁ Μητροπολίτης τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀναλήθειαν;

Ἀπόδειξιν μάλιστα τοῦ φόβου ὅχι μόνον τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐ-

τῶν τῶν κομμουνιστῶν, ἔχωμεν καὶ εἰς τὰς ἐξῆς συγκεκριμένας περιπτώσεις. Καὶ οἱ ἴδιοι οἱ κομμουνισταὶ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας δὲν ἠδύναντο νὰ πιστεύσουν εἰς τὴν ἀποχώρησιν τῶν Γερμανῶν, ἀλλὰ διὰ νὰ στηρίξουν τὸ γόητρόν των ἀπέδιδον τὴν ἀποχώρησιν τῶν Γερμανῶν εἰς τὸν μηδέποτε ἐπιδειχθέντα ἡρωϊσμόν των. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε μιᾷ τῶν ἡμερῶν μετ' ἐπιτάσεως διεδόθη ὅτι ἐπιστρέφουν εἰς τὴν πόλιν οἱ Γερμανοί. Ὁ πανικός, ὁ ὁποῖος ἐπηκολούθησεν, εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ. Ὅλοι οἱ κάτοικοι ἔσπευσαν πρὸς διαφόρους κατευθύνσεις ἐκτὸς τῆς πόλεως, διανυκτερεύσαντες εἰς τοὺς ἀγρούς, πρῶτοι δὲ μεταξὺ τῶν πρώτων οἱ ἀξιωματοῦχοι καὶ λοιποὶ δὸν Κιχῶται τοῦ ἐλαστισμοῦ. Καὶ μόνον ὁ Μητροπολίτης ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του. Ἀλλοτε πάλιν καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἐγένετο κηδεῖα ἐλασιτῶν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως ἐνεφανίσθη εἰς τὸν οὐρανὸν γερμανικὸν ἀεροπλάνον. Ἐπὶ τῇ θέᾳ τούτου οἱ ἐκεῖ ὁμιλοῦντες φλογεροὶ ρήτορες καὶ οἱ λοιποὶ ἐγκατέλιπον τοὺς νεκροὺς εἰς τὰ φέρετρό των, τραπέντες εἰς ἄτακτον φυγὴν. Καὶ μόνον ὁ Μητροπολίτης παρέμεινεν ἀτάραχος εἰς τὴν θέσιν του, μυκτηρίζων ἀσφαλῶς τὴν κομμουνιστικὴν ἀνδρείαν.

Τέλος, ἀφοῦ πλέον ἀπεμακρύνθη ὁ γερμανικὸς κίνδυνος διὰ τῆς ἀνενυδρῶν ὑποταγῆς τῆς Γερμανίας, ὁ κομμουνισμὸς, ἀντιστάσεως μὴ οὔσης, ἐπεδόθη εἰς τὴν διασφάλισιν τῶν ἀνελπίστως κτηθέντων. Πρὸς τοῦτο ἤρχισε τὴν συστηματικὴν καταδίωξιν τῶν ἐθνικοφρόνων πολιτῶν, κηρύσσων τὸ μῖσος καὶ τὴν ἐξόντωσιν. Εἰς τὰ κρυφίως διεξαγόμενα συμβούλια των συνετάσσοντο οἱ κατάλογοι τῶν προγεγραμμένων καὶ μὲ κυνικὴν ψυχραιμίαν συνεζητεῖτο ὁ τρόπος τοῦ θανάτου των. Πᾶς μὴ συμφωνῶν μὲ τὰς ἀπόψεις των, πᾶς ὅστις ἐφρικήει εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ ἐξανδραποδισμοῦ τοῦ Ἑθνους ὑπὸ τῶν σλάβων, ἐθεωρεῖτο ἀντιδραστικός. Ὅπως, λοιπόν, εἰς ὁλόκληρον τὴν Ἑλλάδα ἐλειτούργει ὁ ἀπαίσιος κομμουνιστικὸς μηχανισμὸς, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐνταῦθα. Ὡς ἐκ τούτου ἤρχισαν αἱ συλλήψεις, αἱ θανατηφόροι καὶ ἀτελεύτητοι πορεῖαι, τὰ βασανιστήρια καὶ αἱ θανατώσεις. Ἡ ζωὴ κατέστη τὸ εὐτελέστερον ἀντικείμενον, ἡ δ' ἀποτίμησις τῆς ἐξηρητάτο ἐκ τῆς σαδιστικῆς ἰδιοτροπίας τῶν κακούργων ἐκείων, οἱ ὁποῖοι εὖρον τὴν ποθητὴν εὐκαιρίαν τῆς διὰ τοῦ κομμουνισμοῦ ἱκανοποιήσεως τῶν αἰμοδιψῶν ἐνστίκτων των.

Τὸ Ἑθνος διήρχετο νέαν καὶ κρισιμωτέραν δοκιμασίαν. Καὶ τοῦτο διότι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἠφανίζοντο συστηματικῶς οἱ φυσικοὶ ὑπερασπισταὶ τῆς τιμῆς του, ἀπεδίδοντο ὁλόκληρα τμήματα αὐτοῦ ὑπὸ καταπτύσεων καὶ ἀσυνειδήτων πρακτόρων τοῦ κομμουνισμοῦ εἰς τὴν κατοχὴν ἀθλίων γειτόνων, οἱ ὁποῖοι μόλις εἶχον ἀνταλλάξει τὸν ἀγκυλωτὸν σταυρὸν διὰ τοῦ αἰματοβαφοῦς σφυροδρεπάνου.

Τὰ γεγονότα ταῦτα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παρέλθουν ἀπαράτρητα ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην Διδυμοτείχου, τὸν σθεναρὸν μαχητὴν τῆς Πατρίδος καὶ

Ὁρθοδοξίας. Καίτοι παρηκολουθεῖτο εἰς πᾶν βῆμα καὶ πᾶσαν κίνησιν τοῦ ἀπὸ τοῦς πράκτορας τοῦ Κομμουνισμοῦ, ἐν τούτοις εὐρίσκετο εἰς συνεχῇ ἐπαφὴν μετὰ τῶν καταδιωκομένων ἀντικομμουνιστῶν. Οὗτοι, ὅσάκις προελάμβανον νὰ δραπετεύσουν, προστατευόμενοι ἀπὸ τὴν σκιάν τῆς νυκτὸς κατέφευγον εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἥ ὁποία παρεῖχε τὴν προστασίαν τῆς ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν. Ἐκεῖ διὰ τῶν παρηγόρων λόγων καὶ συμβουλῶν τοῦ Μητροπολίτου ἐνεδυναμοῦντο καὶ διὰ τῆς ἐκ τοῦ ραδιοφώνου μεταδόσεως τῶν νέων ἐνεψυχοῦντο καὶ διὰ παντοίων ἄλλων τρόπων ἐνισχύοντο. Καὶ ἐκεῖθεν ἐτρέποντο εἰς ἀναζήτησιν τῶν ὁμάδων Ἑθνικῆς Ἀντιστάσεως, τῶν ἐποίων τὰς τάξεις ἐπύκνωνον, ἀποφασισμένοι διὰ τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων Ἀγῶνα.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ χωρία εἶχον σχηματισθῇ οἱ πρῶτοι πυρῆνες τῶν ἐθνικῶν ὁμάδων δι' ἐμπίστων ἀνθρώπων τοῦ Μητροπολίτου. Οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὰς προσεποιῶντο βεβαίως προσχώρησιν εἰς τὸν ἑαμιτισμὸν διὰ νὰ μὴ κινοῦν τὰς ὑποψίας. Εὐρίσκοντο ὅμως εἰς συνεχῇ ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν Μητροπολίτην, λαμβάνοντες παρ' αὐτοῦ ἐκτὸς τῶν πολυτίμων συμβουλῶν καὶ δελτία εἰδήσεων, ἱκανῶν νὰ στηρίζουν τὸ ἠθικόν των καὶ νὰ τρέφουν τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν των.

Αἱ κατὰ τοῦ πληθυσμοῦ ἀφ' ἑτέρου βιοπραγίαι τῶν κομμουνιστῶν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ κινήσουν τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Μητροπολίτου, ὁ ὁποῖος οὐδὲν μέτρον ἐλάμβανεν ὥστε ν' ἀποκρύψῃ τὰς κατ' αὐτῶν ἐπικρίσεις του, ἄλλοτε μὲν ἐκφράζων ταύτας εἰς κύκλους πολιτῶν, ἄλλοτε δ' ἐκσφενδονίζων αὐτὰς ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος.

Εἶναι ἐκπληκτικὴ τῷ ὄντι ἡ στάσις τοῦ Μητροπολίτου Διδυμοτείχου ἔναντι τῆς παντοδυνάμου ἑαμοκρατίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Καὶ πιστεύομεν ὅτι εἰς τὰς χαλεπὰς ἐκείνας περιστάσεις πολὺ ἐλάχιστοι ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιήσουν μὲ τόσην ἀνδρείαν τὴν παρησίαν καὶ τὸ ψυχικὸν σθένος αὐτοῦ, Πράγματι, μόνον ὅταν ὁ ἀνθρώπος ἀρθῇ εἰς τὸ πνευματικὸν ὕψος τῆς θυσίας καὶ ὅταν συλλάβῃ τὸ μέγα νόημα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου καὶ ὅταν διὰ τῆς ἀρετῆς ἐνδυναμωθῇ, ὥστε νὰ θεωρῇ τὸν θάνατον ὡς ἀπαρχὴν νέας καὶ εὐτυχεστερας ζωῆς κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου, μόνον τότε περιφρονεῖ τοὺς καταλύοντας τὸν ναὸν τοῦ Πνεύματος καὶ ἀπεργαζομένους τὴν ψυχικὴν τύφλωσιν τῶν συνανθρώπων των. Ἄλλωστε, ποίαν σημασίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ, ὅχι ἡ ἐστερημένη τῶν κοσμικῶν ἀξιομάτων, ἀλλ' ἡ ἄνευ Ἰδανικῶν, πρὸς τῶν ὁποίων τὴν βίωσιν ἀδιαλείπτως ἡ ψυχὴ στρέφεται καὶ διὰ τῶν ὁποίων ὁλοκληρῶναι τὴν εἰδρασίαν τοῦ ἀνθρώπινου καὶ τοῦ θείου;

Ἡ τοιαύτη σθεναρὰ στάσις τοῦ Μητροπολίτου, διὰ τῆς δεινῆς εἰρωνίας του κατεξευτελίζοντος τὴν κομμουνιστικὴν ἑπαρσιν, ἔφερεν εἰς ἀμηχανίαν τοὺς κομμουνιστάς. Τὸ πρᾶγμα τοῦτο συνεζητήθη εἰς μυστικὴν συνεδρίαν τῶν ἀρχηγῶν των, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπεφασίσθη ἡ θανάτωσις τοῦ

Μητροπολίτου. Οὐδὲν φυσικώτερον τούτου διὰ τὸν κομμουνισμόν. Ἀλλὰ τὸ περιεργὸν εἶναι ὅτι δὲν ἐξευρίσκετο ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως, τὸ δὲ περιεργότερον, ὅτι ταύτην ἐπληροφορήθη καὶ ὁ ἴδιος. Καὶ ἐπειδὴ προσφορώτερος τρόπος δὲν εὗρίσκετο, ἐφ' ὅσον ἡ ἄνευ διατυπώσεων σύλληψις καὶ θανάτωσις αὐτοῦ θὰ προεκάλει μεγάλην ἀναταραχὴν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ἀπεφασίσθη νὰ ζητηθῇ ἡ θανάτωσις του ὑπὸ « τοῦ λαοῦ ».

Ἡ εὐκαιρία δὲν ἤργησε νὰ παρουσιασθῇ. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἐξαιρετικοῦ τινος γεγονότος προεκλήθη ἡ περίφημος ἐκείνη « μαχητικὴ διαδήλωσις », κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ διαδηλωταὶ προσήρχοντο κραδαίνοντες ὁ μὲν ὄπλον, ὁ δὲ μάχαιραν, ὁ μὲν πτύον, ὁ δὲ ἀξίνην, ὁ μὲν ρόπαλον, ὁ δὲ ράβδον. Μεταξὺ τῶν οὕτω παρανόμως ὀπλοφορούντων, ἐτοποθετήθησαν ἐπιτηδεῖως ἐγκάθετοι τῶν κομμουνιστῶν, διὰ νὰ χρησιμοποιήσωσι κατάλληλα συνθήματα τὴν κατάλληλον στιγμήν. Οὗτοι ἐπίσης εἶχον σκοπὸν νὰ παρακολουθοῦν καὶ τοὺς πέριξ αὐτῶν, ἄν προβαίνουν εἰς ἐνθουσιώδεις ἐκδηλώσεις, ἢ μένουν ἀπαθεῖς, ὅποτε ἐχαρκτηρίζοντο μὲ τὸν ἀνάλογον βαθμὸν τῆς ἀντιδραστικότητος καὶ τὰς συνεπείας του. Τοιουτοτρόπως οἱ παρακολουθοῦντες θεαταὶ ὑποχρεοῦντο νὰ φωνάζουν καὶ ἐπιδοκιμάζουν τὸν ρήτορα μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων των, πολλάκις δὲ καὶ νὰ διακόπτουν αὐτὸν προβάλλοντες συνθήματα ριπτόμενα ὑπὸ τῶν ἐγκαθέτων. Ἡ ἐμπιστοσύνη ἀπέλιπεν ὅχι μόνον τὸν πλησίον, ἀλλὰ καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς γονεῖς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας.

Κατὰ τὴν συγκέντρωσιν τῆς ἡμέρας ταύτης, ἤρχισαν ὁμιλοῦντες διάφοροι ρήτορες ἀπὸ ἐξώστου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἴστατο καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μητροπολίτης. Ὁ τελευταῖος ἐκ τῶν ρητόρων, ἀφοῦ ἀπήγγειλε μυρικάζων τὸ μάθημα, τὸ ὁποῖον εἶχε διδαχθῇ, ἀνέφερε μεταξὺ ἄλλων καὶ παράδειγμα ὠρισμένων Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων Μητροπολιτῶν, οἱ ὁποῖοι, ὅχι μόνον εἶχον εὐλογῆσει τὰ δολοφονικὰ κομμουνιστικὰ ὅπλα, ἀλλ' εἶχον καὶ προσχωρήσει ὀλοψύχως εἰς τὸν « ἀγῶνα ». Τῶν Μητροπολιτῶν τούτων ἡ φιλοκομμουνιστικὴ στάσις συνεκρίνετο πρὸς τὴν ἀντιδραστικὴν στάσιν τοῦ Μητροπολίτου Διδυμοτείχου, ὁ ὁποῖος διαρκῶς ἐνέβαλεν ἐμπόδια εἰς τὸ . . . ἀνορθωτικὸν πρόγραμμα τοῦ Κομμουνισμοῦ.

Σημειωτέον, ὅτι τὴν πρωΐαν τῆς ἡμέρας ταύτης, ἡ ὁποία ἦτο ἡ 25ῃ Μαρτίου 1945, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπετείου τῆς Ἑθνικῆς Παλιγγενεσίας ὠμίλησεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν ὁ Σεβασμιώτατος περὶ ἐλευθερίας, τονίσας ὅτι εἶναι ἐλάχιστοι ἄξιοι αὐτῆς καὶ εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσουν τὸ πραγματικὸν περιεχόμενόν της καὶ ζητωκραυγᾶσας ὑπὲρ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Ἡ ὁμιλία αὕτη εἶχεν ἐξάψει τὰ πνεύματα καὶ εἶχε καταταράξει τοὺς πράκτορας τοῦ κομμουνισμοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ ἀπὸ τοῦ ἐξώστου καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μητροπολίτου ὁμιλῶν πρὸς τοὺς « συναγωνιστάς » ρήτωρ Χρῆστος Καραγιάννης, πολιτικὸς ἐπίτροπος τοῦ κομμουνισμοῦ, ἀφοῦ ἐπεχείρησε νὰ

διασκεδάσῃ τὴν ἐκ τῆς ἐθνικῆς τοῦ Μητροπολίτου ὁμιλίας ζωηροτάτην ἐν-
τύπωσιν, διότι ἡ ὁμιλία ἐκείνη ἦτο τὸ γενικὸν τῆς ἡμέρας θέμα καὶ μετε-
δίδετο ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, πληροῦσα εὐφροσύνης τὰς καρδίας τῶν ἐθνι-
κοφρόνων, ἐν συνεχείᾳ ἐπετέθη κατὰ τοῦ Μεγαλοῖδεατισμοῦ καὶ τοῦ Μη-
τροπολίτου, ὅστις ἀπετόλμησε νὰ τὸν ἀναστήσῃ.

Ἡ εὐκαιρία ἐδόθη πλέον εἰς τοὺς ἐγκαθέτους καὶ τὸν καταφοβισμένον
πληθυσμόν, οἱ ὅποιοι διέκοπτον διαρκῶς τὸν λόγον φωνάζοντες:

—Θάνατος στὸ Δεσπότη!

Ἄλλ' ὁ Δεσπότης παρέμεινεν ἀτάραχος. Μάλιστα δὲ μετὰ τὸ πέρας τῆς
ἐναντίον του κομμουνιστικῆς ὑβρεολογίας, κατῆλθε μόνος εἰς τὸν δρόμον.
Καὶ τότε συνέβη κάτι τὸ ἐκπληκτικόν. Αὐτοί, οἱ ὅποιοι μόλις πρὸ ὀλίγου
ἐζήτουν διὰ φωνῶν τὸν θάνατόν του, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀπεκαλύφθησαν πρὸ αὐ-
τοῦ καὶ αὐτομάτως ἤνοιξαν δίοδον διὰ νὰ διέλθῃ. Πάντες ἔμειναν ἄφω-
νοι καὶ ἀκίνητοι.

Εἶναι ἴσως ἡ πλέον χαρακτηριστικὴ εἰκὼν, ἡ ὁποία δεικνύει ἀπερίττως
καὶ εἰς ὅλην τῆς τὴν ἔκτασιν τὴν δύναμιν τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ Ἰωακείμ.

Οἱ πράκτορες τοῦ κομμουνισμοῦ ἄλλα βεβαίως ἤλπιζον. Θέλοντες ν' ἀ-
ποφύγουν οἱ ἴδιοι τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατώσεως τοῦ Μητροπολίτου, διὰ
νὰ μὴ φέρουν τὸ βάρος τῶν εὐθυνῶν, ἐνόμισαν ὅτι τὸ προπαρασκευασθὲν
μετὰ τόσης ἐπιμελείας κακούργημα θὰ ἐξετέλει ὁ λαὸς ἐν τῷ φανατισμῷ του.
Ἄλλ' ὁ λαός, δέσμιος τῆς κομμουνιστικῆς παραφροσύνης, διησθάνθη τὸ
μέγεθος τοῦ μελετωμένου ἐγκλήματος κατὰ τῶν ὀσιωτέρων τοῦ Ἑθνους,
τὰ ὅποια μὲ τόσῃ μεγαλοπρέπειᾳ ἐνεσάρκωνεν ὁ μαχητὴς Μητροπολίτης
του. Καὶ ὁ λαὸς ἐγονυπέτησε πρὸ τῶν ἀκαταλύτων Συμβόλων του. Τὴν ἡ-
μέραν ἐκείνην εἰς τὴν μικρὰν πλατεῖαν τοῦ Διδυμοτείχου ὁ κομμουνισμὸς
πάνοπλος καὶ κυρίαρχος ἔδωσε τὴν πρώτην μεγάλην μάχην καὶ ἐνίκηθη. Ἐ-
νικήθη κατὰ κράτος. Ἐνίκηθη, διότι ἀντίπαλός του μέγας, ἀκατάβλητος,
ἥρωϊκός, ὅπως εἰς ὅλας τὰς μεγάλας ἐθνικὰς στιγμὰς, ἐστάθη ὁ Ἰωακείμ.
Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ κομμουνισμὸς ἔχασεν, ὅτι διὰ τόσοῦ αἵματος ἀθῶων
εἶχεν ἀποκτήσει. Ὁ Ἑλληνισμὸς τὸν ἐνίκησε διὰ τῆς καρδίας καὶ ἐν τῇ
καρδίᾳ αὐτοῦ. Ἡ διὰ τῶν ὅπλων συντριβὴ του ἦτο πλέον ζήτημα χρόνου.

Καὶ ὁ Μητροπολίτης ἀγέρωχος, μεγαλοπρεπής, ἔλαβε τὴν ἄγουσαν πρὸς
τὴν Μητρόπολιν, μὲ τὴν πίστιν ὅτι κατεπάτησε τὸν δράκοντα τοῦ κομμουν-
ισμοῦ. Εἰς τὸ γαλήνιον πρόσωπόν του, εἰς τὸ ἀπαστραῖπτον βλέμμα του,
εἰς τὰ ἀρχιερατικά του ἐμβλήματα, ὁ πληθυσμὸς εἶδε νὰ πυργοῦται ἡ αἰ-
ωνία Ἑλλάς καὶ ἡ Θρησκεία τοῦ Ἐσταυρωμένου. Καὶ ὅσον οὗτος ἐπροχώ-
ρει πρὸς τὸν λιθόστρωτον ἀνήφορον, τόσον ἠϋξάμεν εἰς ὕψος, ἀποβαίνων
ὕψηλότερος καὶ αὐτῶν τῶν ἀρχαιοπρεπῶν πύργων τῆς πόλεως. Καὶ εἰς τὴν
νεφέλην τῆς μεγαλωσύνης, ἡ ὁποία περιέβαλλεν αὐτὸν κατὰ τὴν μεγάλην ἐ-
κείνην στιγμὴν, ὁ λαὸς ὠπτασιάσθη, ὅτι οἱ μύωπες πράκτορες τοῦ κομμουν-

νισμού ἦτο ἀδύνατον νὰ ἴδουν: τὴν πατρίδα καὶ τὴν θρησκείαν ν' ἀνεβαίνουν πρὸς τὸν ἀνήφορον τῶν μεγάλων ἱστορικῶν πραγματώσεων, ἀπὸ τὰς ὁποίας οὐδεμία πολεμικὴ ἢ πολιτικὴ ἐξέλιξις καὶ ἀλλοφροσύνη δὲν δύναται νὰ ἀνακόψῃ.

III.— Η ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΑΝΤΑΡΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΜΟΡΙΤΩΝ

Ἀλλ' οἱ κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ ἀγῶνες τοῦ Μητροπολίτου Διδυμοτείχου δὲν σταματοῦν. Καλύπτουν ὁλόκληρον τὴν μέχρι σήμερον δραστηριότητά του καὶ θὰ τὴν καλύπτουν μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου του.

Ὁ ἐν συνεχείᾳ ἐκσπάσας συμμοριτοπόλεμος εὗρεν αὐτὸν ἀκατάβλητον ἐπὶ τῶν ἐπάλλεων. Οἱ ἐθνικοὶ ἀγῶνες εἶναι τὸ γνώριμον κλῖμα τοῦ Μητροπολίτου.

Μέσα εἰς αὐτὸ τὸ κλῖμα ἠνδρώθη καὶ ἐξεπαιδευθῇ. Εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας ἀνευρίσκει τὸν ἑαυτὸν του. Ὅ,τι καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις ἔπραξε, τὸ ἔπραξε καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ συμμοριτοπολέμου. Προικισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ τὴν δύναμιν νὰ τοποθετῇ τὸ κάθε ζήτημα εἰς τὴν ὀρθὴν του βάσιν καὶ νὰ ἀντιμετωπίζῃ αὐτὸ ἐν τῇ ὁλοκληρίᾳ του καὶ ὅχι εἰς ἀσημάντους λεπτομερείας, διέβλεπεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, ὅτι ὁ συμμοριτοπόλεμος ἐκινεῖτο ἔξωθεν καὶ καθωδηγεῖτο ἀπὸ τοὺς σλάβους πρὸς ὠφέλειαν τῶν ὁποίων καὶ ἀπέβλεπεν.

Διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκδηλώσεώς του ὠρθώθη ὡς ὁ φανατικώτερος καὶ μαχητικώτερος ἀντίπαλος. Ἡ πολεμικὴ ἰαχὴ τῶν λόγων του ἐξήγειρε τοὺς πάντας ἀπὸ τὴν νάρκη. Δὲν ἐγκατέλειπε τὸ ποίμνιόν του, διὰ ν' ἀσφαλισθῇ εἰς τὰ μεγάλα κέντρα. Ἀπ' ἐναντίας παρέμεινεν εἰς τὴν θέσιν του ἐνισχύων, κηρύττων, ἐμψυχῶν. Ἡ γνώριμος πολεμικὴ ἀτμόσφαιρα ἐδόνησε καὶ πάλιν τὴν καρδίαν του καὶ ἤκουσε τὴν φωνὴν τῆς κινδυνεύουσας Πατρίδος. Ὑπέφερε μαζὶ μὲ τὸν λαόν. Ἐμοιράσθη μετ' αὐτοῦ τὴν ὁδόν καὶ τὰ βλήματα τῶν σλαβικῶν ὄλμων.

Ἡ νέα αὕτη ἐπέμβασίς του κατετρόμαξε τοὺς Σλαβοκομμουνιστάς, οἱ ὅποιοι ἔγραψαν τὰ κάτωθι εἰς τὸ ὄργανον τοῦ Ἀρχηγείου Ἀν. Μακεδονίας - Θράκης τοῦ «Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ» ἢ «Δράση», ὡς ἀνεδημοσιεύθη εἰς τὸν ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΒΟΡΡΑΝ τῆς 13-7-47:

« ΠΡΑΚΤΟΡΑΣ ΜΕ ΡΑΣΣΑ

Ἰωακεῖμ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Διδυμοτείχου — Ὁρεστιάδος — Σουφλίου ὑπερτίμου... καὶ παραλήπτου τῶν μυστικῶν φακέλων τῆς Ἰντέλιζενς Σέρβις. Εἶνε ὁ ρασσοφόρος, ποὺ χαρακτήρισε σὰν αἰσχρὸς τὴν πράξιν τοῦ Ἰωακεῖμ Κοζάνης καὶ Ἀντωνίου Ἡλείας, ποὺ βγῆκαν στὸ βουνὸ ἐνάντια στὸ κατακτητὴ. Ἐναρξῇ τῆς ἀνοιχτῆς του δράσης ἐνάντια στὸ Λαό, ἡ 25 Μαρτίου 1945 στὸ Διδυμότειχο. Ἐπεται συνέχεια τῶν ἐμπρηστικῶν λόγων σ' ὅλο τὸ Νομὸ Ἐβρου μὲ γενικὸ σύνθη-

μα « σφάξτε, κάψτε, σκοτώστε ». Ἀνεδείχθη τὸ καλλίτερο τσιράκι τῆς Ἰντέλιτζενς σὰν διασπαστῆς τῆς συμφιλίωσης καὶ τῆς Λαϊκῆς ἐνότητος. Τελευταῖα προήχθη εἰς προβοκάτορα. Συγκέντρωσε τὸ λαὸ τοῦ Σουφλίου στὴν ἐκκλησίᾳ γιὰ νὰ μιλήσῃ, κ' ἐκεῖ διενεργήθησαν ὅπως εἶχε προετοιμάσῃ ἑκατοντάδες συλλήψεις δημοκρατικῶν.

ΡΩΤΟΥΜΕ. Εἶνε ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑψίστου ἐπὶ τῆς γῆς γιὰ νὰ κηρύττῃ τὴν ἀγάπην, τὴν Εἰρήνην ἢ ἀντιπρόσωπος τοῦ Σατανᾶ; — Ἀλλὰ « Ὡςτι δίκης ὀφθαλμὸς ὅς τὰ πάνθ' ὁρᾷ » καὶ Δ. Σ. Ε. ποὺ σημειώνει. Καὶ ὁ λαὸς ἔχει κι' ἄλλα γιὰ τὰ γένεια του. »

Καὶ ἐπιλέγει ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Βοθρᾶ:

« Αἱ ὕβρεις καὶ αἱ ἀπειλαὶ αὐταὶ τιμοῦν τὸ γεραρὸν Ἱεράρχην καὶ σθυναρὸν ἀγωνιστὴν. Δι' ἓνα Ἰωακείμ Σιγάλαν δὲν ἤμποροῦσαν νὰ γράψουν διαφορετικὰ τὰ εὐτελῆ ἀνδράποδα τοῦ σλαυϊσμοῦ. »

Καὶ ὅταν ἦλθε καὶ πάλιν ἡ ροδοδάκτυλος αὐγὴ τῆς νίκης τοῦ Ἑθνους, ἀπεσύρθη καὶ πάλιν εἰς τὴν σκιάν, ἀφίνων εἰς τοὺς ἄλλους τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ἱκανοποίησιν. Ἀπλῶς κατὰ τὰς δυσκόλους στιγμὰς ἔκαμε τὸ καθήκόν του. Αὕτῃ εἶναι ἡ ἀπάντησίς του.

Ἡ Πολιτεία τιμῶσα τὴν δροᾶσίν του ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν τὸ παράσημον τοῦ Φοίνικος, τὸ παράσημον τοῦ ἀνωτέρου Ταξιάρχου τοῦ Φοίνικος καὶ τὸ Μετάλλιον τῶν Ἐξαιρέτων Πράξεων. Ἡ ἐπίσημος Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος ἃς ἐξετάσῃ ἀμερολήπτως, ἂν τὸν ἀντήμειψεν ἀναλόγως τῆς προσφορᾶς του. Ἡ μετριοπάθεια τοῦ Μητροπολίτου Διδυμοτείχου καὶ ἡ μετριοφροσύνη του εἶναι γνωστὴ τοῖς πᾶσιν, ὅπως καὶ ἡ ἔμφυτος ὑπερηφάνειά του. Οὐδὲν ἄλλο ἔπραξεν εἰς τὴν πολυτάραχον ζωὴν του, τὴν μεστὴν κινδύνων καὶ ταλαιπωριῶν, εἰμὴ τὸ καθήκόν του. Ἄν οἱ πάντες τοιοῦτοτρόπως ἐξελάμβανον τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος, τότε ἡ Πατρίς οὐδέποτε θὰ εἶχε λόγον νὰ κακοδαιμονῇ.

Ἡ σεβασμία μορφὴ τοῦ Διδυμοτείχου Ἰωακείμ καὶ εἰς τὸ ἀπώτερον ἀκόμη μέλλον θὰ δεσπόζῃ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ἐγέμισε τὰς ἀραιότερας σελίδας. Ἡ δ' ἐπίγνωσις τῆς πρὸς τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Θρησκείαν ἐκπληρώσεως εἰς τὸ ἀκέραιον τοῦ καθήκοντος ἀσφαλῶς παρέχει εἰς αὐτὸν τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα νὰ εἴπῃ κατὰ τὴν ὑπερτάτην στιγμὴν ἐνώπιον τοῦ δικαιοκρίτου Θεοῦ τὸ τῶν μαρτύρων: « τὸ ν δ ρ ό μ ο ν τ ε τ έ λ ε κ α , τ ή ν π ί σ τ ι ν τ ε τ ή ρ η κ α ». —